ತಪ್ಪಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು

* ಡಾ। ವಿಜಯಾ ಸುಬ್ಬರಾಜ್

ತಪ್ಪಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು

(ಕಾದಂಬರಿ)

ಡಾ|| ವಿಜಯಾ ಸುಬ್ಬರಾಜ್

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ
ಬೆಂಗಳೂರು-18

Thappida Hejjegalu : A Novel written by Dr. Vijaya Subbaraj, Published by Raghavendra Prakashna, No. 194 : R.V. Colony, Chamarajpet Bangalore-18.

No of Pages : viii+140

First Published in : 1986

ಮುದ್ರಣ :
ರವಿ ಟ್ರೇಡರ್ಸ್
ಬಳೇಪೇಟೆ ಕ್ರಾಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು-53

ನನ್ನದೊಂದು ಮಾತು—

ಪ್ರಿಯ ಸಹೃದಯ ಬಂಧುಗಳೇ,

ಇದು ನನ್ನ ಎರಡನೆ ಕಾದಂಬರಿ. ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಯಾದ 'ಸೌರಭ ಸೇತು'ವಿಗೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ದೊರೆತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಉತ್ತೇಜನಗಳೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸ ಬೇಕಾದ್ದು ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಯವರನ್ನು. ಪ್ರಕಾಶಕರನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಳುವಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿರುವ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಜೊತೆಗೆ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಉತ್ತಮ ಸಹೃದಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ ಅವರಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ್ದು.

ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಪರಿಸರದೊಳಗೇ ನನಗೆ ಎದುರಾದ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಗಂಭೀರ ಕಳಕಳಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಆದಷ್ಟೂ ವಿಲಾಸದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸ ಬೇಕೆನ್ನುವ ಅದಮ್ಯ ಹಂಬಲದ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೇಗೋ ಬದುಕುವ ಅವರು ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದರು. ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ, ಅವರ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೋಜಲಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಅದೇ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ರಚನೆಗೆ ಹಚ್ಚಿತು. ಆದರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಇದನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಿಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೂ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕಥಾ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿ ಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿ ಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಹೃದಯರಾದ ತಮ್ಮಿಂದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ,

ಡಾ|| ವಿಜಯ ಸುಬ್ಬರಾಜ್

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ಡಾ|| ವಿಜಯಾ ಸುಬ್ಬರಾಜ್ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ತಂಗಾಳಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲಕ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಂತರಿಕ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ, ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಹೊಸ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲುದು.

ಇಂತಹ ದಿಟ್ಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ, ದಟ್ಟ ಭಾವನೆಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಡಾ|| ವಿಜಯಾ ಸುಬ್ಬರಾಜ್ ಅವರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ನೀಡಲಿ ಎಂದಷ್ಟೇ ಹಾರೈಸಿ ಅವರಿಗೆ ಶುಭ ಕೋರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ರವಿ ಟ್ರೇಡರ್ಸ್ ನವರಿಗೆ, ನಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

—ಪ್ರಕಾಶಕರು

ತಪ್ಪಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು

'ಹೊನ್ನ ಹೊನ್ನ' ಎಂದು ಹತ್ತುಸಲ ತನಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮುಗುಳ್ನಕ್ಕಳು ಜಾನಕಿ. ಎಷ್ಟು ಮುದ್ದಾದ ಹೆಸು ! ಈ ಸಲ ಬಂದಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯಿಂದ ಅವನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೋಬೇಕು. ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದೆ. ಅಬ್ಬ ! ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಮೈ, ಗುಂಗುರು ಬಳ್ಳಿ ಕೂದಲು, ಮಿಕ್ಕೇರಿಸುವ ಕುಡಿ ಮೀಸೆ, ಕಚ್ಚೆ ಪಂಚೆ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಜುಬ್ಬ ತೊಟ್ಟು ನಿಂತಿದ್ದ ಅವನ ಠೀವಿ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದ ಅಷ್ಟೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದೆದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ....ನಿಜವಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿ ಅದೃಷ್ಟವಂತೆ. ಅವನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ-ಅನ್ನೋ ಪುಕಾರು !—ಈ ಆಲೋಚನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಜಾನಕಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಮೂಡಿತು. ಪಾರ್ವತಿಗಿಂತ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೇ ?-ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಎದ್ದು ಗೋಡೆ ಬಳಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಜಡೆಯನ್ನು 'ರೊಯ್ಯೆಂದು' ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಸೆದಳು.

ತಾಯಿ ತಂದೆಯರ ನಿಷ್ಠುರ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಜಾನಕಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 'ಹೊನ್ನ'ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ. ಕಣ್ಣು ಮಿಂಚಿತು. ದೇವರ ಮೇಲೆ ನೆಡಬೇಕಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದಿದ್ದು ಪೂಜಾರಪ್ಪ ನೀಡಿದ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿದ ಹೊನ್ನನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿತು. ತೇರು ಸರಿದಂತೆ ಜನ ಸರಿಯಲು, ಜಾನಕಿ ನಿಂತೇ ಇದ್ದಳು. ಜತೆಗಿದ್ದ ಗೆಳತಿ ಪಾರ್ವತಿ ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಎಳೆದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು. 'ಏನೇ ಅದು ಮೈಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆ ಮಿಕಿ ಮಿಕಿ ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು ? ಎಂದು ಅರ್ಧ ಸಿಟ್ಟು ಅರ್ಧ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ, ಪಾರ್ವತಿ ಅಲ್ನೋಡು, ಅಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಜುಬ್ಬ ತೊಟ್ಟು ನಿಂತಿರುವ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆತ ಯಾರೇ ? ಊರಿಗೆ ಹೊಸಬರ ತರಹ ಇದ್ದಾರೆ-ಎಂದಳು.

ಪಾರ್ವತಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಹೊಸಬರು ಯಾರೂ ಕಾಣದೆ, ಯಾರೂ ಇಲ್ವಲ್ಲೇ, ನಿನಗೇನಾದರೂ ಬುದ್ಧಿಗಿದ್ದಿ ಕೆಟ್ಟದೆಯಾ ಹೇಗೆ ?-ಎಂದಳು.

'ಸರಿ ನೀನೊಬ್ಬ ಕುರುಡಿ. ಎದುರಿಗಿರುವುದೇ ಕಾಣೋಲ್ಲ. ಇನ್ನು ದೂರದ್ದು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ ? ನನ್ನ ಬೆರಳನೇರಕ್ಕೆ ನೋಡು, ಎಂದು ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗತೊಡಗಿದಳು. ಜಾನಕಿ ಬೆಪ್ಪಾದಳು. ಏನೇ....ಏನಾಯ್ತು ? ಹುಚ್ಚಿ ಹಾಗೆ ನಗ್ತಾ ಇದ್ದೀ ? ಎಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಪಾರ್ವತಿ ನೀನು, ಊರಿಗೆ ಹೊಸಬರು ಅಂದೆಯಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ನಗು ಬಂತು. ಅವನು....ಅವನು ನನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮಗ ಹೊನ್ನ, ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿ. ಎ. ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.... ಆಮೇಲೆ....ಆಮೇಲೆ ಎಂದು ಮುಂದೆ ಹೇಳಲು ನಾಚಿದಳು. ಜಾನಕಿಗೆ ಆ ನಾಚಿಕೆಯ ಅರ್ಥವೇನೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗ್ಯಾಕೆ ನಾಚ್ಕೋತೀ ಹೇಳೇ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಅಂದೇ. 'ಉಹುಂ'-ನಾನು ಹೇಳೊಲ್ಲ-ಎಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು.

ಏನೇ ಪಾರ್ವತಿ, ನಿನ್ನ ಗೆಳತಿ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡ ನಾಚಿಕೇನಾ ? ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ನೀನೇ ಇಟ್ಕೋ- ಎಂದು ಮುನಿದಳು.

'ನೀ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳೊಲ್ಲ ತಾನೇ' ? ಎಂದು ನಂಬಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು.

'ನನ್ನ ಮದುವೆ ಅವನೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತ ಮಾತಾಗಿದೆ,-ಎಂದು ಪಿಸುಧನಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದಳು. 'ಹೌದೇನೇ !-ಎಷ್ಟು ಅದೃಷ್ಟವಂತೆ ಕಣೇ ನೀನು- ಎಂದು ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಸಣ್ಣಗೆ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿತು.

ಇವರು ಮಾತಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದರೆ ಮನೆಯವರು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಣದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ತಂದೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿ ಗುಂಪನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಇವರಿನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದದ್ದು ನೋಡಿ ಬೈದು ಜತೆಗೆ ಹೊರಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು.

ಮನೆ ಸೇರಿದಾಗಿನಿಂದ ಜಾನಕಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನನ ಯೋಚನೆ ಯೊಂದರ ವಿನಹ ಬೇರೇನೂ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎದ್ದರೆ ಕೂತರೆ ಹೊನ್ನನ ಕನಸು, ಹೊನ್ನನೊಂದಿಗೆ ಹೊನ್ನಿನ ಬದುಕನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಹಿನೆನಪು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ವಿಷಾದದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ಸಲ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ಹೊನ್ನನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ?-ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತಿದ್ದಳು. ಹೊನ್ನನ ಪರಿಚಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವಳೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ? ಅವಳಿಗೆ ಭಯ. ಎಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನ ಕೈಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ಅವಳೇ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ, 'ಏ ಜಾನಕಿ ನಾನು ಗಂಡಸಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಂದೋ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ಬಿಡ್ತಿದ್ದೆ. ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀಯೇ ! ನಿನ್ನ ನೋಡಿದ ಗಂಡಸು ಯಾವನೂ ನಿನಗೆ ಸೋಲದೆ ಇರೋಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಥೆ ಹರ ! ಹರ !-ಎಂದು ನಕ್ಕು ಅವಳ ಕೆನ್ನೆ ಚಿವುಟಿದ್ದಳು.

* * * *

ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ಪಾರ್ವತಿ ತನಗೆ ಕಂಟಕವೆನಿಸಿದಳು. ಹೊನ್ನನ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಮನದಾಳದ ಆಸೆ ತಿಳಿದರೆ ಖಂಡಿತ ತನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಸ್ನೇಹವಿದ್ದರೂ ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವವನನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ವಾಸನೆ ಹತ್ತಿದರೆ ಸಾಕು ಹೆಣ್ಣಿದೆ ಅಸೂಯೆಯ ಹೆಡೆ ಬಿಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಹೊನ್ನನನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದು, ಮತ್ತೆ ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ....ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಆ ಹಳೆಯ ಘಟನೆಯ ನೆನಪು ಸುರುಳಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ಅಪ್ಪನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಕೆರೆ ದಂಡೆಯೇರಿ ನಡೆದು ಆಚೆಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವನ್ನು ಕೊಡಲು ತಾನೇ ಹೊರಟಳು. ಉಮಾ ಹೊರ ಗಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮನ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಆಕೆ ನಡೆಯುವ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲದೆ ಮಗಳನ್ನೇ 'ಬುತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಬರಲು' ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಜಾನಕಿ ಖುಷಿಯಿಂದಲೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಹೊನ್ನನ ಕನಸು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಏಕಾಂತ ಇರಲಾರದೆಂದು ಊಹಿಸಿ ಬುತ್ತಿ ಹೊತ್ತು ಹೊರಟಳು. ವಿಪರೀತ ಬಿಸಿಲು. ಆ ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳಕ್ಕೆ ಮುಖವೆಲ್ಲ ಚುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆ ಬೆಂದ ಕಾವಲಿಯಂತಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ಕಾಲು ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಂತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಾನಕಿಗೆ ಹೊನ್ನನ ತಂಪು ನೆನಪುಗಳಲ್ಲಿ ಇದಾವುದರ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನಡೆದಿದ್ದಳು,

ಕೆರೆಯಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಶರವಿನತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದಳು. ಈಗ ಈ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ನೀರಿಗಿಳಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಹಿತ! ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೂರ ದಿಂದ ಕಪ್ಪಗಿನ ವಸ್ತುವೊಂದು ತೇಲಿಬರುತ್ತಿರುವಂತೆನಿಸಿತು. ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೆಜ್ಜೆ ನಿಧಾನ ಮಾಡಿದಳು. ಬರ ಬರುತ್ತಾ ಆ ವಸ್ತು ತೀರ ಹತ್ತಿರ ವಾಯಿತು. ನೋಡಿದರೆ ಅದು ವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಯಾರದೋ ತಲೆ! ದಂಡೆ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅದು ಹೊನ್ನನ ತಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸೊಂಟದವರೆವಿಗೂ ಮೇಲೆ ಬಂದ. ಅರೇ ಜಾನಕಿ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ' ಈ ಉರಿ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಯಾವ ದಂಡೆಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಿ ಮಾರಾಯ್ತಿ ?-ಸಲುಗೆ ಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಟಿತು. ಜಾನಕಿ ಮೂಕಳಾದಳು. ಸಂತೋಷ ಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಳು. ಇದು ಒಳ್ಳೇ ಅವಕಾಶ ಈಗಲೇ ಹೊನ್ನನನ್ನು ಕೇಳಿಬಿಡಬೇಕು. ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೊನ್ನ ಸಿಗಲಾರ. ಈ ಅವಕಾಶ ಕಳೆದರೆ ಮತ್ತೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಕೈ ಬಂದಿಯಾದಾನು. ಹೊನ್ನ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಗಬಾರದು. ಸಿಗಲೇಬಾರದು ಎಂದು ದ್ರೋಹಿ ಮನಸ್ಸು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊನ್ನ ದಂಡೆಯೇರಿ ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನ ಮೈಯಿಂದ ನೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅರೆ ನಗ್ನ ಹೊನ್ನನ ಮೈ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾನಕಿಯ ಎದೆಯು ಪ್ರೀತಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಜೋಗ್ ಜಲಪಾತದ ರಭಸದಲ್ಲಿ ತುಯ್ದಾಡಿತು. ಅವನು ಕೈ ಚಾಚಿ ಕರೆದಪ್ಪಬಾರದೇ ?-ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಭ್ಯತೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೊನ್ನ ನೋಡಿದಷ್ಟೂ ನೋಡಿದ. ಚಿತ್ರ ಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ಕದಲದೆ ನಿಂತ ಅವಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಅಲುಗಿ ಸಿದ. ಜಗ್ಗನೆ ಒಡಲಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಹರಿದಂತಾಯಿತು. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೂರು ಬಲ್ಬುಗಳು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. 'ಹೊನ್ನ' ಎಂದು ನೋವಿನಿಂದ ನರಳಿದಳು. ಹೊನ್ನನಿಗೆ ಗಾಭರಿಯಾಯಿತು. ತನ್ನಿಂದೇನಾಯಿತೋ ಎಂದು ಹೆದರಿದ. 'ಏನಾಯ್ತು ಜಾನಕಿ ?- ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ, ಯಾರೂ

ಇಲ್ಲದ ವೇಳೇಲಿ, ಮಟ ಮಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕೆರೆ ಕಡೆಯಾಕೆ ಬಂದೆ ?-ಎಂದ ಆತ್ಮೀಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ.

'ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಊಟ ಕೊಡಲು'-ಎಂದು ತೊದಲುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

'ನಾನು ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರ್ತೇನೆ, ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗು'-ಎಂದ.

'ಬೇಡಾ ನಾನೇ ಕೊಡ್ತೀನಿ' ಎಂದಳು.

'ಜಾನಕಿ ಇವತ್ತಿನ ನಿನ್ನ ರೀತಿ ಯಾಕೋ ಒಂದು ಥರಾ ಇದೆ. ಮೈ ಹುಷಾರಿಲ್ಲವೇ ?-ಎಂದ ಹೊನ್ನ ... ಹೊನ್ನ....ಎಂದು ಮಾತು ಪೂರ್ತಿ ಯಾಗುವ ಮುನ್ನವೇ ಕಣ್ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡದಾದಳು. ಹೊನ್ನ ಮಾತು ತೆಗೆದ-ಅಂದಹಾಗೆ ಪಾರು ...ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಜಾನಕಿ 'ಹಂ' ಎಂದು ಹೌಹಾರಿದಳು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾರ್ದವತೆ ಕರ್ಕಶವಾಯಿತು. ಕಂಬನಿಯ ಕೊಡ ಗಳಾಗಿದ್ದ ಅವು ಈಗ ಬೆಂಕಿಯ ಕುಂಡಗಳಾದವು. ಹೊನ್ನ ಗಮನಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ತಲೆ ಬುಡ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಹೆಸರು ಸರ್ಪರೋಷ ವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಕೆಣಕುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸ ತೊಡಗಿದ. ತೋಳಬೇಲಿಯೊಳಗೆ ಭದ್ರವಾದ ಮೇಲೆ ತುಟಿಗೊಂದು ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟ. ಜಾನಕಿ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಮೋಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮುಗ್ಧ ಮಗುವಿನಂತಾದಳು. ಪುಂಗಿಯ ನಾದದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾವಂತೆ ತೆಪ್ಪಗಾದಳು. ಇಬ್ಬರ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿತು. ಮೈಮರೆತು ಹೊನ್ನ ಜಾನಕಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದ. 'ಜಾನಿ ನೀನು ನನ್ನ ರಾಣಿ, ನಿನ್ನ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಹುಳುವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀಯಾ ! ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಜಾನಕಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಭೂಮಿಗಿಳಿ ದಂತಾಯಿತು. ಬಿಸಿಲೂ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಗರ್ವದಿಂದ ಗರಿಗೆದರಿತು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಮೇಲೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸಿತು.

ಇನ್ನು ಹೊನ್ನ ತನ್ನವನೆಂದು ಆ ಕೂಡಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಗಂಟೆಗಳೇ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದವು ಈ ಪ್ರಣಯಿಗಳ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಗೊತ್ತುಗಳ ನಿರ್ಬಂಧವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಗೆ ತಂದ ಊಟದ ವಿಷಯವೇ ಮರೆತು ಹೋಯಿತು.

ಅಪ್ಪ ಊಟ ಬಾರದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಸಿದು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಛಡಾಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮನೆಯತ್ತ ಹೊರಟುಬಂದಿದ್ದ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದವನು ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ನಿಂತ ಭಂಗಿ ಬೇಸರ ತರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದ.

ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ ಹೊನ್ನ ಜಾನಕಿಯರು ಅಪ್ಪುಗೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರು. ಜಾನಕಿಗೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ತಂದೆಯ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತ್ತು. 'ಹೊನ್ನ ಅಪ್ಪ....ಅಪ್ಪ....ಓಡಿಹೋಗು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನೂ ಓಡಿದಳು. ಆ ಹುಡುಗಿ ಓಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ' ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಅನುಮಾನವಾಗಿ ಹತ್ತಿರದ ದಾರಿಯಿಂದ ಓಡುವ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಮಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸೋತ ಕಾಲುಗಳು ತುಂಬಾದೂರ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಲ್ಲ. 'ಅಪ್ಪ' ಹತ್ತಿರವಾದ. ಥಟ್ಟನೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಜಡೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಜಗ್ಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಬೆದರು ಕಂಗಳಿಂದ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು.

ಅಯ್ಯೋ ದರಿದ್ರ ಮುಂಡೇದೆ, ನೀನೇನಾ ಈ ಹಾಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಿದ್ದದ್ದು. ಏನ್ಬಂತು ದೊಡ್ಡರೋಗ, ಬೀದಿ ಬೇವಾರ್ಸಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಬ್ಬ ಕೋತೀಯೇನೆ ? ನಡಿ ಮನೆಗೆ ಸೂಳೆ ಮುಂಡೇದೆ, ಕಾಲು ಮುರಿದು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಾದಿಗೆ ಬರ್ತಿ. ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೇನ ಬೀದಿಪಾಲು ಮಾಡೋಕೆ ಹೊರಟ್ಯಾ ?-ಎಂದು ದರದರ ದನಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ರಭಸವಾಗಿ ಎಳೆದು ನಡೆದ ಮನೆಯತ್ತ. ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಲೇ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೂಗಿ ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ಕೆಡವಿದ. ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ನಿಂತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ರೋಷದಿಂದಲೇ ಅವಳು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ. ತಿಂಗಳಾದರೂ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಷ್ಟು ಭ ಯ ಂ ಕ ರ ವಾ ದ ಏಟುಗಳು, ಮೈ ತುಂಬಾ ಬಾಸುಂಡೆ'....ನೆನೆಸಿಕೊಂಡಷ್ಟೂ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

* * * *

ಮಗಳ ನಡತೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕುಗ್ಗಿಸಿತ್ತು. ಗಂಡನನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಜಾನಕಿಗೆ 'ವರನನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲು ಅಂಗಲಾಚಿದಳು'-

ಮಾನಗೆಟ್ಟ ಮುಂಡೆಗೆ ಮಗನ್ನ ಕೊಡೋ ಮುಹಾತಾಯಿ ಯಾರಿರ್‍ತಾರೆ ಹೇಳು ?-ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕೋಪದಿಂದ ನುಡಿದಿದ್ದರೂ ಹೆಂಡತಿಯು ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಜಾನಕಿಯು ಮದುವೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ. ಜಾನಕಿಗೆ ಹೊನ್ನನ ಹೊರತು ಬೇರಾರನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದೆಂಬ ಹಟ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲವಾಯಿತು, ಬಂದ ಯಾವೊಂದು ಗಂಡನ್ನೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡವೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಳು.

'ಅಪ್ಪ'ನಿಗೆ 'ಅಮ್ಮ'ನಿಗೆ ಬೇಸರವೆನಿಸಿತು. ತಂದೆಗೆ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮದುವೆ ಮುಗಿಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆಂದು ಛಲ ಹಿಡಿದ ಜಾನಕಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು ಎಂತಹುದೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅಂದು ಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಏನೂ ಹೊಳೆಯದಾದಾಗ ಸಾಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಹೊನ್ನನಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಯಾನು ಆದರೆ ತಿಳಿಸು ವುದು ಹೇಗೆ ? ಹೊನ್ನ ಮತ್ತೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನೋ ಸುದ್ದಿ ಬೇರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಡಿಲೆರಗಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಇರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ, ಅವಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಲೇ ?- ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು.

ತಕ್ಷಣ ಹುಣಿಸೇ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಏನಾದರೂ ಸುದ್ದಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಡಕಾಡುವುದು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದು. ಆದರೆ ಅದೂ ಈಗ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು.

ಹೊನ್ನನಿಗೂ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬೇಸರವೆನಿಸಿತ್ತು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದೀತೆಂದು ಹೊರಟ.

ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೊನ್ನ ಇಷ್ಟುದಿವಸಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದದ್ದು ಒಂದು ಕಡೆ ಖುಷಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ನಾಚಿಕೆ. ಬಂದವನೇ ಜಾನಕಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಪಾರ್ವತಿಗೆ ವಿ ಚಿ ತ್ರ ವೆ ನಿ ಸಿ ತು. ಎದುರಿಗಿರುವ ತನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಜಾನಕಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಮಾಧಾನವಿದ್ದರೂ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು. 'ಈಗವಳು ಈ ಕಡೆ ಬರ್ತಾಇಲ್ಲ-ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಹೊಸ್ತಿಲಾಚೆ ಬಿಡೋಲ್ಲ. ನಿಂಗೊತ್ತ

ಹೊನ್ನ ಜಾನಕಿ ಎಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ ?....ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಇಡೀ ಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಹೊನ್ನ ಮಾತ್ರ ನಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ, ಈ ಕತೆ ಹಳೆಯದು. ಕಥಾನಾಯಕ ತಾನೇ ಆಗಿರುವಾಗ ಅವನಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೊನ್ನ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದು ನೋಡಿ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ರೇಗಿತು.

ಮಾನಗೆಟ್ಟವಳನ್ನು ಯಾರು ಮದುವೆಯಾಗ್ತಾರೆ ಹೊನ್ನ, ಏನೋ ತಿಳಿದವಳಂತೆ ಹೇಳಿದಳು. 'ನಾನು' ಎಂದ ಹೊನ್ನ.

ಏನು ! ನೀನಾ !....ನಿನಗೇನು ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆಯಾ? ಎಂದಳು. 'ಪಾರ್ವತಿ ನಾನು ಹೇಳೋ ಮಾತನ್ನು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೀನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ ಎಂದು ಅವಳಿಂದ ಭಾಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ.

ಪಾರ್ವತಿ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದಳು. ಜಾನಕಿಯ ದ್ರೋಹ ಅವಳೆದೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿದರೂ, ಹೊನ್ನನ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಇದೆಯೆಂದರಿತ ಅವಳ ಹೆಣ್ಣು ಹೃದಯ ತುಟಿಕಚ್ಚಿ ಸೋಲನ್ನಪ್ಪಿ ಸುಮ್ಮನಾಯಿತು.

ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಪಾರೂ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಏನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡು ಜಾನಕೀನ ನಾನು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸ್ತೀನಿ, ದಯವಿಟ್ಟು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡು.

ಪಾರ್ವತಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಹೊನ್ನ ತನಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆದರೆ ಈಗ ತನಗೆ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕೆಡವಿ ಗೆಳತಿಯ ಭವಿಷ್ಯ ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏನೂ ಹೇಳಲು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಹೊನ್ನ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವನು. ನೋಡೋಕೆ ಚೆಲುವ ನಿಜ. ಆದರೆ ಎಟುಕದ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಗೊಂಚಲಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಜಾನಕಿಯೇ ಅದೃಷ್ಟವಂತೆ ! ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟು ಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಹೊನ್ನ ಪಾರ್ವತಿಯತ್ತ ದೈನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಿದ, ಪಾರ್ವತಿಯ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು,

ಒಳಗಿಂದ ಪಾ ರ್ವ ತಿ ಯ ತಾಯಿ ಕೇಳಿದಳು. 'ಯಾರೇ ಅದು ಮಾತಾಡ್ತಿರೋದು ?-ಎಂದು.

'ಹೊನ್ನ ಭಾವ' ಅಮ್ಮ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿ, ಹೊನ್ನನತ್ತ ತಿರುಗಿ 'ಆಯ್ತು' ಶನಿವಾರ ಕೆಂಪಮ್ಮನ ಕೆರೆಯ ಹತ್ತಿರದ ದಿಣ್ಣೆ ಬಳಿಗೆ ಬರೋಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ನೀನು ಬಂದ್ಬಿಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ'-ಎಂದು ಆತುರವಾಗಿ ಎದ್ದು, ಇರು ಹೊನ್ನ ಕಾಫಿಯಾದರೂ ಕುಡಿದು ಹೋಗುವಿಯಂತೆ-ಎಂದಳು.

ಬೇಡ ಪಾರ್ವತಿ, ನನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎಂದಾದರೂ ಬಂದಾಗ ಕುಡಿದರಾಯ್ತು. ನಾನಿನ್ನು ಬರ್ತೀನೆ'- ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಸರಸರ ನಡೆದ.

* * * *

ಜಾನಕಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷಣ ಕಳೆಯುವುದೂ ಒಂದೊಂದು ಯುಗವಾಯಿತು. ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಗಂಡುಗಳು ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದಿಬ್ಬರಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಸೂಚನೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಿ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದ ಒತ್ತಡ ದಟ್ಟವಾಯಿತು. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಗಳಿಗೆ ಬಂದೇ ಬಂದಂತೆನಿಸಿದರೂ ಅವರನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಳೇ ಮುಳು ಮುಳು ಅತ್ತಳು. 'ದೇವರೇ ದಾರಿತೋರಿಸೆಂದು ಅಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಅಂಗಲಾಚಿದಳು. ಆದರೂ ದಾರಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ತಂಗಿಯ ಕಾವಲು, ಅಪ್ಪನಕಾವಲು, ಸರ್ಪಕಾವಲಿಗಿಂತ ಬಲವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು.

ಸಂಜೆಗೆ ಪಾರ್ವತಿ ಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ಮುಖಕೊಟ್ಟು ಮಾತಾಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗೊಳಗೆ ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದ್ರೋಹದ ನೆನಪು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಜಾನಕಿಯ ಅನ್ಯಮನಸ್ಕತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಮಾತಿಗೆ ಮುಂದಾಗಿ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೊನ್ನನ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಕ್ಷಣಕಾಲ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಖ ಬೆಳಗಿದರೂ ಮರುಗಳಿಗೆ ಮೋಡದ ಛಾಯೆ

ಆವರಿಸಿತು. ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವಳೇ ದಾರಿ ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ಜಾನಕಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮದಿಯೆನಿಸಿತು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆ ಕರಗಿತು. ತಾನೇನೋ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ದಕ್ಕಬೇಕಾದ ಹೊನ್ನನನ್ನು ತನಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಏಕೆ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದೋ ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳಲ್ಲ-ಎನಿಸಿ ಅವಳ ಹೃದಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.

ನೀನಂದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಆದಿನ ಬರುತ್ತೇನೆ ಪಾರೂ. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳೆರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುತ್ತಿಟ್ಟಳು.

* * * *

ಜಾನಕಿ ಹೊನ್ನರು ಓಡಿ ಹೋಗಿರುವುದು ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಟಾಂ ಟಾಂ ಆಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಜನರ ನಾಲಿಗೆಗಳು ಹೊರಳಾಡಿ ಸುದ್ದಿಗಳ ಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದವು. ಜಾನಕಿಯ ತಾಯಿತಂದೆಗಂತೂ ಊರಲ್ಲಿ ಮುಖ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಳು ಮುಂಡೆ ಮತ್ತೆ ಬರದೆ ನೆಗೆದು ಬಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನ-ಎಂದು ಬಯಸಿತು ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಹೃದಯ ಅಷ್ಟು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ ಅವಮಾನದ ಉಮ್ಮಳ ; ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಮಗಳ ಅಗಲಿಕೆಯ ವೇದನೆ-ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದವು ಇವಳಿಂದಾಗಿ ಕಿರಿಯಳ ಮದುವೆಯೂ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿಯ ತಂದೆಯಂತೂ, ಎಂದಿಗೆ ಅವಳು ಬಂದರೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ-ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ತಾಯಿಗೆ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯುವಿನಿಂದ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದೇಹದ ಒಂದು ಭಾಗ ಜಡವಾಯಿತು. ಮಗಳ ಚಿಂತೆ ಬೇರೆ ಭೂತದಂತೆ ಕಾಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. 'ದೇವರೇ ನನ್ನಮಗಳು

ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಸುಖವಾಗಿಡು ತಂದೆ'-ಎಂದು ಆರ್ತವಾಗಿ ಹಾರೈಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು.

ಸುಮಾರು ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದಿರಬಹುದು. ರಾತ್ರಿ 10 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತಾಗಿದೆ. ತಾಯಿಯ ದೇಹ ದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ, ತಂದೆ ಕಿರಿ ಮಗಳಿಬ್ಬರೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಸಂತೋಷ, ಕಳೆ ಸತ್ತ ಶವದಂತಿದೆ. ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತಂದು ಕುಡಿಸಿ, ಮಲಗಿಸಿ ಮೈ ತುಂಬಾ ಕಂಬಳಿ ಹೊದ್ದಿಸಿ ಮಲಗಲು ಹೋದ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬೆಚ್ಚುವ ಗುಡುಗು, ಸಿಡಿಲಿನ ಆರ್ಭಟ ಪಟಪಟನೆ ಹನಿದದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಥುತ್ ಇದೊಂದು ದರಿದ್ರ ಮಳೆ. ನಿದ್ರೆ ತುಂಬ ಬಂದಿರೋವಾಗ ಈ ಹಾಳು ಮಳೆ ಈಗಲೇ ಬರಬೇಕೇ ? ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಲೇ ಎದ್ದು ಮಡದಿ ಮಲಗಿರುವ ಕೊಠಡಿಗೆ ನಡೆದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಮಲಗಿದ್ದ ಉಮ ಕನಸು ಕಂಡವಳಂತೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಮತ್ತೆ ಸಪ್ಪಳ ! ಬಾಗಿಲು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು. ಅವಳಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಲು ಭಯವಾಯಿತು. ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕೂಗಿದಳು. ಇವಳ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕಿರುಚಾಡಿದ. ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಬಡ್ಕೊ ತೀಯ ? ಬಿದ್ದುಕೋಬಾರದೆ ? ಎಂದ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಉಮ ಇನ್ನು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲೆಂದೆನಿಸಿ ತಾನೇ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಭಯ ದಿಂದಲೇ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಹೊರಗಿನಿಂದ 'ಅಮ್ಮ ಅಮ್ಮ' ಎನ್ನುವ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿತು. ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸಿದಳು. ಅಕ್ಕನ ಧ್ವನಿಯಿದ್ದಂತೆನಿಸಿತು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಗುಳಿ ಸರಿಸಿದಳು. ತೊಯ್ದು ಮುದ್ದೆ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಛಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುತಾ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. 'ಅಪ್ಪ' ಅಕ್ಕ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಎಂದು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದಳು. 'ಅಕ್ಕ' ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದದ್ದೇ ಸೆಟೆದು ನಿಂತ ಕೆಂಪು ಕಿಡಿ ಹಾರಿತು ಕಂಗಳಿಂದ, ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದ. ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ದಡದಡನೆ ನಡೆದ. ತಂದೆಯ ಅವತಾರ ವನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಂಪಿಸಿದಳು. ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಥಟ್ಟನೆ ಮುಂದಲೆ ಹಿಡಿದು ಒಳಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡ. ದೊಪ್ಪೆಂದು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದ. ಉಷಾಳ

ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು. ಅಪ್ಪ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆಂದು ಭಯ ವಾಯಿತು. ಒಂದು ಸಲ ಬಲವಾಗಿ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಒದ್ದ. ಮುಗ್ಗುರಿಸಿ ದಳು ಜಾನಕಿ 'ಅಯ್ಯೋ ಅಮ್ಮ' ಎಂದು ನರಳಿದಳು. ಈ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಜಾನಕಿಯ ತಾಯಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. 'ಯಾರೂಂದ್ರೆ' ನಮ್ಮ ಜಾನಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳಾ ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸೀಂದ್ರೆ....ನರಳುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

ಹೂಂ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ನಿನ್ನ ಕುಲಪುತ್ರಿ. ಸೂಳೆ ಮುಂಡೇದು. ಹಾದರ ಮಾಡಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಡು. ಬೇಗ ಬಂದು ನೋಡ್ಬಿಡು ಇಲ್ಲ ಅವಳ ಹೆಣ ಬೀಳುತ್ತೆ-ಎಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ.

ಅವಳಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಗಂಭೀರತೆಯ ಅರಿವಾಯಿತು. ಏಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಬಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಾ ನಡುಗುವ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಬಿಡೀಂದ್ರೆ. ನಾನೊಂದು ಸಲ ಮಾತಾಡಿಸಿಬಿಡ್ತೀನಿ. ಆಮೇಲೆ ಮಾತಾಡೋ ಅದೃಷ್ಟ ಇರುತ್ತೋ ಇಲ್ವೋ ?–ಅಂಗಲಾಚಿ ಕೇಳಿದಳು.

'ನೀನ್ಯಾಕೆ ಸಾಯೋಕೆ ಬಂದೆ. ಬಿದ್ಕೊಂಡಿದ್ರೆ ಆಗ್ತಿರ್ಲಿಲ್ವೆ ? ಈ ದರಿದ್ರ ಮುಂಡೆ ಮುಖನೋಡಿ ಸಾಯ್ಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ ಏನು ? ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಕೇಳಿದ.

ದಯಾರ್ದ್ರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಗಂಡನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಸಿಟ್ಟಿನ ಭೂತವಾಗಿದ್ದ ಗಂಡನ ಹೃದಯವೂ ಆ ನೋಟದಿಂದ ಕರಗಿತು. ಮೆದುವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

ಇಂತಹ ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆಯೇನೇ ? ನಮ್ಮನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮಾನಗೆಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋದವಳನ್ನು ಮಗಳೂಂತ ಕರೆಯುವ ಮನಸ್ಸು ನಿನಗೆ ಬಂತಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಾಗದೆ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕರಿಸಿದಳು. 'ಹೆತ್ತ ಕರುಳಿನ ಸೆಳೆತ ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತೆ ? ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಳು ನಿಜ ಆದರೆ ಹಾಗೇ ನಮ್ಮ ಮಗಳಾಗಿರೋದು ನಿಜವಲ್ಲವೇ ? ಅವಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸುವ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಬಂದ ಅಪಕೀರ್ತಿ ತೊಡೆದು ಹೋಗುತ್ತೆಯೇ ? ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ

ಅವಳ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅವಳೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿ'- ಎಂದಳು ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡುವ ತಾಕತ್ತು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂತೆಂದು ಗಂಡ ಯೋಚಿಸಿದ*

ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದವು. ದೂರದಲ್ಲಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತ ಮಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯಾವುದನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾರದೆ ಹೋದ.

'ಜಾನಕಿ' ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಾಯಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ತಂದೆಯ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಛಳಿಯಿಂದ ನಡುಗು ತ್ತಿರುವ ಮಗಳು ! ಭೀತಿಯಿಂದ ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತ ಕಿರಿಮಗಳು !! ದೈನ್ಯತೆ ಯಿಂದ ಮಗಳತ್ತ 'ಬಾ' ಎಂದ ಕೈಚಾಚಿರುವ ಹೆಂಡತಿ-ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು. ನಂತರ ಜಾನಕಿ ಮೊದಲು ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬಾ' ಎಂದು ದೃಢ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ಸಂಶಯದಿಂದಲೇ ತಂದೆಯ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು. 'ಹುಂ ನಿನಗೇ ಹೇಳಿದ್ದು ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬಾ' ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿದ. ಒಂದೇ ನೆಗೆತಕ್ಕೆ ಬದುಕಿದೆಯಾ ಬಡಜೀವ ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ತಂಗಿ ಅವಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಳು. ಈ ಕ್ಷಣ ತಪ್ಪಿದರೆ ಇನ್ನು ಪಾರಾದಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ಹೆಂಡತಿಯತ್ತ ತಿರುಗಿದ. ವಿಪರೀತ ಉಬ್ಬಸದಿಂದ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕೈ ಆಸರೆ ಕೊಟ್ಟು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಕೋಣೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದ. ಇನ್ನೂ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಣು ವುದಿಲ್ಲ. ತೇಲುಗಣ್ಣು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿ, ಗಂಡನ ಕಡೆ ನೋಡಿ, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆಯಿರಿ. ನಾನು....ನಾನು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಉಳಿ ಯುವುದಿಲ್ಲ....ಎಂದು ಪಿಸುಧನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಆ ಕಟುಕನ ಕಣ್ಣಲ್ಲೂ ನೀರು ಸುರಿಯಿತು.' ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ದೆವ್ವದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೇ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಒಳಕೋಣೆಯತ್ತ ನಡೆದ. ನಿಮಿಷದೊಳಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಹೆಂಡತಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತ.

ಅಮ್ಮ ಅಮ್ಮ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಲೇ ಹತ್ತಿರ ಹೋದಳು ಜಾನಕಿ. ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಮ್ಮ. ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು

ಎಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದ ತಪ್ಪೂಂತ ಈಗ ತಿಳೀತಿದೆ. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಇಂತಹ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗೊಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬು ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಗೋಗರೆದಳು. ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದ ತಾಯಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಬರುವಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಜಾನಕಿ ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಮೆಲ್ಲನೆ ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ಅವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ನೇವರಿಸಿದಳು. ಆ ತಾಯಿಯ ಕೈಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ತಂಪಿನ ಅನುಭವವಾಯಿತು ಜಾನಕಿಗೆ. ಇಷ್ಟು ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದ ತಾಯಿಯ ಎದೆಗೆ ಶೂಲದಂತಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿದನೋ ಎಂದು ಜಾನಕಿಯ ಹೃದಯ ಪರಿತಪಿಸಿತು. ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣೀರು ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂತು. ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಗಳ ಕಣ್ಣಿಂದ ಬರುವ ಕಂಬನಿ ಕಾಣದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪಿಸುಧನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದಳು. ಜಾನೀ, ನಾನಿನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಉಳಿಯಲಾರೆ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ತಂಗಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ ನಿನ್ನ ಕೈಲಿದೆ. ನಿನಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ನೋಡಿಕೊ. ನೀನೇನೂ ಚಿಕ್ಕವಳಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಮರ್‍ಯಾದೆ ಕೆಟ್ಟನೆಂದರೆ ಬದುಕೇ ಹಾಳಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದ ಕತ್ತಿಯ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವಂಥಾದ್ದು. ಒಂದಿಷ್ಟು ತಪ್ಪಿದರೂ ಪರಿಣಾಮ ಕ್ರೂರವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಇನ್ನೇನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಮುಂಗೋಪಿ ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬದುಕುತ್ತೀರೋ ? ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಸಿಟ್ಟು ಸೆಡವುಗಳ ಅಬ್ಬರವಿದ್ದರೂ ಅವರ ಹೃದಯ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ. ಜಾನಕಿ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು ನಿನಗೆ ಬೇಸರ ತರಿಸಿರಬಹುದಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನೂಂತ ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ನಿನಗೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ. ಮಾನಕ್ಕೆ ಸಾಯುವವರು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ. ಬೆಳೆದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಾದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಗಮನಿಸಿ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಯೋಚಿಸಿ, ಅವರ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಹೆಣ್ಣು ಒಮ್ಮೆ ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಜನ ಮತ್ತೆ ಅವಳನ್ನು ಶುದ್ಧಳೂಂತ ಸ್ವೀಕರಿಸೊಲ್ಲ....ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೋ ಜಾನಕೀ.... ನೀನೇ ಈ ಮನೆಗೆ ಹಿರಿಯಳು, ನನಗೆ....ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆ ನೋಡಬೇಕಂತ ಆಸೆ ಆದರೆ ಹಾಳು ಈ ಖಾಯಿಲೆ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಇದೆ....

ನನಗೇನೂ ಬದುಕೋ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ....ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಉಸಿರಿನ ವೇಗ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಜಾನಕಿಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಉಮಾ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕರಿಯೇ....ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ಅಮ್ಮ ಅಮ್ಮ' ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದಳು. ಉಸಿರಾಟ ಕೇಳಿಸದಷ್ಟು ಕ್ಷೀಣವಾಯಿತು.

ಗಾಭರಿಗೊಂಡ ಜಾನಕಿಯ ತಂದೆ ಏದುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಳಿ ಬಂದ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವಳ ಉಸಿರಾಟ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋಗಿತ್ತು. ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಗಂಭೀರ ಸೌಮ್ಯತೆಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ. ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತ ಮಕ್ಕಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ. ಆತನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಉದುರಿದ ಕಂಬನಿಗಳು ಜಾನಕಿ ಗಮನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾನೇ ತಾಯಿಯ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣಳಾದೆನೇನೋ ಎನ್ನುವ 'ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ' ಅವಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ತಂದೆಯತ್ತ ಮುಖಕೊಟ್ಟು ನೋಡುವುದೂ ತೀರಾ ನಾಚಿಕೆಯೆನಿಸಿತು. 'ನಾನ್ಯಾಕೆ ಇಂಥ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದೆ ?-ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಾದರೂ ಹೊನ್ನನೊಂದಿಗಿನ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಸಾವಿರ ಸ್ವರ್ಗಗಳ ಸ್ವಾದವೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬಿಡಬಹುದೆನಿಸಿತು. ಮತ್ತೆ ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂದ ಹೊನ್ನನ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕೊಡವಿ ಚಿರನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತಾಯಿಯತ್ತ ದೀನವದನಳಾಗಿ ನೋಡಿ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟಳು. ತಂದೆಗೆ ಆ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಅರ್ಥವಾಗಿರಬೇಕು. ಅವಳತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಕೀಲಿಸಿದ.

* * * *

ಜಾನಕಿಗೆ ತಾಯಿ ಸಾಯುವಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳು ನೆನಪಿನಲ್ಲೇನೋ ಉಳಿದವು. ಆದರೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿನ ಪರಿಣಾಮ ಈಗಾಗಲೇ ಅವಳನ್ನು ಮುತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹೊನ್ನನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕುಡಿಗೆ ತಾನು ಪೋಷಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಿಗಿದು ತೋರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಏನು ಮಾಡಲೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿ ತಂಗಿಯ ಜೊತೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಳು. ಕೆರೆಯೋ ಬಾವಿಯೋ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಹಟ

ಹಿಡಿದಳು. ಆದರೆ ತಂಗಿ, ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದಳು-ಲೇ ಅಕ್ಕ ಈಗ ನಿನಗೆ ಉಳಿದಿರೋದು ಒಂದೇ ದಾರಿ. ಅಪ್ಪ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಮದುವೆಗೆ ನೋಡ್ತಿದಾರೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಬರಲಿ, ನೀನು ಬೇಡಾಂತ ಹೇಳಬೇಡ. ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಿಡು. ತಡ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ನಿನಗೇ ಅಪಾಯ'-ಎಂದು.

ತಂಗಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜಾನಕಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಂಗಿಯ ಸ್ವಾರ್ಥವಿದೆಯೇ ?–ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದಳು. ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ, ಇಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಂದು ದಾರಿ ಸೂಚಿಸಿದಳು....ಅವಳು ಹೇಳುವ ಮಾತೇ ಸರಿಯಿರಬಹುದು. ಬಸಿರನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನನ್ನಂಥವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ? ಹಾಳು ವಯಸ್ಸಿನ ಹಸಿವು ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪಿಸಿ, ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಾಯಿಯ ಹೃದಯ ಎಷ್ಟು ಕುಂದಿದ್ದಿರಬೇಕು ?-ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಂದಂತೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಯಿತು-ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಎರಡು ಹನಿಗಳು ಉದುರಿದುವು.

ಅಕ್ಕನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ತಂಗಿ. ಯಾತಕ್ಕ ಅಳ್ತೀ ಆದದ್ದು ಆಗಿ ಹೋಯಿತು ಸುಮ್ಮನೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಬರುವ ಉಪಯೋಗವೇನು ಹೇಳು ?

ಉಮಾ ನಾನೆಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟವಳಿರಬೇಡ ? ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟೊಂದು ನೋವಾಗಿರಬೇಡ, ನನ್ನ ನಡತೆಯಿಂದ ?

ಆಗ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನರಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಈಗ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲಕ್ಕ ? ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು....ಮೊನ್ನೆ ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದ್ರು ಪಕ್ಕದೂರಿನ ಶ್ರೀಮಂತರೊಬ್ಬರು ವಧುವಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕ್ತಾ ಇದ್ರಂತೆ. ಗರಡಿ ಮನೆ ಸುಬ್ಬ ಅಪ್ಪನ ಗೆಳೆಯ. ಅವನು ಅವರನ್ನ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದನಂತೆ. ಅವರು ಹುಡುಗೀನ ನೋಡೋಕೆ ಯಾವಾಗ ಬರೋಣ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಹೇಳ್ತೀನಿ-ಅಂದರಂತೆ. ನಿಶ್ಚಲಳಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಜಾನಕಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ತಂಗಿಯಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವರ ತಿಳಿಯಬಹುದೇನೋ ಎನಿಸಿತು.

'ಉಮಾ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪ ನಿನ್ಹತ್ರ ಬಂದು ಏನಾದರೂ ಕೇಳಿದನಾ.'

ಹುಂ! ನಿಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ, ವಧು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ರೆಡಿಯಾಗಿರಲು ಹೇಳೂಂತ ಹೇಳಿದರು.

ಜಾನಕಿಗೆ ತೀರಾ ಕಸಿವಿಸಿಯೆನಿಸಿತು. ದೊಡ್ಡವಳಾದ ತಾನಿರಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಂಗಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಿರಬೇಕು. ಮಗಳು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮದುವೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹೊರತು, ತನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಅವಳಿಗೆ ಹೊಳೆದು, ಎದೆಯಾಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಮರೆತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪಾಪ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಉಮಾ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯಳು. ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಅವಳ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಅವಮಾನಕರವೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಸ್ವಯಂಕೃತಾಪರಾಧ ತನ್ನದೇ ಇರುವಾಗ ಅಪ್ಪನೆದುರು ಯಾವ ಮುಖವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎದುರಿಸಿಯಾಳು ? ಉಕ್ಕಿ ಬಂದ ಅಳುವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ನುಡಿದಳು.

ಉಮಾ ನನ್ನಿಂದ ನಿಮಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ನಡತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರುಬಂದು ನಿನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ, ಇಲ್ಲ ಉಮಾ ಖಂಡಿತ ನಿನ್ನದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿರೊಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ದೂರ ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ನೆರಳಿಂದ ದೂರದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಎಂದು ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಉಮಾಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಕ್ಕನ ಎದೆ ಬೆಂದಿದೆಯೆನಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವಳ ಮಾತಿನ ಧಾಟಿ ಭೀತಿಯನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು.

ನಿನಗೇನು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯಾಕ್ಕ ? ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆದ್ಕೊಂಡರೆ ಬಂದ ಹೆಸರು ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ....ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂಥ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಬೇಡ. ನಾಳಿದ್ದು ಗುರುವಾರ ವರನಕಡೆಯವರು ಬರಾರಂತೆ, ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಡು—ಎಂದು ದೊಡ್ಡವರಂತೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದಳು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಾಣಗೀಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನಾಣೆ ನೋಡು ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿದಳು.

ಜಾನಕಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸದಾದಳು. ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ತಾನೇ ಆಶ್ರಯ. ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು ತಾನು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಅವಳು ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೆ ? ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಯೋಚಿಸಿ ಹಿಂಜರಿದರೆ, ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲದ ಬಾಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬಾಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ನೀನು ಸಾಯುವುದು ಮೇಲೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಮನಸ್ಸು ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿತು.

ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ತಲೆ ಚಟಗುಟ್ಟಿತು. ಅನಿರ್ಧರಿತ ಭಾವನೆಗಳ ತಾಕಲಾಟದಿಂದ ಮೈ ಕಾವೇರಿತು ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲಿಟ್ಟಿತು. ಉಮಾ ಎಂದು ತಂಗಿಯನ್ನು ಕೂಗಿದಳು.

ಅಕ್ಕನ ಕೂಗಿಗೆ 'ಉಮಾ'ಳಿಗೆ ಗಾಭರಿಯಾಯಿತು. ಓಡಿ ಬಂದು ಅಕ್ಕನನ್ನು ಹಿಡಿದಳು 'ಯಾಕಕ್ಕಾ, ಮೈಸರಿಯಿಲ್ಲವೇ ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮೈ ಸರಿಯಿಲ್ಲದೇನು ಉಮ ? ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು 'ಗೊಂದಲಪ್ರದ'ವಾಗಿದೆ, ಬದುಕಿನ ಆಸೆ, ಸಾವಿನ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ದುರ್ಬಲವಾಗಿಸುತ್ತಿದೆ ನನ್ನನ್ನು. ನೀನೇ ಹೇಳು ಉಮಾ ನಾನ್ಯಾಕೆ ಬದುಕಬೇಕು ?....ನೀನು ನನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವಳಾದರೂ ತಾಯಿಯಂತೆ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪಾಪಿ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿರಲಾರದು. ನಾನು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ–ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಅತ್ತಳು.

ಅಕ್ಕನ ಮಾನಸಿಕಯಾತನೆ ಉಮಾಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸ ಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸಮಾಧಾನವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದಳು. ದಯವಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಿರಕ್ಕ. ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾರೂಮಾಡದಿರುವ ಮಹಾಪರಾಧವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಮೋಸಗಾರ, ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ನೀನು ಬಲಿಬಿದ್ದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಈಗಲೂ ಅವನು ಸಿಕ್ಕರೆ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ, ಮುಖದ ನೀರಿಳಿಸಿ ಬರ್ತೀನಿ. ಓದಿದವನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಅಂತ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಅವನ ಬಣ್ಣ ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯ್ತಲ್ಲ. ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಊರಿನವರೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಅವರಪ್ಪ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಈಗಲೇ ಮಗನ ಸಾಹಸದಿಂದ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ತಿರುಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ-ಎಂದು ಸಿಡಿ ಸಿಡಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

ಜಾನಕಿಗೆ ಹೊನ್ನ ಕೆಟ್ಟವನೆಂದು ಈಗಲೂ ನಂಬಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಬರಬಹುದೇನೋ ? ನಾನು ಆತುರ ಪಟ್ಟು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಾದರೆ ? ಎಂದೇ ಯೋಚಿಸಿತು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು.

ಹೊನ್ನನನ್ನು ಬೈಯ್ಯಬೇಡ ಉಷಾ, ಪಾಪ ಅವನಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆಯೋ ಏನೊ ?-ಎಂದು ಹೆಂಗರುಳಿನ ಮಾಮೂಲು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಸರಿ ಸರಿ ಬರ್‍ತಾನೇಂತ ಕಾದಿದ್ದು ಬರುವ ಅವಕಾಶ ಒದ್ದುಕೊಂಡು ಸಾಯಬೇಡಕ್ಕ-ನಿನ್ನ ನಡತೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪನ ಎದೆ ಒಡೆದು ಹೋಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಊರಾಚೆಯವರಿಗೂ ತಿಳಿದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವೇ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಹೇಳ್ತೀನಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಅಕ್ಕ ನಾನೂ ಬಾಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಅಲ್ವೆ ? ಅಪ್ಪನೇ ನನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರ್‍ತಾನೆಯೇ, ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡು ನಾಳೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ತಿಳಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಬೇಡವೆಂದಾರು. ನನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನೂ ಶಂಕಿಸಿಯಾರು....ದೊಡ್ಡವಳಾದ ನೀನುಳಿದು ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ-ನಿರಾಸೆಯ ದನಿಯಿತ್ತು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ.

ಜಾನಕಿಗೆ ಅವಳ ಮಾತಿನ ವಾಸನೆಯ ಜಾಡು ಹತ್ತಿತ್ತು. ತಂಗಿಗೂ ತನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪೊಂದು ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನವರ ನಡುವೆ ಎಷ್ಟಗಲದ ಅಂತರವನ್ನು ಕೊರೆದಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ತಂಗಿಗೆ ತನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ ನಾನು ಅವಳ ಹಾದಿಯಿಂದ ಸರಿದರೆ ಸಾಕು. ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ಆತುರಕ್ಕೆ ಅವಳ ಸ್ವಾರ್ಥವೇ ಕಾರಣ....ನಿಜ ತಾನಿದ್ದು ಅವರನ್ನೇಕೆ ಹಾಳುಗೆಡವಬೇಕು ಎಂಥವನೇ ಬರಲಿ ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಸಾವು ಬದುಕುಗಳು ನನ್ನ ಕೈಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಿರೋಧ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳೇನಿದ್ದರೂ ರೆಕ್ಕೆ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರುವಿಕೆಯಷ್ಟೇ !....ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ಜಾನಕಿಗೆ ದಾರಿ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತನ್ನವರ ಮೇಲೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯೆನಿಸಿತು. ಮುಂಕು ಹಿಡಿದ ಮನಸ್ಸು ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಯಿತು.

ಬೇಸರ ಆಕಳಿಕೆ, ತಂಗಿಯ ಮಾತುಗಳು-ಅಪ್ಪನ ರೀತಿ, ಅಮ್ಮನ ದೈನ್ಯ ಮುಖ, ಯಾವುದೂ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. 'ಶಥ' ಎಂದುಕೊಂಡಳು

ಕೂಡಲೇ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕುಡಿಯು ನೆನಪಾಯಿತು. ಸಣ್ಣಗೆ ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿತು. ಎದೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡಿತು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳು. ತಂಗಿಗೆ ಇದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದೇ-ಎಂದು ಭೀತಳಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದಳು. ಇದಕ್ಕೇನಾದರೂ ದಾರಿ ನೋಡಬೇಕು....ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಹೊನ್ನನ ನೆನಪು ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜೀವನದಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿಯುವವನು ಎಂಥವನೋ.... ಇದು ಉಳಿಯಲೇಬೇಕು. ಕ್ಷಣದ ಅನುಭವವಾದರೂ ಇಬ್ಬರ 'ಪ್ರೇಮ ಸ್ಮಾರಕ'-ಎಂದುಕೊಂಡು ಏನನ್ನೋ ನಿರ್ಧರಿಸಿದವಳಂತೆ ಎದ್ದಳು.

ಹೊಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಉಮಾ ಅಕ್ಕ ಎದ್ದು ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಭಾವ ಶೂನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅತ್ತ ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣ ನೆಟ್ಟಳು. ಕೈ ಯಾಂತ್ರಿಕ ವಾಗಿ ಹೊಲಿಗೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಉಮಾ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗುರುವಾರ ವರನ ಕಡೆಯುವರು ಬಂದೇ ಬಂದರು. ಜಾನಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಹೊಗಳಿದರು. ಜಾನಕಿಯ ಅಪ್ಪನಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ತಂಗಿ' ಉಮಾಳಿಗೆ ಖುಷಿಯೋಖುಷಿ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ದೊರೆತ ಗಂಡ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕಿಂತ ಅಕ್ಕನಿಗೂ ಒಬ್ಬ ಸಿಕ್ಕನಲ್ಲ'–ಎನ್ನುವುದೇ ಸಮಾಧಾನ, ಅಪ್ಪನಿಗಂತೂ ಈ ದರಿದ್ರಕ್ಕೊಂದು ದಾರಿಯಾಯ್ತಲ್ಲ'–ಅನ್ನೋ ಮನೋಭಾವ, ಇನ್ನು ಉಳಿದದ್ದು ಜಾನಕಿ, ಅವಳಿಗೆ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಗಂಡ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ. ಹೊನ್ನನ ಕುಡಿಗೊಂದು ಹೆಸರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಶ್ರಯವಷ್ಟೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೇ ಮದುವೆ! ಆದರೇನು ? ಎರಡನೆಯದೇ ಅಲ್ಲವೆ !-ಎಂದು ನಕ್ಕಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಸುಕ್ಕಿನ ತೆರೆಗಳು! ಜಾನಕಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು ಅಂಥವನನ್ನೂ !!

ಸರಳವಾದ ಮದುವೆ. ಅವಾಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಜಾನಕಿಯ ತಪ್ಪು ಸಡತೆ ವರನ ಕಡೆಯುವರ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳದೆ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು.

ಜಾನಕಿ ನೋಡಿದಳು, ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದಳು. ತಂಗಿಯ ಆ ಕಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನಿಜ, ಎಷ್ಟು ಸುಳ್ಳು-ಎಂದು. ಕುಬನಿಯಾಚೆಗಿನ ಅವಳ ಅಂತರ್ಯ ವನ್ನು ತಿಳಿಯಲೆತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಜಾನಕಿಗೆ ಭಾರೀ ಶ್ರೀಮಂತ ಗಂಡ. ಬಾಜಾ ಬಜಂತ್ರಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೆದೆಯಾಳದ ನೋವಿನ ಹಾಡು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿನ ಹೊನ್ನಿನಿಂದಾಗಿ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಂದಹಾಸದ ಮಿಂಚು ಮೂಡಿ ಮರೆಯಾಯಿತು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಕೂತಿದ್ದ ಗಂಡ ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಜಾನಕಿಗೆ ಯಾಕೋ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಮುಖ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದಳು. ಆ ಮೊದ್ದು ಗಂಡನಿಗೆ ಅದು ಹೆಂಡತಿಯ ನಾಚಿಕೆ ಎಂದು ಮಾತ್ರವೇ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ಬೇಗ ಹೊರಡುವಂತೆ ಆತುರ ಪಡಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕಾರೇ ಬಂದಿತ್ತು. ಇವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು. ಗಂಡ ರತಿಯಂತಿರುವ ಹೆಂಡತಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾಳೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಚೆಲ್ಲು ಚೆಲ್ಲಾಗಿ ಆಡಿದ. ಜನ ಮುಸಿ ಮುಸಿ ನಕ್ಕರು. 'ಈ ಮುದುಕನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ರಸಿಕತನ. ಅಬ್ಬಾ ! ನೋಡು ಹೆಂಡತಿಯ ಹಿಂದು ಹಿಂದು-ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ತಿರುಗುತ್ತಾನೆ' ; ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಅಣಕಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಅದೃಷ್ಟ ! ಅಂಗೈಯ್ಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಹೆಂಡತೀನ ಸಾಕ್ತಾನೆ' ಎಂದು ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದ್ದುಂಟು.

ಸರಿ ಸರಿ ಈ ಮುದುಕನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಏನು ಸುಖ ಪಡೋದು ? ಅವನಲ್ಲಿ ಹಣಇದ್ದರೆ ಆಯ್ತೇ ?-ಎಂದು ವೇದಾಂತ ಹಾಡಿದರು.

'ಲೇ ಸುಮ್ನಿರ್ರಿ. ಹುಣಸೇ ಹಣ್ಣು ಹಳೇದಾದಷ್ಟೂ ರುಚಿ ಜಾಸ್ತಿ. ಮೊದಲನೇ ಹೆಂಡತೀಲಿ ಅನುಭವ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದ ರುಚಿ ಸತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ರುಚಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ' ಎಂದರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸರಿ ಹೋಯ್ತು ಬಿಡು. ಅವನೂ ಕುರುವ್ನ್, ಅವಳೂ ಕಂಡವ್ಳ್, ಜೋಡಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಹೊಂದಿದೆ. ದೂರದಿಂದ ಯಾರೋ ಒಡಕು ಮಾತಾಡಿದರು. ಒಗಟಿನಂತಿರುವ ಈ ಮಾತು ಎಲ್ಲರ ಕಿವಿಗಳನ್ನೂ ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿತು. ಸರಕ್ಕನೆ ಮಾತು ಬಂದತ್ತ ತಿರುಗಿದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಜನ ಚದುರಿ ಕೆಲವರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಉಮಾ ತೀರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು, ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಹನಿಸಿತು. ಜಾನಕಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲೂ ನೀರುಬಂತು.

ಹೋಗಿ ಬರ್ತೀನೆ ಉಮಾ-ನಿನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ಮರೀಬೇಡ-ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು.

ಇಲ್ಲಕ್ಕ ಖಂಡಿತ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ತಾನೇ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರೋದು. ನೀನಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ನನ್ನ ಮದುವೆ ನಡೆಯುತ್ತೆ. ಆಗಾಗ ಬಂದು ಹೋಗ್ತಿರಕ್ಕ-ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು.

ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಾತು ನಡೆಯುವಾಗ ಜಾನಕಿಯ ಗಂಡ ಮತ್ತಾರೊಂದಿಗೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇದ್ದಕ್ಕಿದಂತೆಯೇ ಹೆಂಡತಿಯ ನೆನಪುಬಂದು ಅಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು-ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತಾದರೂ ಅವಳ ಪುರಾಣ ಮುಗಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವಳತ್ತ ತಿರುಗಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿವಿದ. ಅವನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಬೆಚ್ಚಿದಳು. ಆದರೆ ಕೂಡಲೇ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜಾನಕಿ ತಂಗಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಿದಾನವಾಗಿ ಕಾರು ಸಾಗಿತು. ಗೆಳತಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಹಾದುಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಪಾರ್ವತಿ ಹೊರಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಸೇರಬೆಕಿದ್ದ ಹೊನ್ನನನ್ನು ಅವಳೇ ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು, ಜಾನಕಿಯ ನಡತೆಗೆ ಹೇಸಿ, ಅವಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕೆಡತ್ತಾರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಳೆದು, ಮಗಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿರಿಸಿದರು. ಹೊನ್ನ ತನ್ನ ಸ್ವತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಗೆಳತಿಯ ದ್ರೋಹ, ಸೇಡನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತ್ತು. ಅವನೊಡನೆ ಪರಿಚಯಿಸುವಾಗ, ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜಾನಕಿ ತಾನೂ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ತನಗೂ ದಕ್ಕದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆಂದೇ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲೇಬಾರದೆಂದು ಕೊಂಡಳು. ಆದರೂ ಕಿವಿಗಡಚಿಕ್ಕುವ ಬಾಜಾ ಭಜಂತ್ರಿಗಳ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಕಿವುಡಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದಳು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ತಾಯಿ ಅಸಮಾನದಿಂದ ಗುಡುಗಿದಳು. 'ಆ ಹಾಳು ಮುಂಡೇನ ಅದೇನು ನೋಡ್ತೀಯ ? ಸೂಳೆಮುಂಡೆ. ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಾಳು

ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಲದಾಗಿ ಈಗ ಇವನ ಮನೆ ಹಾಳ್ಮಾಡೋಕೆ ಹೊರಟವ್ಳೆ. ಇವನ ಜೊತೆ ಅದೇನು ಸಂಸಾರ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವವಳು ಇಂಥಾವ್ನ ಒಪ್ಪಿರೋದಕ್ಕೆ ಏನೋ ಮಸಲತ್ತಿದೆ, ಮುದುಕನನ್ನು ಬೇಗ ಗೊಟಕ್ಕೆನಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಮೋಜು ಮಾಡೊಕ್ಕೆ ಹೋಗವ್ಳೆ-ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಒದರಿದಳು.

ಕಿಟಕಿಯಾಚೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ, ತಾಯಿಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತು, ಜಾನಕಿ ಕೆಟ್ಟವಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಬೈಗುಳ ಸ್ವಲ್ಪ ಅತಿಯಾಯಿತು ಎನಿಸಿ ನೋವಾಯಿತು. ಈಗ ತಾನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹಸುರಾಗಿ ಬಾಳಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವಳ ಗಂಡನ ಸಾವಿನ ಮಾತು, ತೀರಾ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಅಮ್ಮ ಮತ್ತೆ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರಮ್ಮ. ಬೈಯುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಿತಿ ಇದೆ. ಅವಳದೇ ತಪ್ಪು ಅಂತ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳ್ತಿ ? ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬರನ್ನೇ ಯಾಕೆ ಬೈಯುತ್ತೀ ? ಹೊನ್ನಂದೆ ತಪ್ಪಿದ್ದರೆ ?... ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

ಹೌದೌದು, ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳೆ ಸುಮ್ನೆ. ಬಾಳ ಕಂಡವ್ಳಂತೆ ಮಾತಾಡ್ತೀ. ಹೊನ್ನನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೀನಿ.... ಈ ಹಾಳು ಬೇವಾರ್ಸಿನೇ ಅವನ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಾನೇ ಇಲ್ಲ ? ನಿರ್ಧಾರದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಇನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದೆನಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಮೆರವಣಿಗೆ ಹಾದು ಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಮಂಜಾಯಿತು, ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ತಿರುಗಿನಿಂತು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎದೆಯನ್ನು ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಬೇಡಿನಿಂತ ಹೊನ್ನನ ದೀನ ಮುಖ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುದು ಹಿಂಸೆಯಾಗಿ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟಳು, ಅವಳಿಗೆ ಕನಸುಗಳೇ ಭೀತಿಗಳಾದವು !

* * * *

ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಗಂಡನಿಗೆ ಜಾನಕಿಯ ಜೊತೆ ಬೇಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಾನಕಿಗೆ ಗಂಡನೆಂದರೆ ಅಸಹ್ಯ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮಲಗುವುದೆಂದರೇನೇ

ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಳ್ಳುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತು ಗಂಡನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನನನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನೆನಪು ಮರೆತು ಗಂಡನಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರೆ, ಸುಕ್ಕು ತೊಗಲು ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಕೆಂಡ ತುಳಿದವಳಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಅವನ ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹಗಳು ಸಹಿಸಲಾರದ ಹಿಂಸೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇವನ ಕಾಟ ತಪ್ಪಿದರೆ ಸಾಕೆನಿಸುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ತಿಜೋರಿತುಂಬ ಹಣವಿದೆ. ವೇಳೆ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳೇ. ಸ್ನೇಹಿತರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಬೆಳಗಾಗೆದ್ದರೆ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಗಂಡನ ಕಾಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಅಡ್ಡಬಂದು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟೂ, ಜಾನಕಿಯ ನೋವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಹತ್ತಿರ ಬಂದಷ್ಟು ಹೊನ್ನನ ಅಂತರದ ನೆನಪು ಸೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಸ ಯೌವನದ ಹೊನ್ನನ ನೆನಪೊಂದು ಕಡೆ, ಮುದಿಗಂಡನ ಒತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರೀತಿಯೊಂದು ಕಡೆ ಅವಳನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬತ್ತಿದ ಹೊನಲಾಳದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯೌವನದ ಸೆಲೆಯಿತ್ತು; ಸುಕ್ಕಿದ ಒಡಲೊಳಗೆ ಸೊಕ್ಕಿನ ಕಾಮವಿತ್ತು.

ಹಿಂಸೆ ಅತಿಯಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಈ ಮುದಿ ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರಂಟಿಸುವುದು ವಾಕರಿಕೆ ಬರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಸಹಿಸಿದಳು. ದಿನಗಳಿಗಾಗಿ, ಕ್ಷಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾದಳು.

ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದರೂ ಅಸಹ್ಯ, ಅವಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಮುಕನಂತೆ ಕಾದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ. ಗಂಡನ ಆಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕ ಎಮರಾಳಿಯಂತೆ ಚಡಪಡಿಸಿದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಗರ್ಭದ ಕೂಸಿಗೆ ಅಪಾಯವಾದೀತೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದಳು. ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಅಣಚಿದಳು.

ಮುದುಕ ಬೆಪ್ಪನಂತೆ ಒಪ್ಪಿದ. ಹೊರಬರುವ ಕೂಸಿಗಾಗಿ ಕಾದ. ಜಾನಕಿ ನಿರಾಳವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡಿದಳು. ಬಸಿರ ಬಳ್ಳಿಯ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಊಹಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದಳು. ಖಂಡಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಾದರೆ ಅವಳನ್ನು ರಾಜ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನೆಲ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ನೊಳಕೆಯೊಡೆಯಿತು. ಹೊರ ಗಿನ ಆಕಾಶ, ಬಯಲುಗಳ ಹೊಗರು ಹಿಡಿದ ಆ ಕುಡಿ ಮೆದುವಾಗಿ ತೊನೆ ದಾಡಿತು. ಮೆಲ್ಲನೆ ನಕ್ಕಿತು.

ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಕಾವಿದ ಕತ್ತಲು ಸರಿದು ತಿಳಿಬೆಳಕು ಮೂಡಿತು. ಅದ ರೊಂದಿಗೆ ಮೂಲದ ಮರದ ನೆನಪು ಸುರಳಿ ಸುರಳಿಯಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು.

ತಳವಂಟಿದ ಕಡಲುಕ್ಕಿ ಕರೆದಾಟಿ ಹರಿಯಿತು. ಉಲ್ಲಾಸದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮುದುಕ, ಮುದಿಗೂಬೆಯಂತೆ ಕಂಡ. ಅವನ ಹದ್ದು ಕಣ್ಣಿಂದ, ಬೇಸರದ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಲು ಮನಸ್ಸು ರೆಕ್ಕೆಬಿಚ್ಚಿ ಫಡ ಫಡ ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡಿತು.

* * * *

ವಿಜಯದ ನಗೆ ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ತೊನೆದಾಡಿತು. ಬಿಗುವು ಸಡಿಲಿ ಮಂದಾರ ಸೌರಭದ ಮಂದಗಾಳಿಯು ಹಿತ ಎದೆ ತಟ್ಟಿತು.

'ಜಾನಕಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಮುದುಕನನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದ್ದಳು. ಅಬ್ಬ ಎಷ್ಟು ನಿರ್ದಯಿ !-ಎಂದು ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಅನಿಸಿದರೂ ಅವನ ರಾಕ್ಷಸ ಕಾಮದ ಹಸಿವು ಅವಳನ್ನು ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊರಗಿನ ಜನಕ್ಕೆ ನಗು. ಪುಂಡರು, ಪೋಲಿಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಅವಳು ಹರಿಗಾಳು. ಹೊರಗೆ ಹೋದರೆ ಸಾಕು, ಜಾನಕಿಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನವನ್ನು ಶಂಕಿಸಿ ನಾಲಗೆಗಳು ಲೊಳ ಲೊಳ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ಮುದುಕನ್ನ ಕಟ್ಕೊ ಳ್ಳೋಕೆ ಅವಳೇನು ಮಂಕೆ? ಹೆಸರಿಗೊಬ್ಬ, ಖುಷಿಗೊಬ್ಬ ! ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆ !'....ಚು ! ಚು ! ಚು !....ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳ ಆದರ್ಶ ಸತಿ !'-ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತವರಿಗೆ, ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲವಾದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು.

ಈಗ ಹೆಸರಿಗೂ ಗಂಡನಿಲ್ಲದಾದಾಗ ಮಾತು ಹರಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾನಕಿಗೆ ಜನರ ಈ ವರ್ತನೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಆಸೆಯೊಂದೇ ! ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವ ಮಗಳನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ನಂಥವನಿಗೆ

ಕೊಡಬೇಕೆಂದು. ಆದರೆ ಜನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲೂ ಕಾಡುವ ಭೂತಗಳಾದವು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ರೋಸಿಹೋಗಿ ಅವರಂದಂತೆ ತಾನಾಗಬಾರದೇಕೆ ?'-ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಮನಸ್ಸು ಅಳುಕಿತು. ಅವನೇನಾದರೂ ದೆವ್ವವಾಗಿ ಕಾಡಿದರೆ ಎನಿಸಿದರೂ, ಅತೃಪ್ತವಾಗಿ ಮನಸಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಹೋದ ಕಾಮನೆಗಳು ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನೇ ತನ್ನ ಅಯೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಗಳಿಗಾಗಿ ಹಳಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನಕ್ಕುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಿನಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವಳೊಡಲ, ಅವಳ ಮನದ ಕಾವು ಇಳಿದು ಕೇವಲ ತಂಪು ಉಳಿಯಿತು.

ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ಮಗಳು ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ನಕ್ಕು ಅಮ್ಮ, ಅಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮುದುಕನ-ಹೊನ್ನನ ನೆನಪು ಒಡೆದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಮುದುಕನ ನೆನಪಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಳು ಹೊನ್ನನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಬ್ಬನ ನೆನಪಿನಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿ-ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ನೆನಪಿನಿಂದ ನೋವು.

ಈ ಊರೇ ಬೇಡವೆನಿಸಿತು. ಬೇರೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಕಾಡುವ ನೆನಪುಗಳು ಸಾಯಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು.

ಗಂಡನ ಆಸ್ತಿ ಕರಗಿತ್ತು. ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಸ್ತೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ನೂರು ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದಳು.

* * * *

ಅಪ್ಪನ ಸಾವು, ತಂಗಿಯ ಮದುವೆ ಸುದ್ದಿಗಳಷ್ಟೇ ಮುಟ್ಟಿದವು. ಮನಸ್ಸು ಕಹಿ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿತ್ತು. ತಂಗಿಯಾಗಲೀ, ಅಪ್ಪನಾಗಲೀ ಬಂಧುತ್ವದ ಸೆಳೆತದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಾಧಿಸುವ ಜನರ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡವೆನಿಸಿ, ಬಸವನ ಹುಳುವಿನ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು.

ಮಗಳು ಬೆಳೆದಂತೆ ಬೇರೊಂದು ತೆರನಾದ ಯೋಚನೆಗಳು ಅವಳನ್ನು ಕಾಡಿದವು. ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಷ್ಟೂ, ಹರಡುವ ಪರಿಮಳದಂತೆ ರತ್ನಳ ರೂಪ ಊರಿನ ಜನರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿತು.

ಬಂದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಪರಿಚಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಅನುಭವವಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಕೇವಲ ತಾನು, ಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಂದು ನೆಲಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಜನ ಅನುಮಾನದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ—ಕುತೂಹಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನೋಡಿದರು. ರಾತ್ರಿ, ಹಗಲು ಪಿಸ ಪಿಸ ಗುಸ ಗುಸ ಧ್ವನಿಗಳೇ ಬಂದು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಭೀತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಜಾನಕಿಯೇ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೋದಾಗ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಳ್ಳೆ ಹಾಕುವ ಸಿಳ್ಳೇ ಖ್ಯಾತರು. ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಿ ಚಪ್ಪರಿಸುವ ಗೌಡ, ಭಟ್ಟರು. ಹಸಿದ ಕಂಗಳಿಂದ ನೋಡುವ ಅಂಗಡಿಯ ಶೆಟ್ಟರು-ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒಳಗೆ ರೋಷ ಹೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿವಶತೆ, ಸಿಂದಿಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನೆಲದೊಳಗೆಲ್ಲೋ ಮರೆಯಾಗಬೇಕೆನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೈ ತುಂಬಾ ಸೆರಗು ಹೊದ್ದು, ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಜನರ ರೀತಿಯೇ ಬದಲಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಅರಿತೋ ಏನೋ, ಜಾನಕಿಯ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರು.

ಒಳಗೆ ಅಕ್ಕಿಯಾರಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ಜಾನಕಿಗೆ, ಭಟ್ಟರು ತನ್ನ ಮನೆಯತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಒಳಗೆ ಬರಬಹುದೆಂದೆನಿಸಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಮೊರಕ್ಕೆ ತುಂಬಿಸಿ, ಎತ್ತಿಡಲು ಒಳಗೆ ನಡೆದಳು.

ಭಟ್ಟರು ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು. 'ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಒಳಗೆ'- ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆದರು. ಜಾನಕಿ ಸೆರಗಿನಂಚಿಗೆ ಕೈಯೊರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದವಳೇ, ಹೊರಗೆ ನಿಂತ ಭಟ್ಟರನ್ನು. 'ಬನ್ನಿ ಒಳಗೆ'- ಎಂದು ಆದರದಿಂದ ಕರೆದು ಒಂದು ಮಣೆ ಹಾಕಿದಳು. ಚಾಪೆ ಹಾಕಿದರೆ ಮೈಲಿಗೆಯಾದೀತೆಂದು, ಹಾಕಿದ ಮಣೆಯತ್ತ ತೋರಿಸುತ್ತ, 'ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದಳು.

ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಜೋಲು ಹೊಟ್ಟೆ ಅಲಗುವಂತೆ ನಗುತ್ತಾ, 'ಆಯ್ತಾಯ್ತು'- ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತರು. ಜಾನಕಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗೆ ಬೆನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿಂತಳು. ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಳು. ಭಟ್ಟರು ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನರಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು. ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿರಿವಂತರೆಂದೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಯಾರಿಂದಲೂ ಮಾತು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಜಾರಿದ ಕನ್ನಡಕದೊಳಗಿಂದ ಜಾನಕಿಯತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದರು. ಜಾನಕಿಗೆ ತೀರಾ ಸಂಕೋಚವೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು 'ದೊಡ್ಡವರು ಈ ಬಡವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಆಗಬೇಕಿತ್ತೆ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ಭಟ್ಟರು ಹ್ಹ ! ಹ್ಹ ! ಹ್ಹ ! ಎಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ, ಹಳಸಿದ ಹಲ್ಲುಗಳು ಕಾಣುವಂತೆ ಕಿಸಿದರು. 'ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಈ ಊರಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ, ನಿಮಗೆ ಯಾರ ಪರಿಚಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಪ ! ಒಬ್ಬರೇ ಇರ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿ ಹೋಗೋಣಾಂತ ಬಂದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಹೇಳ್ತಾನೇ ಇದ್ಲು. ಪಾಪ 'ಒಂಟಿ ಹೆಂಗಸು ಹೇಗೋ ಏನೋ. ಈ ಊರಿನ ಪುಂಡರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಬಾಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತೆ. ಹೋಗಿ ಮಾತಾಡಿಸಿ ಬನ್ನಿ'-ಅಂತ ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕು.

ಜಾನಕಿ ಭಟ್ಟರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕರಗಿ ಹೋದಳು. ಅವರ ಮಾತಿನಾಳದ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ದರಿದ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಸಹಕರಿಸುವಂಥವರು ಇದ್ದಾರಲ್ಲ !–ತನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ !-ಎಂದು ಕೊಂಡಳು. ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಮಿಂಚಿತು.

'ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ' ಅಯ್ಯನೋರೆ, ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸುಜನರು ಈ ಕೊಂಪೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ ! ನನಗೇನೋ ತುಂಬಾ ಭಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕರನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರ ಪಡುವ ಜನರೇ ಇಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಬದುಕೋಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ'-ಎಂದು ಅನುಭವದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಭಟ್ಟರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಪ್ರಭಾವ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಿದೆ ಎನಿಸಿತು. 'ಲೋಕಕ್ಕೆ, ಜನಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದರೆ ಆಯಿತೇ ? ನಿಮಗೆ ಭಯವೇನೂ ಬೇಡ. ನಮ್ಮೂರಿನವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳ್ತೀನೆ. ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿದ ಮೇಲೆ ನೀವೂ ಈ ಊರಿಗೆ ಸೇರಿದವರೇ ಆಗ್ತೀರಿ. ನೀವು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಏನೇ ಸಹಾಯಬೇಕಿದ್ದರೂ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಯೇನೂ ದೂರವಿಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಕೂಗಿನ ದೂರವಷ್ಟೇ-ಎಂದವರು ಭರವಸೆ ತುಂಬುವ ಧನಿಯಲ್ಲಿ.

ಜಾನಕಿಗೆ ಭಟ್ಟರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಗೌರವ ಮೂಡಿತು. ತಪ್ಪು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೆಟ್ಟವರೆಂದೇ ಪಟ್ಟಿ ಅಂಟಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಸಂದೇಹಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದು, ಕದ್ದು ಮನೆಯತ್ತ ಇಣುಕಿದ್ದು, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಾಗ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗುಸಗುಸ ಮಾತಾಡಿ ಕೊಂಡದ್ದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಾಗ, ಕಾಲು ಕಂಪಿಸಿದವು. ಇಲ್ಲ....ಇಲ್ಲ....ಈ ಜನ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸೊಲ್ಲ. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ, ನನ್ನ ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸ ಇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆಯೇ-ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸಿದಳು. ಮೈ ಬೆವರಿತು. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಭೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಬೆವರು ಹನಿಗಳು ಮೂಡಿದವು.

ಭಟ್ಟರು ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಯಾಕಮ್ಮ ಮೈ ಹುಷಾರಿಲ್ಲವೇ ? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

ಭಟ್ಟರ ಮಾತಿಗೆ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, 'ಇಲ್ಲ. ..ಇಲ್ಲ....ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಸುಸ್ತಾದಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ನೀವೇನಾದರೂ ಕುಡಿಯಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಾ ?-ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

'ನನಗೇನೋ ಏನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗ ಬಾರದಲ್ಲ !....ಸರಿ ಒಂದು ಲೋಟ ನಿಂಬೆ ಪಾನಕವಿದ್ದರೆ ಕೊಡಿ'-ಎಂದರು.

ಜಾನಕಿ 'ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ'- ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ರತ್ನ ಎದ್ದು, 'ಅಮ್ಮ-ಅಮ್ಮ' ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಭಟ್ಟರು ಕಣ್ಣಗಲಿಸಿ ಅತ್ತ ನೋಡಿದರು. ಅಬ್ಬ ! ಎಷ್ಟು ಮುದ್ದಾದ ಮಗು !-ಎಂದು ಕೊಂಡರು. ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಗುವಿನತ್ತ ಕೈ

ಚಾಚಿ ಬಾ ಮರಿ ನನ್ನತ್ರ-ಎಂದು ಕರೆದರು. ಆದರೆ ಮಗು ಆ ವಿಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತಳು. ಜಾನಕಿ ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಬಂದು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕಂಚಿನ ಲೋಟವನ್ನು ಭಟ್ಟರ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ರತ್ನಳ ಕಡೆ ನಡೆದಳು. ಅಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಳು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಜಾನಕಿ ಮಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿದಳು ಅದೊಂದೇ ಅವಳಿಗೆ ಆಧಾರ, ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ರತ್ನಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಭಟ್ಟರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಳು. 'ಕ್ಷಮಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ'-ಎಂದಳು. 'ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಬಿಡಮ್ಮ....ಅಂದಂಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಹೆಸರೇನಂದೆ !....

'ರತ್ನಮಾಲಾ'-ಅಂತ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

"ರೂಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೆಸರು. ಸೊಗಸಾಗಿದೆ, ಎನ್ನುತ್ತಾ ಬಾ ಮಗು ನಂಜೊತೆ, ನಮ್ಮ ಮನೆ ತುಂಬಾ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೊತೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಬ್ಬಳಿಗೇ ಬೇಸರವಾಗೊದಿಲ್ವಾ"-ಎಂದು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಭಾಷಣದಂತೆ ಮಾತಾಡಿದರು. ರತ್ನಳಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬೇಸರ ಬಂತು. ಅವಳಮ್ಮನತ್ತ ತಿರುಗಿ 'ನಾನೋಗಲ್ಲಮ್ಮ ಈ ತಾತನ ಮನೆಗೆ, ನಂಗೆ ಭಯ ಆಗುತ್ತೆ'- ಎಂದು ಅಳಲು ಶುರು ಮಾಡಿದಳು. ಜಾನಕಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದಳು. ಇಲ್ಲ ಹೋಗ್ಬೇಡ ಬಿಡು ರತ್ನ ನಿನ್ನನ್ನೇನೂ ಬಲವಂತ ಮಾಡೋಲ್ಲ. ಈ ತಾತ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೇವ್ರು. ನಿಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂದಳು.

ಭಟ್ಟರಿಗೆ ತಾತನೆಂದು ಸಂಭೋದಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಯಿತು. ಮುಖ ಚಿಕ್ಕದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರತ್ನಮ್ಮ, ಹಂಗೆಲ್ಲಾ ನನ್ನನ್ನು 'ತಾತ' ಅಂತ ಕರೀಬೇಡ, 'ಮಾವಾ' ಅನ್ನು ಎಂದು ತಿದ್ದಿದರು. ರತ್ನ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಉಹುಂ ! ನೀನು ತಾತ, ಮಾವನಲ್ಲ....ಎಂದು ಹಟದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. ಜಾನಕಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು. ಮಗಳ ಮಾತನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವಳ ರಂಪು ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ, ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಇವರು ತಾತಾನೇ'- ಆಯ್ತಲ್ಲ-ಎಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಆ ಪುಟ್ಟ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜಯದ ಗರ್ವ ಮಿಂಚಿತು.

ಭಟ್ಟರೂ ಮಗುವಿನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಒಳಗೇ ನಕ್ಕರು. 'ಗತ್ತಿನ ಹುಡುಗಿ' ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ಜಾನಕಿಗೆ ಮಾಡಲು ಕೈತುಂಬಾ ಕೆಲಸವಿತ್ತು. ಭಟ್ಟರು ಎದ್ದು ಹೋಗುವ ಸೂಚನೆಯೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು. ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡಿದಳು. ಮಗಳು ತನ್ನನ್ನಪ್ಪಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಜಾನಕಿ ಮಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಿದಳು. ಭಟ್ಟರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅವರು ಏನೇನೋ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಂತ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ, ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕೂರುವುದು ? ಎಂದು ಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ನಡೆದಳು.

ಭಟ್ಟರು ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ-ಏನಮ್ಮಾ ಒಂದ್ನಿಮಿಷ ಇರ್ತೀಯಾ ಎಂದರು. ಹೊರಟು ನಿಂತವಳು ಹಾಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು.

ಭಟ್ಟರ ವಿಚಾರ ಜಾನಕಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಆಲೋಚನೆಗಳೇನೆಂದು ತಿಳಿಯುದಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ, ಈತ ತನ್ನಿಂದ ಏನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ ? ಅಪರಿಚಿತರಾದರೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜ ಆದರೆ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕೂತಿದ್ದರೆ ಹೊರಗಿನ ಜನ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಾರು, ಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ....ಇನ್ನೇನಾದರೂ ವಿ ವ ರ ಗ ಳ ನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೇ"-ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದಳು.

ಭಟ್ಟರು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಕೇಳಿದರು, ಏನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿಯೋಲ್ಲ ತಾನೇ ?

ಕೇಳಿ ಭಟ್ಟರೇ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಅನಾಥರಂತೆ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಇಷ್ಟು ದಿವಸದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮಂತಹವರೊಬ್ಬರು ನಮ್ಮ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ತಪ್ಪಾಗಿ ಯಾಕೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ?-ಎಂದಳು.

ಭಟ್ಟರು ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ತಂದು ಕೊಂಡರು. ಈ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಭುಜದ ಮೇಲಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಜನಿವಾರಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಗುವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಕೇಳಿದರು—

"ಅಲ್ಲಮ್ಮಾ, ನೀವು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೀರಿ" ನಿಮಗೆ ನೆಂಟರು, ಸಂಟರುಗಳಾಗಲೀ, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರಾಗಲೀ ಕಾಣ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ? ತುಂಬಾ ದಿವಸದಿಂದ ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ನಿಮ್ಮನು-ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು," ಎಂದು. ಆದರೆ ಒಂಟಿ ಹೆಂಗಸು, ಹೋದರೆ ಏನಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ' ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಇವತ್ತು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದಳು, ...ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಏನೂಂತ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಜಾನಕಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು. ಭಟ್ಟರು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿನೋಡಿ ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಜಾನಕಿಗೆ ತನ್ನ ಕತೆ ಹೇಳಬೇಕೋ-ಬೇಡವೋ-ಎನಿಸಿತು. ತುಂಬಾ ಯೋಚಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ತಾಯಿಯ ಸಾವು, ತಂದೆಯ ಅನ್ಯ ಮನಸ್ಕತೆ, ಮುದುಕನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮದುವೆ, ಗಂಡನ ಬೇನೆಗಳ ವಿಚಾರ, ಅವನ ಸಾವು-ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಳು. ಭಟ್ಟರು ಸಂತಾಪ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಚು ! ಚು ! ಚು !-ಎಂದರು, 'ನಿನ್ನಂತಹ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಭಾಳು ಅನ್ಯಾಯ ಆಯ್ತಮ್ಮ. ಆ ಮುದುಕನ ಜೊತೆಗೆ ಏನು ತಾನೇ ಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡಿರೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ? ದೇವರಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲಾ ಅನ್ನೋದು. ಎಂಥೆಂಥವರಿಗೆ ಎಂಥೆಂಥ ಜೋಡಿ ಹೊಂದಿಸಬೇಕನ್ನೋ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲ....ಆದರೇನಂತೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ದೇವರ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೋಬಹುದು'-ಅಂದರು.

ಭಟ್ಟರ ಮಾತು ಜಾನಕಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸಂತಾಪ ಸೂಚನೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೌದು ದೇವರು ನನಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದ್ದ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ವರವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಅವಳಿಗೂ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊನ್ನನನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಜೀವಕ್ಕೆ ಆ ಮುದಿ ಗಂಡನ ಸಹವಾಸ ಅಸಹ್ಯ ವೇದನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ದೇವರೆಂದರೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಭಯ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೇವರಿರುವುದು ಖಚಿತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಮನಸ್ಸೇಕೋ ಇದೆಯೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೆದರುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಡನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೋಸದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವಳನ್ನು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಇರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸೀತೆ, ಸಾವಿತ್ರಿಯರ ಕಥೆ ಕೇಳಿದ್ದ

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಧೈರ್ಯ ಬಂದದ್ದು ಅವಳಿಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೊನ್ನನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಬೇರೆಯವರು ಅಪ್ಪನಾಗುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಬೇಡದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ಕಾಮುಕತನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಿಸಿನೀರು ಬಿದ್ದು ಬೊಬ್ಬೆಗಳಾಗುವ ಅನುಭವವನ್ನೇ ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ದಿನ ವಿಚಾರಗಳ ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಜೀಕು ಜೀಕೆಂದು' ತೂಗಿ–ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಭಟ್ಟರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಹಾದಿ ಯಾವುದೋ ಜಾನಕಿಗೆ ಥಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ 'ನಿನ್ನಂಥ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅರಳಿತು. ಭಟ್ಟರ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿರ್ವೇಗದಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

'ಏನು ಅನ್ಯಾಯವೋ ಏನೋ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅವನಾಟದ ಕಾಯಿಗಳು. ನಡೆಸಿದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಅಷ್ಟೆ ನನಗೆಲ್ಲಾ ಉಳಿದಿರುವ ಆಸೆಯೆಂದರೆ ನನ್ನ ಮಗಳು ರತ್ನಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಿ, ಒಳ್ಳೇಕಡೆ ನೋಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ನಮಗಿನ್ನು ಉಳಿದಿರುವ ಬದುಕೇನಿದ್ದರೂ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣರಲ್ಲಿ, ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ–ಎಂದು ಜಾನಕಿ ಹೇಳುವಾಗ ಭಟ್ಟರು ನಿಬ್ಬೆರಾಗಿ ಕೇಳಿದರು. ತಾತನಿಂದ, ಅಪ್ಪನಿಂದ ತಾವು ಕಲಿತ ವೇದಾಂತ ಓದಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದು, ಈಗ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಷ್ಟೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಇವಳ ಮುಂದೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬದುಕಿದೆ. ಸಂಯಮಿ ಗಂಡಸರನ್ನೂ ಕೆಣಕಿ ಕೆರಳಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯವಿದೆ. ವಯಸ್ಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅವಳಾಡುವ ವೇದಾಂತದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನಿರಾಶೆ, ಎಷ್ಟು ನಿರಾಸಕ್ತಿ ತುಂಬಿದೆ ! ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

ತಮಗೆ ಐವತ್ತರ ಹತ್ತಿರ ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕುಂದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಹಳಸಿಲ್ಲ. ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ದಣಿದಿಲ್ಲ. ಅಂಥಾದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಇಲ್ಲದ ಇವಳಿಗೇಕೆ ಈ 'ವೇದಾಂತ' ಎನಿಸಿತು. ಜಾನಕಿಯಂತಹ ಹೆಣ್ಣಿನ ಯೌವನ, ರೂಪ ಕಾಡ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳಂತೆ ಹಾಳಾಗುವು

ದನ್ನು ಯಾಕೋ ಭಟ್ಟರ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗೊಳಗೇ ಜೊಲ್ಲು ಕಾರುತ್ತಿತ್ತು.

'ಎಂಥಾ ಮಾತಾಡ್ತೀ ಬಿಡು ಜಾನಕಮ್ಮ' ನಿನಗೇನು ಅಂಥ ವಯಸ್ಸಾಗಿರೋದು, ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬರ್ತಾರೆ. ನನ್ನನ್ನ ನೋಡಿ, ನೀವು ಹಳೆಯ ಕಾಲದವರು, ಗೊಡ್ಡು ವೈದಿಕ ಅಂತ ಭಾವಿಸಬೇಡಿ. ಈ ಜನಿವಾರ ಈ ಜುಟ್ಟು ಇರೋದು, ನನ್ನ ಪ್ರಗತಿಪರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ. ಹೀಗೆ ಹೋದರೇನೇ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗೌರವ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಪ್ಪ ಸಾಯುವಾಗ ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದು 'ಲೋ ಕೃಷ್ಣ, ಸಾಯುವ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಆಸೆಯೊಂದು ತೀರಿಸೋ, ನನಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಏನೂ ಉಪಕಾರವಾಗದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಜನಿವಾರ ಜುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡು, ಜಪ ತಪ ನಿನ್ನಿಂದ ಖಂಡಿತ ಆಗೊಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರೋದಕ್ಕೆ ಈ ಜನಿವಾರ ಮಾತ್ರ ಬಿಡಬೇಡ, ನಿನ್ನಪ್ಪ ಅಮ್ಮರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಸಿಗೊಲ್ಲ. ನೀ ಹಾಕುವ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ, ನೀ ಬಿಡುವ ತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಏನೂ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಬರೊಲ್ಲ-ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತು ಕಣ್ಮುಚಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಮಾತು ಉಳಿಸಬೇಕಂತಲೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ವಿಚಾರಗಳು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತೀಚಿನವು. ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವ, ಒಂದು ನೊಂದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಾ ಬದುಕು ಮುಖ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೂ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ, ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡಿ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಈ ನಿಲುವು ಸರಿಯಾದ್ದಲ್ಲಾಂತ' ಅನಿಸುತ್ತೆ....ಬರ್ತೀನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎದ್ದರು.

ಜಾನಕಿ ಮೌನವಾಗಿ ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು. ಭಟ್ಟರು ಹೊರಡುವಾಗ, ಬಿಡುವಾದಾಗ ಮನೆಕಡೆ ಬನ್ನಿ, ಅಲ್ದೇ ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿ-ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟರು. ಹೊಸ್ತಿಲು ದಾಟುವಾಗ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆನಿಸಿ ತಿರುಗಿದರು, ಮುಸಿನಕ್ಕರು, ಜಾನಕಿಗೆ ಒಂದು ಥರಾ ಎನಿಸಿತು.

ಈ ಮನುಷ್ಯ ಬಂದು ಏನೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡಿ ಹೋದ !-ಎಂದು ಕೊಂಡಳು. ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಈತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಗು ತಿಳಿಯುವವರೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕೆನಿಸಿತು.

ಕೆಲಸದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಇಡೀ ದಿನ ಹಾಳು. 'ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿ' ಎಂದುಕೊಂಡು ನಿಂತಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಿದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ರತ್ನ' ಅಳುತ್ತಾ ಓಡಿ ಬಂದಳು. ಮಗಳ ಅಳು ಕೇಳಿ ಎದೆ ಝಲ್ಲೆಂದಿತ್ತು. 'ಏನಾಯಿತು ರತ್ನ' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು. ಅಳುತ್ತಲೇ ಮಂಡಿಯನ್ನು ತೋರಿದಳು. ಆಡುವಾಗ ಬಿದ್ದು ಮಂಡಿಯಲ್ಲಾ ತರಚಿಕೊಂಡು ಘಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತ ಒಸರುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾನಕಿಗೆ ತುಂಬಾ ನೋವಾಯಿತು. ಮಗಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ತಂದು ಬಟ್ಟೆ ಅದ್ದಿ ಘಾಯವನ್ನು ಒರೆಸಿದಳು. ನೋವಿಗೆ ರತ್ನ ಮತ್ತೆ ಚೀರಿದಳು. ಡ್ರಾಯರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಲಾಮನ್ನು ತಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸವರಿ 'ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ಸುಮ್ಮನಿರು ಮರಿ, ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹೋಗಿ ಮಲಗು, ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಬಂದು ಬಿಡ್ತೀನೆ' ಎಂದಳು.

ಮಗಳು ತಾಯಿಯನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಳು. ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಜಾನಕಿಯೂ ಕುಳಿತಳು.

* * * *

ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಊರಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಳು. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಜನರ ಸ್ನೇಹ ತಾನಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರ ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೂ ಮೂಡಿತು. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ತಪ್ಪಿದರೂ ಕ್ರಮೇಣ ಕಾದು ನೋಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಜಾನಕಿಯ ಮನೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ರಾಮಕ್ಕನ ಮನೆ. ಮುದುಕಿಗೆ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಬಳಗ. ಊರಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಜ್ಜಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಅವಳು. ಎಳೆತನದಲ್ಲಿ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವೈಧವ್ಯದ ದುರಂತ ಬದುಕನ್ನು, ಇದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಬೆಳೆಯುವವರೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಮದುವೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಮುರಿದು ಬಿತ್ತು. ಇದ್ದಬದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯ ಅನುಭವವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಮಕ್ಕಳ ಓದಿಗೆಂದು ಇದ್ದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕರಗಿಸಿದಳು. ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳೂ ಸಿಕ್ಕವು.

ಮುದುಕಿಗೆ ಆ ಊರಿನೊಂದಿಗೆ ಹರಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಬಂಧುತ್ವ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೊಸ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೆಲಸಿದ ಊರು. ಗಂಡನ ಪ್ರೀತಿ ಆದರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಲಲ್ಲೆಮಾತಿನ ಸವಿಯನ್ನೂ ಕಂಡುಂಡ ಊರು; ಮನೆ.-ಹಾವಿನಲ್ಲೂ ಮರೆಯಲಾಗದ ನಂಟಿನ ಅನುಬಂಧ. ಅದಕ್ಕೇ ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲಸಿದ ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಕರೆದರೂ ಆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಮಗನಿಗೆ ಇವಳ ಉದ್ಧಟ ವರ್ತನೆ ಕಂಡು ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ರೇಗಾಡಿದ.

ಒಬ್ಬಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯ್ತಿನೆಂದರೆ, ನಿನಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳೋದು ಯಾರು ? ನೀನೇನೋ ಬರುವುದಿಲ್ಲಾಂತ ಹೇಳ್ತಿ. ಆದರೆ ಊರಿನ ಜನ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಏನಂದು ಕೊಂಡಾರು ? ಇರುವ ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಯನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಅದೂ ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತಿದ್ದಾರೆ'- ಅಂತ ಅಂದುಕೊಳ್ಳೊಲ್ವೆ ? ಎಂದದ್ದಕ್ಕೆ ರಾಮಕ್ಕ, 'ಮಗೂ ನೀವು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ. ಕೈಕಾಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗೇ ಇವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳೆಬರುತ್ತೆ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ನೀವು ಸಂಪಾದಿಸ್ತಿದ್ದೀರಿ. ತಿಂಗಳಿಗೋ, ವರ್ಷಕ್ಕೋ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಬೇರೆ ಖರ್ಚಿಗಾಗುತ್ತೆ. ಇರೋಕೆ ಮನೆ ಇದೆ. ಇನ್ಯಾಕೆ ಯೋಚ್ನೆ ? ಈ ಊರೇ ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ ಇದಾನೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಜೋಯಿಸ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕಪ್ಪಗೌಡ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂಗೆ. ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವಿದ್ದಾಗ ದುಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಅವರಿಗಿರೋಲ್ವೆ ? ನೀವು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಹೋಗಿಬನ್ನಿ. ಆದರೆ ಮಗಾ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚಿಂತೆ. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ನೀವು. ನೀವೇ ಕೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಜೀವನ ಮಾಡ್ತೀರಿ ? ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರದೂ ಒಂದೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ

ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. 'ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಇರ್ತಿತ್ತು' ಎಂದು ನೊಂದು ಕೊಂಡಳು.

ರೇಗಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟ ಮಗ ದಾಮೋದರನಿಗೆ ಬಾಯೇ ಹೊರಡ ಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮುದಿ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಧೈರ್ಯವಿದೆ!....ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಬಾಳಿದ ಊರು, ಮನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಂಥ ಅಭಿಮಾನವಿದೆ....ಇರಲಿ ಅವಳಾಸೆಗೆ ಯಾಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರಬೇಕು?....ಎಂದುಕೊಂಡನಾದರೂ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿ, ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬಳೇ ದುಡಿ ದುಣ್ಣಬೇಕಾದೀತೆಂಬ ನೆನಪಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಬಾಡಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ನೋವಿಗೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ, ಮುದುಕಿ, 'ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಟುಹೋದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಂಜೊತೆಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲಾಂತ ಭಾವಿಸಬೇಡಿ. ನಮ್ಮ ಸುಂದರಣ್ಣನ ಮಗಳು ಜಲಜಾಕ್ಷಿ ನಂಜೊತೆಗೆ ಇರ್ತಾಳೆ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ 'ಗಂಡ ಬಿಟ್ಟ' ಹೆಣ್ಣು ತವರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕೂ ಬೇಸರ ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆತಾಯಿ ಗಳಿಗೂ ಮಗಳನ್ನು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯಥೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗಳು ಭಾರವೆನಿಸಿದರೂ, ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಮರೆಮಾಚಿ ಇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು ತಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಸುಂದರನಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವಾದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ನನಗೂ ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತೆ' ಎಂದಳು.

ತಾಯಿಯ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ದಾಮೋದರನನ್ನು ಮಂಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಅವಳ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಅಲ್ಪತನದ ಅರಿವಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಮಣಿಯಿತು.

ದಾಮೋದರ, ಜಗನ್ನಾಥನಿಗೂ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಬರೆದ. ಅವನು ತಾನೇ ಏನು ಮಾಡಿಯಾನು? ಪತ್ರ ಓದಿ ಸುಮ್ಮನಾದ.

ರಾಮಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೆನಪಿಸಿ ದಳು. ದಾಮೋದರ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೊರಟ.

ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರೂ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಇದ್ದರು. ಊರಾಚೆ ಇದ್ದರೂ ರಜೆ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬುಟ್ಟಿ ತುಂಬ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಲವಂತದಿಂದ

ತಾವೇ ಅವಳಿಗೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮಕ್ಕನಿಗೆ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಭರಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಗಂಟಲು ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂದ ಸಂತಸದ ಕಂಬನಿ ಕಣ್ಣು ಮಂಜಾಗಿಸಿತ್ತು. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದಳು.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ, ವಯಸ್ಸಿನ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಶ್ಯಕ್ತಿ ತಲೆ ದೋರಿ ಎರಡು ದಿನ ಮಲಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತಾಯಿಗೆ ಏನೋ ಗಂಭೀರವಾದ ಖಾಯಿಲೆಯೆಂಬಂತೆ ಹೆದರಿ, ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರನ್ನೇ ಕರೆತಂದು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಿಯಂತೆ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲೂ, ಅವಳ ಶುಶ್ರೂಶೆ ಮಾಡಿದಾಗ ರಾಮಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಮುಗ್ಧ ತನಕ್ಕೆ ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಅತೀವ ಪ್ರೀತಿಗೆ ನಕ್ಕು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ನೆನೆಸಿಕೊಂಡಂತೆಲ್ಲಾ ಇಂಥ ರಸ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಂತಾಗಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ತೋಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಈಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಾಮಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳು ಅಂದುಕೊಂಡಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಅವರ ಚಿಂತೆ, ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಕ್ಷೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಈ ವರ್ಷ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಲೇ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅವರು ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾದು ಕುಳಿತಳು. ಊರಿನ ಹಿರಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೇ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸೆಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅವರೂ ಸಹ ಏನು ರಾಮಕ್ಕ, ನಿನ್ನ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಅದೃಷ್ಟ. ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಸೊಸೆಯರು ಬರ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರುಮಕ್ಕಳು; ಇಬ್ಬರು ಸೊಸೆಯರು; ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಮಹಾರಾಣಿ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಜೀವನ ಕಳೆಯುತ್ತೆ ಬಿಡು'–ಎಂದು ನಗೆ ಮಾತಾಡಿ, ಅವಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಡುಕ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸ ನಾಲ್ಕೈದು ಜಾತಕಗಳನ್ನೇನೋ ತಂದು ತೋರಿಸಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಆದರೆ ಮದುಕಿಗೆ ಯಾವುವೂ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

ನೋಡು ಸೀನಣ್ಣ, ದೇವರು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಾ ತಿನ್ನೋಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ಮಕ್ಕಳು ಕೈತುಂಬಾ ಸಂಪಾದಿಸ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆ ಹುಡುಗಿಯರು ನಮಗೆ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ ಅವರು ಕೊಡುವ ಹಣ ನಮಗೆ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಬಡವರ ಮನೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನ ನೋಡು, ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದು, ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಏನೋ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ಈ ಮುದುಕಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಹಾಕಿ ಆದರಿಸೋ ಗುಣವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ನೀನು ಹೇಳುವಂತಹ ಜಾಗದ ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳು ಬೇಡ :—ಅಂತ ಖಡಾ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಪಾಪ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸ ಪೆಚ್ಚು ಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆದಿದ್ದ.

ಮುದುಕಿ ಆಸೆಯಂತೆ ಒಂದೆರಡು ಒಳ್ಳೇ ಸಂಬಂಧ ಬಂದವು. ಇಬ್ಬರ ಮನೆಯವರೂ ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮುದುಕಿಯೇ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ 'ಪಾಸು' ಮಾಡಿದಳು.

ಜೋಯಿಸರ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕೂಡಲೇ ಬರಬೇಕೆಂದು ತಂತಿ ಕೊಡಿಸಿದಳು. ದಾಮೋದರ ಜಗನ್ನಾಥರು-ಏನೋ ಎಂಬ ಗಾಭರಿ ಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು ಬಂದರು. ಬಂದವರು ತಾಯಿಯ ಕಾರುಬಾರನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ತಂಭಿಸಿ ಹೋದರು. ಈ ತಾಯಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಹಿಸುವುದೇ ? ನಮಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕೂ ನಮಗಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾ ಳೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟಾದರು. ಆದರೂ ಏನೂ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಹುಡುಗಿಯರ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕ ಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದೇ ಬಂದರು. ಪರಸ್ಪರ ಸಂದರ್ಶನಗಳಾದವು. ಮುದುಕಿಗೆ ಒಳಗೇ ಹೆಮ್ಮೆ. ಈ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಿಗೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಹಿಡಿಸಿದರು. ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯ ವಾಗಲೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

ದಾಮೋದರ, ಜಗನ್ನಾಥ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ಕೊಂಡರು. ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜಗನ್ನಾಥ ಈಗಲೇ ತನಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದ. ದಾಮೋದರ ಮೌನ ತಳೆದ. ರಾಮಕ್ಕ

ಆ

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ದಾಮೋದರನೇನೋ 'ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ಅಮ್ಮ' ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ'-ಎಂದ. ಆದರೆ ಜಗನ್ನಾಥ ಮಾತ್ರ ತನಗೆ ಈಗಲೇ ಮದುವೆ ಬೇಡವೇ ಬೇಡವೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದ. ರಾಮಕ್ಕನ ಕಣ್ಣು ಹನಿಸಿತು. ಮಗನನ್ನು ಮಂಜು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ನಡುಗುವ ಧನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. ಜಗ್ಗು ಯಾಕೋ ಹಟ ಸಾಧಿಸ್ತಿಯಾ ? ತಾಯಿಯೆಂದರೆ ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅಸಡ್ಡೆಯಾಯಿತೆ ? ಇಬ್ಬರು ಸೊಸೆಯರನ್ನೂ ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಜೀವವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಆಶಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಬೇರೆ ಇದ್ದಂತಿದೆ. ಈಗ ಬಂದವರ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮಾನ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ಜಗ್ಗು. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಕ್ಷೇಮದ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ಆಲೋಚಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಕೂಡ ನನಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಕಾಲ ಮುಗೀತಾ ಬಂತು ? ವರ್ಷವೋ, ತಿಂಗಳೋ, ದಿನಗಳೋ ! ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ....ಆದರೆ ಬಂದವರ ಮುಂದೆ ಈಗ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪಮಾನಕರವಾದೀತು,'....ಬೆಳೆದವನು ನೀನು. ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ನನಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದ ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ದಿಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹರಿವ ಹೊನಲಿನಂತೆ ಕಂಬನಿಧಾರೆ ತಡೆದು ತಡೆದು ಬಿತ್ತು. ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡಳು.

ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಇಚ್ಛಿಸದೆ ನಡೆದಳು. ಜಗನ್ನಾಥನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬಾ ನೋವಾಯಿತು. ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಅವನದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಯಾಕೋ ಈಗಲೇ ಈ ಮದುವೆಯ ಹೊರೆ ಬೇಡವೆನಿಸಿತ್ತು. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ, ಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಅವನು ಮದುವೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾರಣವೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮೊಂಡುತನದಿಂದ ಮದುವೆ ಬೇಡವೆಂದ.

ತಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಗೌರವವಿದೆ, ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ. ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಸಹಿಸಿಯಾನು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣೊಸರುವುದನ್ನು

ಮಾತ್ರ ಸಹಿಸಲಾರದವನಾಗಿದ್ದನು. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ತಾಯಿ ತೀರಾ ನೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ತುಂಬಾ ಆಲೋಚಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದೆಂದುಕೊಂಡ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಮೂಕಳಂತೆ ಗಮನಿಸಿದ ಜಲಜಾಕ್ಷಿಯ ಎದೆಯಾಳದಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹೊರಟಿತು. ಆದರೆ ಆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಗಮನಿಸುವವರಾಗಲೀ, ಅದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವವರಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂದವರ ಆತಿಥ್ಯದ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಚುರುಕಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮುದುಕಿಯ ಮನಸ್ಸು ಗಾಳಿಗಿಂತ ಹಗುರವಾಗೆನಿಸಿತು. ದಾಮೋದರ ಜಗನ್ನಾಥರು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಭಾವದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಮುದುಕಿ ಹೊತ್ತ ಆಸೆಗಳೆಲ್ಲ ಕುಸಿದಿದ್ದವು. ಹಾಲಿನಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸು ಗಂಜಿಗಿಂತ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕುವವರು ಈಗ ಹೆತ್ತವಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ವ್ಯವದಾನವಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ !". ಮಕ್ಕಳು, ಮಕ್ಕಳು-ಎಂದು ಮಮಕಾರದಿಂದ ಬಡಿದುಕೊಂಡ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಮಕ್ಕಳೇ ದೂರವಾದರು. 'ಮದುವೆ' ಎನ್ನುವುದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವಾರ್ಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೇ !-ಎಂದು ರಾಮಕ್ಕ ಆಲೋಚಿಸಿದಳು.

ಮಕ್ಕಳು ಬರುವುದೇ ತೀರಾ ಅಪರೂಪವಾಯಿತು. ಅವರು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದಾಗ ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂಟಿತನದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ದೂರ ಹೋದಾಗಿನಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರಿದಾಗಿನಿಂದ, ಏಕಾಕಿತನ ಭೀಕರವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊರಗಿ ಕೊರಗಿ ಕರಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ವೇಣುವಿನ ಕೈಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಪತ್ರ ಬರೆಸಿದರೂ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಅವರ ಉತ್ತರವಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣ ಜೋಯಿಸ, ಗೌಡ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮುದುಕಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಹೆತ್ತ

ಕರುಳಿನ ನೋವು ಅದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಯುವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ಒಮ್ಮೆ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಳು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಜಲಜ ಜೊತೆ ಗಿರುತ್ತಾಳೆ-ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆ ಕೊಡದೆ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟಳು.

ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ದಾಮೋದರನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಂತೋಷವಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮುದುಕಿ ರಾಮಕ್ಕ ತಾನೇ, ತನ್ನ ಮನೆ ಎಂಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಒಳನುಗ್ಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದಳು. "ಜಲಜ, ಅಜ್ಜಿ ನೀವು ಮಾಡೋದು ಬೇಡ, ನಾನೇ ಮಾಡ್ತೇನೆ.' ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಆದರೆ ದಾಮೋದರನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾರಿಯಂತೆ ಹಾರಿಬಿದ್ದು, ಅವರನ್ನು ಹೀನಾಮಾನವಾಗಿ ಬೈದಳು. "ಭಿಕಾರಿಗಳಂತೆ ಬಂದು ಠಾಣೆ ಹೂಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದೀರಾ ?' ಎಂದು ಆರೋಪಿಸಿದಳು. ಮುದುಕಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು. 'ಮಗ ರಕ್ತ ಹಂಚಿ ಬೆಳೆಸಿ ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಕರುಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಬೆಲೆಯೂ ನಿನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲವಾ ?' ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ಬಂದವ್ವಾಯಿತು ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತೀನಿ ಎಂದಾಗಲೂ ದಾಮೋದರ ಚಕಾರವೆತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅಸಹಾಯಕನಂತೆ ಹೆಂಡತಿಯತ್ತ ನೋಡಿದಾಗ 'ಹೋಗಲಿ ಬಿಡೀಂದ್ರೆ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸುಖವಾಗಿರೋದನ್ನ ನೋಡೋಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೇ ಈ ಮುದುಕಿವೊಬ್ಬಳು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ', ಎಂದಳು ಅಪಡ್ಡೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ದಾಮೋದರನ ಪುರುಷತ್ವ ಕೆರಳಿತು. 'ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚು ಪದ್ಮ'-ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿದ. 'ಹಾಂ' ನನ್ನನ್ನು ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚು ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಪೌರುಷ ಬಂತೇ ಇವತ್ತು ನಿಮಗೆ? ಇವಳು ಬಂದದ್ದೇ ನೀವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಬದಲಾದರೆ, ಇನ್ನು ಇವಳು ಇಲ್ಲೇ ಉಳಿದರೆ ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಾಯಿಸುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವೂ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತೆ. ನೀವು, ನಿಮ್ಮಮ್ಮ, ಈ ಗತಿಕೆಟ್ಟವಳು ಎಲ್ಲಾರೂ ಇದ್ದು ಮೆರೀರಿ'-ಎಂದು ಗಳಗಳನೆ ಅತ್ತು ಕೋಣೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು.

ಮುದುಕಿ ಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಜಲಜಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯ ಛಾಯೆ ಹರಡಿತು. ಛೆ! ಛೆ! ಓದಿದವರು ಸುಸಂಸ್ಕೃತರು ಎಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಇವರು ಇಷ್ಟು ನೀಚಸ್ವಭಾವದವರೇ ? ಅಜ್ಜಿ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು. ಆಕೆಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಇವರು ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ-ಎಂದು ಕೊಂಡಳು. ಮೂಕಳಾಗಿ ನಿಂತ ಮುದುಕಿಗೆ ಜಲಜ 'ಅಜ್ಜಿ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲೋದು ಬೇಡ. ಹೊರಟುಹೋಗೋಣ' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ಕಣ್ತುಂಬ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಪುಟ್ಟ ಟ್ರಂಕನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಂಕುಳಿಗಿರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟಳು. ಜಲಜ ಮುದುಕಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ವೇಗಕ್ಕೆ ತಡವರಿಸಿದಳು.

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಂದೇ ಕೊನೆಯಾಯಿತು.

* * * *

ಊರಮಂದಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಿರಿಯಳಾದ ರಾಮಕ್ಕನ ಮಾತೆಂದರೆ ಜನಕ್ಕೆ ಗೌರವ, ಜೊತೆಗೆ ಆ ಊರಿನವರು ನಯ ಭಯಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿದ್ದುದೂ ಅವಳ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ. ಜೊತೆಗೆ ತಪ್ಪಿದ್ದವರನ್ನು ಕರೆದು ಮುಂದೆ ನೀರಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಅಧಿಕಾರ ಅವಳಿಗಿತ್ತು.

ಕೃಷ್ಣ ಜೋಯಿಸರ ರೀತಿ ಮಾತ್ರ ಸುಧಾರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ವೈದಿಕ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಡಿ, ಮಂತ್ರ, ಹೋಮ, ಜಪ ತಪಗಳೆಂಬ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದರೂ ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರ ಸುಧಾರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಊರೊಳಗೆ, ಊರ ಹೊರಗೆ ಅವನ ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದವು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸದಾ ಸೊಂಟ ನೋವು, ನರಳಾಟ. ಇವನ ರಸ ರುಚಿಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಖಾಯಿಲೆ ಅಡ್ಡಿ ಯಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತು ಹೆತ್ತು ಸಾಕಾಗಿ ಹೋದ ಅವಳಿಗೆ, ಗಂಡನೆಂದರೆ ಬೇಸರ ಬರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಸೊಂಟ ನೋವು. ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರವೇ ಆಯಿತು.

ಭೀಮಪ್ಪ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಔಷಧಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಯಿತು. ತುಂಬಾ ಹೆರಿಗೆ ಗಳಿಂದ ಹೀಗಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಅವರು ಕಾರಣ ತಿಳಿಸಿ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗರೂಕತೆ ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣ

ಜೋಯಿಸರು ಮಡದಿಯಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನರಾದರು. ಆದರೆ ಹೊರಗೆ ನಿರಾತಂಕ ವಾಗಿ ಬೇಡರ ಮಲ್ಲಿ, ಗಾಣಿಗರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಿದರು.

ರಾಮಕ್ಕ, ಜೋಯಿಸನ ರೀತಿಗೆ ಬೇಸರಗೊಂಡು ಒಂದು ದಿವಸ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕಿದಳು. 'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಸಾಯ್ತಾ ಬಿದ್ದಿದ್ರೆ, ಹೊರಗೆ ನೀನು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ನಡ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಹೇಗೋ ಜೊಯಿಸ ? ನೀನು ಮಾಡೋದು ನ್ಯಾಯಾನಾ ? ಮನೆ ತುಂಬಾ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹುಡುಗೀ ರಿದ್ದಾರೆ ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗೋಲ್ವೆ ?-ಎಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೈದು ಬುದ್ಧಿ ವಾದ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಜೋಯಿಸ ಎದುರು ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಡೆದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸ ಸುಧಾರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅದು ನಿಜವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಊರ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣೆರಚುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿತು.

ಜಾನಕಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಜೋಯಿಸ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟೆ ಇದ್ದ. ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾವ ನರಪಿಳ್ಳೆಯೂ ಆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಜೋಯಿಸ ಆ ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಯೋಚನೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಯೋಜನೆಯು ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನು.

* * * *

ರಾಮಕ್ಕ, ಜೋಯಿಸ ಆ ಮನೆ ಹೊಕ್ಕದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ಹದ್ದುಗಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಜಾನಕಿಯು ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರವೆನಿಸಿತು. ಗಂಡನ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ, ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪದ ಜೊತೆಗೆ ಕುತೂಹಲವೂ ಮೂಡಿತು. ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಹೋಗಿ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದಳು. ಜೋಯಿಸ ಜಾನಕಿಯು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಮುಂಚೆ ರಾಮಕ್ಕ ಹೋಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿಂಡಿಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಳು. ರತ್ನಳಿಗೆ ರಾಮಕ್ಕಜ್ಜಿ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಮನೆ ಬೇಸರವಾದರೆ ರಾಮಕ್ಕಜ್ಜಿಯು ಮನೆಗೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಂದ ಕತೆ, ಹಾಡು ಹೇಳಿಸಿ ಖುಷಿ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ರತ್ನ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು

ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಅಜ್ಜಿ ಲಡ್ಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೆಲ್ಲದ ಪಾಕದ ವಾಸನೆಗೆ ರತ್ನಳ ಮೂಗರಳಿತು. ಅಜ್ಜಿ, ಅಜ್ಜಿ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ನೇರವಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು.

ರಾಮಕ್ಕ 'ಮಣ ಮಣ' ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಉಂಡೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ರತ್ನ ಹೋದವಳೇ, ನಗುತ್ತಾ 'ಏನಜ್ಜಿ ನಂಗೆ ಕೊಡ್ದೇನೆ ನೀ ತಿಂತಿಯಾ ಉಂಡೇನ'-ಎಂದಳು. ಅಜ್ಜಿ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬಾಯನ್ನು ಅಗಲಿಸಿ ನಕ್ಕು ನಿಂಗೆ ಕೊಡದೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಿನ್ನಲಿ? ನಿನ್ನಂಥ ಜಾಣ ಮರಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಕೊಡ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರತ್ನಳ ಮುಖ ಅರಳಿತು. ಉಟ್ಟ ಲಂಗವನ್ನು ಮಡಚಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಅಜ್ಜಿ ಅವಳ ಕೈಗೆ ಲಡ್ಡುಗೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಕಚ್ಚಿ ಕಚ್ಚಿ ಮೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಇದ್ದ ರತ್ನಳನ್ನೇ ನೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುದುಕಿ, 'ಮರಿ ನಿಮ್ಮನೆಗೆ ಆ ಜೋಯಿಸ ಬಂದಿದ್ದನೇನು?' ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಯಾರು ?....ಆ ಕೊಳಕು ಹಲ್ಲಿನ ತಾತಾ ಏನು ? ಎಂದು ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟು ಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡಳು. 'ಹೂಂ ! ಅವರೇ ಎಂದಳು ಮುದುಕಿ. ರತ್ನ ಯಾಕೆ ಅಜ್ಜಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಳೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಮಿಕ ಮಿಕ ನೋಡಿದಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಉಸಿರಿದಳು. 'ಅಜ್ಜಿ ಅವರ್ನ ಕಂಡರೆ ನಂಗಾಗೋಲ್ಲ. ಒಂದು ಥರಾ ನೋಡ್ತಾರೆ. ಅಲ್ವೇನಜ್ಜಿ'-ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಮುಗ್ಧ ವಾದ ಮಾತಿಗೆ ನಕ್ಕು, ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬಾರದು ಮರಿ, ಅವರು ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೇವ್ರು. ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಕೆಟ್ಟೋರಂತ ಹೇಳಬಾರದು ತಿಳೀತ ?....ಸಂಜೆ ಅಮ್ಮನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಕರೆದೇಂತ ಹೇಳ್ತೀಯ ?-ಎಂದಳು. ಓ ಅದಕ್ಕೇನು ? ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದು ಬರಲಾ'-ಎಂದಳು. 'ಬೇಡ ಈಗ ನಂಗೆ ಕೆಲಸ ಇದೆ. ಸಂಜೆಗೆ ನೀನೂ ಅಮ್ಮನೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಾ'-ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಅವಳಿಗೆ ತನಗೂ ಆಹ್ವಾನ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸಿತು.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಲಡ್ಡು ತಿಂದಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಗೆಂದು ಹೊರಟು ನಿಂತಳು. ಜಲಜಾ ಒಳಗೆ ಕಸೂತಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಳು. ರತ್ನ ಹೋಗುವಾಗ 'ಜಲಜತ್ತೆ'ಯನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿದಳು. ಎದ್ದವಳೇ ಜಲಜಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಅವಳ ಕಸೂತಿ ಬಿಡಿಸಿದ ಹೂಗಳನ್ನೇ

ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೂ ಆಸೆಯಾಯಿತು. 'ಜಲಜತ್ತೆ, ನೀವು ಎಷ್ಟು ಚೆಂದ ಹೂ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನಂಗೂ ಹಾಕಿ ಕೊಡ್ತೀರಾ ?-ಎಂದಳು.

ಹೂಂ ಕಣೆ ನಾಳೆ ಬಂದಾಗ ನಿನ್ನ ಲಂಗವನ್ನು ತಂದುಕೊಡು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಪುಟಾಣಿ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ-ಕೊಡ್ತೀನಿ-ಎಂದಳು.

ಜಲಜಳ ಭರವಸೆ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಒಡೆದ ಆಸೆಯನ್ನು ತಣಿಸಿತು. 'ನಂಗೆ ಮರೀದೆ ಹಾಕ್ಕೊಡ ಬೇಕು' ಎಂದು ಕೇಳಿ ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೊರಟಳು.

* * * *

ರಾಮಕ್ಕಜ್ಜಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣಾಜೋಯಿಸರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಜಾನಕಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆತ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದಷ್ಟೂ ಜಾನಕಿ ಬಿಗುಮಾನದಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸಿದಳು. ಜೋಯಿಸನ ಉತ್ಸಾಹ ಇದರಿಂದ ತಣ್ಣಗಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಸೆಗಳು ಕೆರಳಿದರೂ, ಉದ್ಧಟನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಅವನಿಗಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಮಕ್ಕನ ಭೀತಿ ಅವನಿಗಿದ್ದೇ ಇತ್ತು. ರತ್ನಳ ಮೂಲಕ ಸಲುಗೆ ಪಡೆಯೋಣವೆಂದರೆ, ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಜೋಯಿಸನೆಂದರೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ, ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದುಕೊಂಡರೆ 'ಗಬ್ಬುವಾಸನೆಯ ತಾತ ಬಿಡ್ತೀಯೋ ಇಲ್ವೊ ? ಎಂದು ಹಂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲಾ ದಾರಿಗಳು ಬಂದಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಬೇಕಾಗಿತ್ತಷ್ಟೆ.

ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ರತ್ನ ದೊಡ್ಡವಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಊರ ಮುಂದಿನ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಮಗ ಶೇಖರ ರತ್ನಳ ಓರಗೆಯವನು, ಶೇಖರನೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಆಟ ಆಡುವುದೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ. ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಪಾಲು ಶೇಖರ ಜಾನಕಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಜಾನಕಿಯೂ ತನ್ನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು.

ರತ್ನಳದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಚ್ಛಂದದ ಸ್ವಭಾವ. ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೆಲ್ಲಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಲುಗೆ

ಯಿಂದ ಇರುವುದು ಶೇಖರನಿಗೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಅವಳು ಸೇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವನಿಗೆ ಅಸೂಯೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ರತ್ನಳ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಜಾನಕಿಗೆ ಮಗಳ ಜಾಡು ಸರಿಯಾದ್ದಲ್ಲವೆನಿಸಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡಾಳೆಂದು ಹೆದರಿ ಒಂದು ದಿನ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ರತ್ನ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ! ಎಂದು ಕರೆದಳು. ರತ್ನಳಿಗೆ ತಾಯಿ ಕರೆದದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಂದಳು.

'ಕರೆದೆಯಾಮ್ಮ ?-ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

'ಹೂಂ, ನಿನಗೆ ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳ್ತೀನಿ, ನೀ ಕೇಳ್ಬೇಕು ; ತಿಳೀತಾ ?

'ಅದೇನು ಹೇಳಮ್ಮ' ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

'ಶಾಲೇಲಿ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆಗೆಲ್ಲಾ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಇರ್ತೀಯಂತೆ ? ಅವರ ಜೊತೆ ತೋಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹೋಗ್ತಿದ್ದೀಂತ ತಿಳೀತು, ನಿಜ ತಾನೇ ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಯಾವತ್ತೂ ಕೇಳದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇವತ್ತು ತಾಯಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ, ಯಾರೋ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿರಬೇಕು....ಯಾರಿರಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಶೇಖರನ ಕಿತಾಪತಿ ಎನಿಸಿತು. ಹೌದು, ಅವತ್ತು ಆವನ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಅದೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚಿಂದ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇರಲಿ ಇವನಿಗೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಕೊಂಡಳು.

'ಯಾಕೆ ಸುಮ್ನೆ ನಿಂತಿದ್ದೀ ? ಹೇಳ್ತೀಯೋ ಇಲ್ವೋ ? ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದಳು.

ಸಪ್ಪೆ ಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತಪ್ಪಾಯ್ತಮ್ಮ ಇನ್ನೊಂದ್ಸಲ ಹೋಗೋಲ್ಲ ಎಂದಳು.

ಜಾನಕಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಬದುಕಿನಿಂದ ಬೆದರಿದ ಅವಳಿಗೆ ಮಗಳೂ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದು ಭಯಂಕರವೆನಿಸಿತು. ಮಗಳನ್ನು

ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇವಳ ಚೆಲ್ಲು ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಳು ಮಾಡುವಂತಹ ಜನ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಕೆಲವು ಪುಂಡ ಹುಡುಗರು ತುಡುಗು ದನಗಳಂತೆ ಹೊಂಚಿ ಕಾದಿರ್ತಾರೆ. ರಾಮಕ್ಕಜ್ಜಿ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಎಷ್ಟೋ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಳು....ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಡುಗಿದಳು.

ಈಗೇನೋ ತಪ್ಪೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವ ದಿಂದ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮರೆತೂ ಎಡವಬಹುದು. ಗಂಡಸಿಲ್ಲದ ತನಗೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದು, ಎಂದು ಕೊಂಡಳು.

ಇನ್ನೂ ಎದುರಿಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ, ರತ್ನಳ ಚೆಲುವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ಕಂಡಳು. ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಆಗತಾನೇ ಅರಳು ತ್ತಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕೇ ಅವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಚೆಲುವು ! ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

* * * *

ಜಾನಕಿಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹೂವಿನ ಕಂಪು ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೊಡೆಯಿತು. ಪತಂಗಗಳಂತೆ ಗಂಡು ಹುಡುಗರು ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿ ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದರೂ ಗಂಡಸಿಲ್ಲದ ಈ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸಲ ರತ್ನಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲೇ ಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನೀರಿಗೆಂದೋ, ಗುಡಿಗೆಂದೋ, ಜಾತ್ರೆಗೆಂದೋ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಊರ ಯುವಕರು ಹಸಿದ ಕಣ್ಣು ಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೀಟಲೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳಿ ಗೇನೋ ಅದು ಹಿತವೇ. ಆ ತಂಡಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರಾಮಯ್ಯಂಗಾರ‍್ರ ಮಗ ಸೀನುವೇ ಮುಖಂಡ. ಅಪ್ಪ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆಸ್ತಿ ಇದ್ದು ತಿಂದು ತಿರುಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು ಸೀನುವಿಗೆ.

ಜಾನಕಿ ಇದ್ದ ಕೇರಿಯಾಚೆ ರಾಮಯ್ಯಂಗಾರರ ಮಹಡಿ ಮನೆ. ಊರಿಗೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಪ್ಪಿ ತಪ್ಪಿ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ. ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಮಗನು ಓದಿ ಬುದ್ಧಿ

ವಂತನಾಗಿ ಅವನು ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಹಾರೈಸು ತ್ತಿದ್ದರು.

ಊರಿನ ಓದು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕಾಲೇಜು ಓದಿಸೋಣವೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಓದನ್ನೇ ಮುಗಿಸಲಾರದವನಾಗಿದ್ದ. ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ.

ರತ್ನಳನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದ. ಊರಿನ ಬಸಪ್ಪ ಗೌಡರ ಮಗನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಳನ್ನು ಹೇಗೊ ಕಂಡು, ಪ್ರೇಮದ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ. ರತ್ನಳಿಗೂ ಅವನು ತುಂಬಾ ಹಿಡಿಸಿದ. ಸೀನುವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ರತ್ನಳಿಗೆ ಜಾನಕಿಯ ನಿರ್ಬಂಧ ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಬರುವುದು ತೀರಾ ಅಸಾಧ್ಯದ ಕೆಲಸ. ಇಬ್ಬರೂ ಭೇಟಿಯಾಗು ವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸೀನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಿಮ್ಮರಾಯನ ಕೆರೆಯಾಚೆಯ ಬನದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಆಲದ ಬಳಿ ಬಂದು ಕಾಣಬೇಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚ ಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳು ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣರಚಿ ಹೋಗು ವುದು ಹೇಗೆಂದು ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆ ಯಿತು. ಮಾರನೇ ದಿನ ಹಾಲು ಕೊಡಲು ಬಂದ ದೇವುನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿ ಸಿದಳು. ರತ್ನ ಆ ದಿನ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸಿತು. ದೇವು ಸಂಜೆ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಕಡೆ ಬರ್‍ತೀಯಾ ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಕೂಡಲೇ ಖುಷಿ ಯಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ದೇವು.

ಅವನು ಸಂಜೆ ಬಂದಾಗ ಪುಸಲಾಯಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಾನು ಕೊಡುವ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತಲುಪಿಸ ಬೇಕೆಂದೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು. ಪ್ರತಿಸಲ ಉತ್ತರ ತಂದಾಗಲೂ ಒಂದು ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಕೊಡುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು.

ದೇವೂಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಸಂಪಾದನೆ. ಕಷ್ಟವಲ್ಲದ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪಾವಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದೆಂದು ಹಿರಿ ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು.

ದೇವೂನ ಮೂಲಕ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಅವರ ನಡುವೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಜಾನಕಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ದೇವೂನ ಜೊತೆ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದಾಗಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಾರಿ ದಳು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಗುಡಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. 'ಅಕ್ಕ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಬೇಕು ಗುಡಿಗೆ ?' ಎಂದ ದೇವೂನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಹೇಳಿ ದಳು ರತ್ನ.

ಸಂಜೆ ಸರಿದು ಕತ್ತಲು ಹಬ್ಬುತ್ತಿತ್ತು. ಎದೆ ಡವಡವಗುಟ್ಟಿತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸೀನು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದಳು. ದೇವೂನತ್ತ ತಿರುಗಿ 'ಲೋ ದೇವು, ನಿನ್ನೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರವನ್ನು ಸೀನಣ್ಣನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದೆಯಾ ? ಹೇಗೆ ಎಂದಳು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಬಿಟ್ಟೆ ಅಕ್ಕ'-ಎಂದ ಭರವಸೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ.

ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಏನಂದ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೇವೂ ನಾಚಿದ. ಯಾಕೋ ಹೇಳೋ ಏನಾಯ್ತೂಂತ? ಎಂದು ಬಲವಂತ ಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಕಾಯ್ತ ಕೊಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಬಿಚ್ಚಿ ಓದಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಸಕ್ಕು, ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಆಗ್ಬೌದು' ಅಂತ ಹೇಳು ಅಂದ್ರು ಎಂದ.

ರತ್ನ ನಿಟ್ಟುಸಿರೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಇವಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಆಕೃತಿಯೊಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದು ಬಹುಷಃ ಸೀನುವೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡಳು, ಅದು ನಿಜವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಸೀನುವಿನ ಮುಖ ಅರಳಿತು 'ಬಂದೆಯಾ ರತ್ನ' ನೀನು ಬರ್ತೀಯೋ ಇಲ್ವೊ? ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಸದ್ಯ ಬಂದೆಯಲ್ಲ-ಎಂದು ನಿರಾಳವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡಿದ. 'ಸೀನ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆದೇ ಅನ್ನೋದನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳು. ನನಗೆ ಭಯವಾಗ್ತಿದೆ, ನಾನು ಹೋಗ್ಬೇಕು' ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ದೇವೂ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸೀನನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಷಯಾನ ಹೇಳೋಕೆ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು. ಈ ಹಾಳು ದೇವೂ ಇಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ತೊಂದರೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹೇಗಾದರೂ

ಮಾಡಿ ಇವನನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕು ಇಲ್ಲಿಂದ ಎಂದುಕೊಂಡ. ರತ್ನಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಕರ್ಪೂರ ಇದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ.

ಇದೇನು ದೇವಿಯವರು ಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಬಂದ ಹಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ?-ಅಂದ. ಹೂಂ ! ಮೊದಲ ಸಲವೇ ದೇವ್ರನ್ನ ಒಬ್ಬಳೇ ಭೇಟಿಯಾಗ್ತಿರೋದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡೋಣಾಂತ ತಂದಿದ್ದೀನಿ ಎಂದು ನಕ್ಕಳು. ಆ ನಗು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆನಿಸಿತು. ಸೀನೂಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೀತು ದೇವೂನ ಕರೆದು, ಆ ಆಲದ ಮರದಿಂದ ಒಂದು ನೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹನುಮಂತರಾಯನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾರೋ ದೇವು ! ಎಂದು ಅವನ ಕೈಗೆ ಆ ತಟ್ಟೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ. ದೇವು, ನಂಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತೆ, ನೀವಿಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು-ಎಂದು ಭರವಸೆ ಪಡೆದು ಹೊರಟ, ಶಿಳ್ಳೆ ಹಾಕುತ್ತಾ.

ಸೀನು, ದೇವೂ ಹೋದದ್ದೇ ರತ್ನಳ ಹತ್ತಿರ ಸರಿದ. ಎಳೆದು ಬಿಗಿದು ಅಪ್ಪಿದ. ರತ್ನ ಕೊಸರಾಡಿದಳು. ಸೀನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಲೊಚ ಲೊಚ ಮುದ್ದಿಸಿದ. ಛಿ ! ಛಿ–ಎಂದು ಅವನಿಂದ ಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಓಡಿದಳು. 'ರತ್ನ ಬೇಡ, ಓಡಬೇಡ, ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳು–ಎಂದು ಅರಚಿದ. ರತ್ನ ನಿಂತಳು. 'ಬೇಗ–ಹೇಳ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಹೊರಟು ಹೋಗಲೋ' ಬೆದರಿಸಿದಳು.

'ಆಯ್ತು ಹತ್ತಿರ ಬಾ' ಎಂದ, ರತ್ನ ಬಂದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಬಂಡೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು. 'ನಾನೆಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆಯಾ ರತ್ನ'–ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

'ಇನೆಂತಹ ಮಾತು, ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ದಿದ್ರೆ, ನಿನ್ನ ಹತ್ರ ಬರ್ತಿದ್ನಾ ?' ಎಂದು ಮರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. 'ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಇಬ್ಬರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆ ಮಾಡೋಣ. ನಾನು ಯಾವುದಾದ್ರೂ ಕೆಲಸ ನೋಡ್ತೀನಿ. ನಮ್ಮ ಜೀವನಾನ ಹೇಗಾದರೂ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೋಡು ನಿನಗೆ ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಬಾ, ಓಡಿ ಹೋಗೋಣ' ಎಂದ.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಉತ್ತರಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಯೋಚಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನೀನು ಕೂಡಲೇ ತಿಳಿಸಬೇಕು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜೀವನ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತೆ ಗೊತ್ತಾ ? ಗೊಂಬೆಯಾಗಿರೋ ನೀನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ, ರಾಣಿಹಾಗೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ತೀನಿ. ಸಿನೇಮಾ, ಪಾರ್ಕು, ಹೋಟೆಲ್- ಓಹ್. ಅವೆಲ್ಲಾ ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಕೊಂಪೇಲಿ ಹೇಗಾದರೂ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೋ'-ಎಂದು ಯೋಚಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತೆ-ಎಂದ

ರತ್ನಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಮೋಹ. ತುಂಬಾ ತುಂಬಾ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿನ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗೀರು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡ್ತಾರಂತೆ; ಹುಡುಗೀರೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಾ ಫ್ಯಾಶನ್ ಮಾಡ್ತಾರಂತೆ-ಎಂದು ಏನೋನೋ ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಾಸ, ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಲೋಭನೆಯಾಯಿತು. ಅವಳು ಹಳ್ಳಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಮಾಯಕಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗೊ ಏನೋ ಅವಳ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಂದುವರೆದವುಗಳಾಗಿದ್ದವು.....ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಸೀನುವಿನ ಮುಖದತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಸೀನು ಮುಗುಳ್ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ಬಿದ್ದೇ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. 'ಏನ್ಹೇಳ್ತಿಯಾ ರತ್ನ ?'- ಎಂದ, ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಇದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗೋಣ ಸೀನು. ಈಗಲೇ ಯಾವುದೂ ನಿರ್ಧರಿಸೋದು ಬೇಡ.

'ನಿನ್ನಿಷ್ಟ, ನಾನಂತೂ ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತೇನೆ. ನೀನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲೇ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಹುಡುಗೀನ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ನೋಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡು ? ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ದೇವು, 'ರತ್ನಕ್ಕಾ ಹೊರಡೋಣ, ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು' ಎಂದ. ಪರಸ್ಪರ ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಏನನ್ನೊ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಸೀನು ದೇವೂನನ್ನು ಕರೆದು, ದೇವು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದು, ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ. ನೀನು ತುಂಬಾ ಜಾಣ, ನಿಂಗೆ ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಚಾಕಲೇಟ್ ಡಬ್ಬ ತಂದು ಕೊಡ್ತೇನೆ, ತಿಳೀತಾ ? ....ಈಗ ಇದನ್ನು ತಗೋ' ಎಂಟಾಣೆ ಬಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ನಿನಗೇನು ಬೇಕೋ ಇದರಿಂದ ಕೊಂಡ್ಕೊ' ಎಂದು ಅವನ ಕೈ ಮೇಲಿಟ್ಟ.

ದೇವೂಗೆ ಮಾತೇ ಹೊರಡದಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸೀನುವಿನ ಕಡೆ ನೋಡಿದ.

ಅಕ್ಕನನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಮನೆ ತಲುಪಿಸು ಎಂದದ್ದಕ್ಕೆ ದೇವೂ ಆಗಲಿ ಎಂಬಂತೆ ತಲೆದೂಗಿದ. ಸೀನು, ರತ್ನ, ದೇವೂ ಹೋಗುವುದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅವನು ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಅವನೂ ಬಲಗಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ.

* * * *

ಜಾನಕಿ ರತ್ನ ಹೋಗಿ ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ಹೆದರಿ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಬೀದಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಕಾದಿದ್ದಳು. ದೂರದಿಂದಲೇ ರತ್ನ, ದೇವೂ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ರತ್ನ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಜಾನಕಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. 'ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರೋದು ರತ್ನ ?' ಎಂದಳು.

ದೇವು ರತ್ನಳ ಮುಖ ನೋಡಿ, ಪೂಜೆಯ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನುಸುಳಿದ. ರತ್ನ ಭಯದಿಂದಲೇ ತಡವರಿಸುತ್ತ, ಇಲ್ಲಮ್ಮಾ ಈಗ ತಾನೇ ಹೂಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರೆ ಕಡಲೆ ಹೊಲಗಳು ನೋಡೋಕೆ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದವು. ಹಾಗೇ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬರೋಣವೆಂದು ಅನಿಸಿತು ಅದಕ್ಕೇ ಗುಡಿಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ್ವಿ. ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ವೇನೋ ದೇವು ? ಎಂದು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಸಮರ್ಥನೆಗೆಂಬಂತೆ ಕೇಳಿದಳು.

'ಇನ್ಮೇಲೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬಳೇ ಹೊತ್ತು ಗಿತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬಾರದು ತಿಳೀತಾ ?' ಎಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ತಲೆಯಾಡಿಸಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ಜಾನಕಿಗೆ ಮಗಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ-ಎಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಮೈನೆರೆದಾಗ ಊರಿಗೆ ಊರನ್ನೇ ಕರೆದು, ರತ್ನಳಿಗೆ ವೇಷಹಾಕಿಸಿ ಆರತಿ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಗಳ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಅಪ್ರತಿಭಳಾಗಿದ್ದಳು. 'ನನ್ನ ಮಗಳು ಅಬ್ಬ ! ಎಷ್ಟು ಚೆಲುವೆ' ಎಂದುಕೊಂಡು ದೃಷ್ಟಿಯಾದೀತೆಂದು ನಟಿಕೆ ಮುರಿದಿದ್ದಳು.

ಇಂತಹ ಮಗಳನ್ನು ವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ರಾಜಕುಮಾರನೇ ಬರುತ್ತಾನೆಂದ
ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ.

ಊರಿನ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ ಮಗಳ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಗಳಿದಾಗ ಆ
ಹೆಮ್ಮೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. 'ಹಾಳು ಮುಂಡೇದು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವ ರೂಪ, ಅದ
ಯಾವ ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ' ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡವರುಂಟು. ಜಾನ
ಆ ದಿನದ ಸಡಗರವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ದೃಷ್ಟಿ
ತೆಗೆದಳು. ರತ್ನಳೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಮಕ್ಕಜ್ಜಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಜಾನಕಿ
ನೋವೆನಿಸಿತು. ಜಲಜ ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬಳೇ ಅಜ್ಜಿಯ ವಾರಸುದಾರಳಾಗಿ
ಮನೆಯುಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬಂದಾಗಲೂ ಅದೇ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡಿದಳು.

ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜಾನಕಿಗೆ ಅವಳ ವಿಚಾ
ದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸಂಶಯ, ಭೀತಿ. ತನ್ನ ಆಸೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲ
ಮಾಡುತ್ತಾಳೋ ಎನ್ನುವ ಕಳವಳ, ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋದರೆ ಬರ
ವುದು ಒಂದಿಷ್ಟು ತಡವಾದರೂ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈಗ ತಡ ಮಾಡಿ ಬಂದದ್ದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರೂ
ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದವಳೊಂದಿಗೆ ಘರ್ಷಣೆ ಕೂಡದು' ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಕ
ವಾಗಿಯೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದಳು.

* * * *

ರತ್ನಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನೇನೋ ವಿಚಾರಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಏನೇನೋ
ಬೇಕೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ತೀರದ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆ, ಅವ್ಯಕ್ತ ಆಸೆಗಳ ದಾಂಧಲೆ
ಸೀನುವಿನ ಪರಿಚಯವಾದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮಾತನಾಡುವುದ
ಅಪರೂಪ. ತುಂಬಾ ವಿಧೇಯಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳಿಂದ ಏನಾದರೂ
ಕೇಳಿದರೆ, ಅಸಮಾಧಾನದ ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲವೇ ಸಿಡುಕಿನ ಮಾತು ಮಾ
ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನಾಯಿತು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಾಯಿತು. ಒಂಟಿತನ ಅ
ಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಏನೋ ಯೋಚನೆ, ಯೋಚನೆ ಹೊರ
ಬೇರಾವುದಕ್ಕೂ ಅವಳಿಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನರನರವೆಲ
'ಸೀನು ಸೀನು' ಎಂದು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಸೀನು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ, ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಹಿಯಾಯಿತು. ಅನಿರ್ಧಾರದ ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೀಕಿತು ಮನಸ್ಸು. ಊರಿನ ಹೆದರಿಕೆ, ಅಮ್ಮನ ಬೆದರಿಕೆ-ಯಾವುದೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಜಾನಕಿಯ ಸರ್ಪಗಾವಲನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ರತ್ನ ಸೀನುವನ್ನು ಬೇಟಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಸೀನುವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಒಂದೆರಡು ದಿನದ ಅವಕಾಶ ವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸೀನುವಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳೇ ಅವಳ ವೇದನೆಯ ಮೂಲವಾಯು. ಈಗ ಸೀನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದ. ಅವನ ಮುಂದೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ಅರ್ಥಹೀನವೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಧೈರ್ಯ ಸಾಲದಾಗಿತ್ತು ಬರೀ ಯೋಚನೆಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಳು. ತಮ್ಮ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಥೆ ಢಾಣಾಡಂಗೂರವಾಗ ತೊಡಗಿತ್ತು.

ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಹೋದ ಬೇಟೆ ಸೀನುವಿನ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದು ಚಂದ್ರು, ಪುಟ್ಟ, ಕಿಟ್ಟಿ, ಗೌಡ ಇವರಿಗೆ ಅಸೂಯೆಯೆನಿಸಿತು. ಊರ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಕತೆಗಳು ಹರಡಿದವು ಊರಿನ ಮರ ಮರದ ಕಾಂಡದ ಮೇಲೆ, ದಾರಿಬದಿಯ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳು ಕುಣಿದಾಡಿದವು.

ಜಾನಕಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಳಚಿಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು ಈ ಹಾಳು ಮುಂದೇನೇನು ಬಂತು ಕೇಡು ? ನಾನೆಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೂ ಈ ದರಿದ್ರದವಳು ಹಾಳುಗೆಡವಿದಳಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಮಚ್ಚೆ ತಿಳಿಯಬಾರ ದೆಂದು, ಎಷ್ಟು ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಂದ ಉಳಿದರೂ ಇವಳಿಂದ ನನ್ನಾಸೆಗಳೆಲ್ಲ ನೆಲಕುಸಿದುವಲ್ಲ-ಎಂದು ಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು. ಅವಳ ನರನರವೆಲ್ಲಾ ರೋಷದಿಂದ ಕುದಿಯಿತು. ಇವಳನ್ನು ಸಿಗಿದು ತೋರಣ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಹಟದಿಂದ ಎದ್ದು ರತ್ನಳ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಳು. ರತ್ನಳಿಗೂ, ತಾಯಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಹೋಗಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗಿ, ಬೆಕ್ಕಿಂತೆ ಮೂಲೆ ಸೇರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ತಾಯಿಯ ರೌದ್ರ ವೇಷದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಡುಗಿದಳು. ಜಾನಕಿ ಬಂದವಳೇ ರತ್ನಳ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಮುಂದಲೆ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ತಂದಳು.

ರಂಡೆ ನಿನಗೇನೇ ಆಗಿತ್ತು, ಅವನ ಜೊತೆ ಹೋಗೋಕೆ? ಮಾನ ಮೂರು ಕಾಸಿಗೆ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ, ಹೆಣ್ಣು ಹೆಂಗಸು, ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುವಳು, ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಎದುರು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಬಾಳಬೇಕಂತ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟೆ. ಮುಳ್ಳುಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿದ ಈ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಸೈಯೆನಿಸಿ ಬಾಳಿದ ನನಗೆ ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟಹೆಸರು ತಂದೆಯಲ್ಲೇ-ಎಂದು ತಲೆ ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ತಗೋ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆದು ನಿನ್ನ ಖುಷಿಯಂತೆ ನೀನಿರು' ಎನ್ನುತ್ತಾ ರತ್ನಳ ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸುತ್ತ ಹಿಡಿದಳು.

ರತ್ನ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದಿದ್ದರೂ ಆವಳಿಗೆ ತಾಯಿಯ ರೀತಿ ಅಸಹ್ಯ ವೆನಿಸಿತು. ಏನೋ ಪ್ರಪಂಚ ಮುಳುಗಿ ಹೋದವರಂತೆ ಅಳುತ್ತಿರುವ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಕನಿಕರವೆನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು. ದರಿದ್ರ ಕೊಂಪೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು, ತಾಯಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬೇಸರವೆನಿಸುವ ಬದುಕಿನಿಂದ ಬೇರೆಯಾದಂತಹ ಅನುಭವ! ಸ್ನೇಹ ಬಯಸಿದ್ದು ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಪರಾಧವೇ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಛಿ! ದೂರ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕು ಯಾರಿಗೆ ಏನಾದರೆ ನನಗೇನು ? ಎಂದು ಕೊಂಡಳು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತಾನು ಹಾರಾಡಿದರೂ, ಕದಲದೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಜಾನಕಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಕರೆಗಟ್ಟಿದ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡಳು. ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ತನ್ನಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾತುಗಳು ಹೇಸಿಗೆಯೆನಿಸಿತು. ಏನು ರತ್ನ ಊರೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಮಾತ್ರ ಕಂಬದ ಹಾಗೆ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ?' ಎಂದಳು, ಸ್ವಲ್ಪ ಮೆದುವಾಗಿ. ರತ್ನಳಿಂದ ಮತ್ತೆಯೂ ಮಾತು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿಯೇ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು-ಮೊದಲೇ ಆ ಸೀನ ಪುಂಡರ ಜೊತೆ ಅಲೀತಿರ್‍ತಾನೆ. ಓದು ಗೀಪು ಇಲ್ಲ, ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಬದುಕೊ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ದೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕನಾಗಿ ತಿರಗ್ತಿರ್‍ತಾನೆ. ಆವನ ಜೊತೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸಿದ್ರೆ ಏನೂಂತ ಹೆಳ್ಬೇಕು ?....ರತ್ನ ಬೇಡ ರತ್ನ-ನಿನ್ನಮೇಲೆ ಆಸೆ ಹೊತ್ತು ಬದುಕಿದ್ದೀನಿ, "ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನಂತವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದ್ವೆಮಾಡಿ ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದಿದ್ದೀನಿ,

ನಿನ್ನೊಬ್ಬ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನನಗಿಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಎಂದೋ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖಕಾಣದೆ-ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಪಡೀತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅದನ್ನೂ ಬೇಡಾಂತ ಕಸೀತಿದ್ದೀಯಾ" ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದಳು.

ರತ್ನಳಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರಗಿ, ಎಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದು ಹೆದಂಕೆಯಾಯಿತು, ಸೀನು ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬಂದ. ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ತಾಯಿ, ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ-ಎಲ್ಲವೂ ಗಾಳಿಗೆ ಹಾರಿಹೋಯಿತು.

ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತರು. ಮಗಳು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು ಸಮಾದಾನದ ಉತ್ತರವೇನಾದರೂ ಬರಬಹುದೆಂದು ಕಿವಿ ನಿಮಿರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ 'ಜಾನಕಕ್ಕಾ ಇದ್ದೀರ ಮನೇಲಿ ?' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕೇಳಿದ ಜಲಜಳ ಧ್ವನಿ ಮಾತ್ರವೇ ಬಿತ್ತು, ಜಾನಕಿ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಜಲಜಳನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಬಂದಳು. 'ಸದ್ಯ ಬಂದ ಪೀಡೆ ತೊಲಗಿತಲ್ಲ' ಎಂದು ಕೊಂಡಳು ರತ್ನ.

ರಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್ರಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನದೇ ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದರು. ಹತ್ತು ಮಂದಿಗೆ ಬೇಕಾದವರಾಗಿ ಅವರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿ 'ಉದಾರ ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದು ಕರೆಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಚಿಕ್ಕವ. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಗಂಡು ಮಗ. ಅವನಿಂದ ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಅವರಿಗೆ, ಮಗನ ರೀತಿ ನೋವನ್ನು ತರಿಸಿತ್ತು, ಬೈದರೂ ಇಲ್ಲ, ಹೊಡೆದರೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಕ್ರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಪುಂಡುತನವನ್ನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಗೆಂದು ಹೋಗುವುದು, ಊರೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿ ವಾಪಸ್ಸು ಬರುವುದಷ್ಟೇ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಮೇಷ್ಟು, ಅವನ ತಂದೆಗೆ ದೂರಿತ್ತರು. ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್ರು ಅವನ ಹಣೇಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಂತಾಗಲಿ' ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ತಂದು ಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಡದಿ ಅಲಮೇಲಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಕೊರಗಿ ಕೊರಗಿ ಕಡ್ಡಿಯಂತಾದಳು.

ರತ್ನ-ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ವಿಚಾರ ಪುಕಾರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲೀ, ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುವನೆಂಬ ಭರವಸೆಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲದೆ-ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳಿದಂತೆ ಇದ್ದರು. ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದವರು ಬಂದು 'ಏನು ಅಯ್ನೋರೆ ನಿಮ್ಮಗನ ಇಸಯ ಕೇಳದ್ರಾ ?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ಇದೋ ನೀವು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಕೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ, ಅಷ್ಟೇ ! ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ. ಗೊತ್ತಾಗೋದೂ ನನಗೆ ಬೇಡ, ನನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅವನ ತಪ್ಪು ! ನನಗೂ ಅವನಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಆ ವಿಚಾರ ದಯವಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಬೇಡಿ '- ಎಂದು ಮುಂದೆ ಬೆಳೆಯ ಬಹುದಾದ ಮಾತಿನ ಸಂಣಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇವರಿಬ್ಬರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಾಳಿಯೂ ಪಿಸುಗುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಬಹಿರಂಗವಾಯಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರತ್ನರು ನಾಲ್ಕೈದು ದಿವಸ ಬೇಟಿಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ವಾತವರಣ ತಿಳಿಯಾಯಿತೆಂದು ಕೊಂಡಳು ಜಾನಕಿ. ರೆಪ್ಪೆಯಂತೆ ರತ್ನಳನ್ನು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಕಾದಳು. ರತ್ನಳೂ ಬಹಳ ವಿಧೇಯಳಂತೆ ಕಂಡಳು. ದೇವೂ ಮಾತ್ರ ಇವರಿಬ್ಬರ ಪತ್ರವಾಹಕನಾಗಿದ್ದ.

ಜಾನಕಿಯ ಸರ್ಪಕಾವಲಿನಿಂದಲೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಂದುದಿನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ರತ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಜಾನಕಿಯ ತಲೆ ಸುತ್ತಿತು. ಜಗತ್ತೇ ಕತ್ತಲ ವೃತ್ತವೆನಿಸಿತು. ಮೂಕವಾಗಿ ಅತ್ತಳು. ಯಾರಿಗಾಗಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಬದುಕಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲವೆನಿಸಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಯೋಚನೆಯು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದಳು.

ಮಗನ ನಡತೆ ತಿಳಿದೇ ಇದ್ದ ವಿಷಯವಾದ್ದರಿಂದ ರಾಮಯ್ಯಂಗಾರರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮಗನಿಂದ ಅಸಹಾಯಕ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಲೆರಗಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ನೊಂದರು. ಆ ಹೆಣ್ಣು ಜೀವ ಪಾಪ ! ಎಷ್ಟು ಘಾಸಿಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೋಗಿ ಒಂದೆರಡು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಬರೋಣವೆಂದು, ಮಡದಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೊರಟರು.

ಜಾನಕಿಯು ಅಳಲಿನ ಆಳವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ 'ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಈ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುವುದು ?' ಎನಿಸಿತು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಲೇ ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಒಂದು ಮಾತೂ ಅವರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮಟ, ಮಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಉರಿಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪ ಹೊರಗಡೆಯಾದರೆ ಒಳಗೆ ವೇದನೆಯ ಉರಿ ದಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸೋತ ಕಾಲುಗಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಹೊದ್ದ ಶಲ್ಲೆಯಿಂದ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳಕ್ಕೆ ತಲೆ ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಜಾನಕಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಭಾರವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದಲೇ ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದರು. ಜಾನಕಿಯ ಬದಲಿಗೆ ಜಲಜ ಬಂದಳು. ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೇಳಿದರು.'ಜಾನಕಮ್ಮ ಒಳಗೆ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ?'-ಎಂದು. 'ಇದ್ದಾರೆ ಬನ್ನಿ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ'-ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜಾನಕಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಒಳಗೆ ಬಂದಳು. ಭಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಜಾನಕಿ ಯಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

ಆಚಾರ್ರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ತಂದೆ. 'ಬಂದಿದ್ದಾರೆ'-ಎಂದಳು. ಜಾನಕಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೂ, ದೊಡ್ಡವರು ಬಂದಾಗ ಹಾಗೆಯೇ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು, ಸೆರಗಿನಿಂದ ಮುಖ ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಜಾನಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾ ಕೈಜೋಡಿಸಿ, ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ 'ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಿ ಜಾನಕಮ್ಮ ಎಂದರು. ಛೆ ! ಛೆ ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೆಷ್ಟರವಳು ಆಚಾರ್ರೆ? ಬೇಡಿ ಬೇಡಿ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಕೈಮುಗಿಯುವುದು ಶ್ರೆಯಸ್ಸಲ್ಲ'-ಎಂದಳು.

ಇಲ್ಲಮ್ಮ, ಅಂಥ ನೀಚ ಮಗನಿಗೆ ತಂದೆಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಂದ ಬರುವ ಪಾಪ ಸಾವಿರ ಸಲ ತೊಳೆದರು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗನಿಂದಾಗಿ ನೀವು ಕಷ್ಟಪಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾನು ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡ್ತೇನೆ ಎಂದರು.

ಆಚಾರ್ರೆ, ಎರಡೂ ಕೈಸೇರಿದರೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ. ಒಬ್ಬರಿಂದ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗಳೂ ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥಳೇ. ಸುಮ್ಮನೆ

ನೀವೇಕೆ ಬೇಸರಿಸಿಕೊಳ್ತೀರಿ. ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮ ಎಂದಳು ವ್ಯಥೆಯಿಂದ

ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‍ರು ಯೋಚಿಸಿ, 'ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳ್ತೀನಿ ಜಾನಕಮ್ಮ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಸರಿಹೋಗುವವರಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲ ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಳಾದರೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಜನರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಲು ನಾವೇ ನಿಂತು ಅವರ ಮದುವೆ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೋ ಹುಡುಕಿ ಕರೆಸಿ, ಮದುವೆ ಮಾಡೋಣ. 'ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಇದೊಂದೇ ದಾರಿ ಉಳಿದಿರೋದು.' ಎಂದರು.

ಜಾನಕಿ ಯೋಚಿಸಿದಳು ಆಚಾರ್‍ರೆ ನೀವು-ನಾವು....ಜಾತಿ....? ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದರು. ಇನ್ನೇನು ಉಳಿದಿದೆ ಜಾತಿ ? ನನ್ನ ಮಗನಂಥವನು ಇದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾದರ ಸಮನ್ವಯವೂ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ. 'ಜಾತಿ' ಮನೆ ಹಾಳಾಯ್ತು. ಅವರು ನೀತಿಯಿಂದ ಬಾಳಿದರೆ ಸಾಕಾಗಿದೆ ಎಂದರು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ.

ಜಾನಕಿಗೆ ಅದೇ ಸರಿಯೆನಿಸಿತು. ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‍ರು ಮತ್ತೆ ಬರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೊರಟರು.

* * * *

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಾಯಿಯಂತೆ ಅಲೆದಾಡಿದ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲ್ಸ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿ ಮಗಳಿಗೆ ಒಡವೆ ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‍ರೂ ಸೊಸೆಗೆ ಒಂದು ಚಿನ್ನದ ಸರವನ್ನೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವವರೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಡವಿಟ್ಟು ತಂದ ಹಣದಿಂದ ತಿನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ದಿನಬೆಳಗಾದರೆ ಕೆಲಸದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಳಲಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಭಯವಾಯಿತು. ಅಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡಲೇ ಎನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಯಾವ ಮುಖವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದಳು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಗೆಳೆಯರಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ದೂರದ ಬಂಧುಗಳೂ ಕೆಲವರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾರಿದ್ದರೇನು ? ಸಹಾಯಕ್ಕಂತೂ ಬರುವವರಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದಷ್ಟೇ ಉಳಿಯಿತು. ಛಲದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಮೊನ್ನೆ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವನ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ಕನಿಕರದಿಂದ ಥಿಯೇಟರ್ ಮ್ಯಾನೇಜರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದ. ತನಗೆ ತುಂಬಾ ಕೆಲಸದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ಆ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟ. ಸಿನೇಮಾ ಟಿಕೇಟು ಮಾರುವ ಕೆಲಸ. ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳವೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ 'ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚೆಂದೇ ಎನಿಸಿತು. ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಿ ಖುಷಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವೋ ಸಂತೋಷ. ಎಲ್ಲಾ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದಳು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬರುವ ಸಂಬಳ ಅವಳ ಆಸೆ ಪೂರೈಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಷ್ಟೇ ಸಾಲುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರತ್ನಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಊರೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿಸಿದ. ರತ್ನಳಿಗೂ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಆನಂದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದಳು. ಭಾನುವಾರ ಬಂತೆಂದರೆ ಸಾಕು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸುತ್ತುವುದೇ ಕೆಲಸ.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಈ ಮಧ್ಯೆ ಫ್ಯಾಶನ್ ಭೂತ ಹಿಡಿದಿತ್ತು. 'ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವೆಂಬಂತೆ' ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ಸೀರೆ, ತುಟಿಗೆ ಬಣ್ಣ, ತೋಳಿಲ್ಲದ ರವಿಕೆಯ ಅಲಂಕಾರ ರತ್ನಳಿಗೆ ಮಾಮೂಲಾಯಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಡತಿಯ ಅಲಂಕಾರ ಅವನಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವಳ ಬಯಕೆ ಪೂರೈಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವನಿಗೆ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಬರುವುದು ರಾತ್ರಿ ಯಾವಾಗಲೊ! ರತ್ನ ಅವನಿಗಾಗಿ

ಮೊದಮೊದಲು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈಗೀಗ ಕಾಯು ವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು, ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಉಂಡು ಮಲಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹೊತ್ತು ಮೀರಿಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಡಿದು ಬರು ತ್ತಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಬೈದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅವಳನ್ನು ಮುದ್ದು ಮಾಡಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ. ಬರು ಬರುತ್ತಾ ಮನೆಗೂ ಬಾಟ್ಲಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ತಮಾಷೆಗೆಂದು ರತ್ನಳಿಗೂ ಕುಡಿಯಲು ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ರತ್ನ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಏನೋ ಮೋಜು. ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಕ್ಲಬ್ಬುಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಗೆಳೆಯರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನೋಡಿದ್ದ. ಹೆಂಗಸರೂ ಕುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಇವರಿಬ್ಬರ ದುಂದುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಮನೆ ನಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಇವನಿಗೆ ಕುಡಿತಕ್ಕೆ, ಅವಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಹಣಬೇಕಿತ್ತು, ಬರುವ ಸಂಬಳ ದಿಂದ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಆಗದೆ ಹೋದಾಗ ಬೇರೆ ಹವ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಇಳಿದ. ಇಸ್ಪಿಟಾಡುವುದನ್ನು, ಜೂಜಾಡುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತ ಇದರಿಂದ ಸಂಪಾದನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಏರಿತು. ರತ್ನಳು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಕೊಂಡಳು.

*   *   *   *

ಮದುವೆಯಾದ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ವೀಣಾ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ರತ್ನಳಿಗೇನೂ ಹಿಗ್ಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಬದುಕಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಚಿಂತಿಸಿದಳು. ಹಾಗೆಂದು ಮಗು ವನ್ನೇನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೆರಿಗೆಗೆ ಸ್ವತಃ ರತ್ನಳ ಅಮ್ಮನೇ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಮಗಳ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಳು. ಗಂಡಹೆಂಡಿರಿಬ್ಬರೂ ಬದುಕನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಹಣವಿದ್ದಾಗ ಉಡಾಯಿಸುವುದು, ಇಲ್ಲವಾದಾಗ ಉಪವಾಸವಿರುವುದು ಇದು ಅವರ ರೀತಿಯ ಬದುಕಾಗಿತ್ತು. ಜಾನಕಿಗೆ ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಏನಮ್ಮ ರತ್ನ ಇಷ್ಟು ದುಂದಾಗಿ ಬಾಳಿದರೆ, ನಾಳಿನ ಯೋಚನೆ ಏನಾಗಬೇಕು ? ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಉಳಿಸಬೇಡವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಉಡಾಫೆ ನಗು ನಕ್ಕು, 'ಅಯ್ಯೋ ಹೋಗಮ್ಮ ನಾಳಿನ ಚಿಂತೆ ನಮಗ್ಯಾಕೆ ? ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಇವತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾತನ್ನೇ ಎಗರಿಸಿದ್ದಳು.

ಜಾನಕಿಗೆ ಇವಳ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಸೋತಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನದೂ ಇದೇ ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲೆಂದು ಮನಗಂಡಿದ್ದ ಜಾನಕಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಳು. ಬಂದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದದ್ದೇ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ತನ್ನೂರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

* * * *

ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಂಠ ಪೂರ್ತಿ ಕುಡಿದು ಥಿಯೇಟರಿನಲ್ಲಿ ಷೋ ಮುಗಿದು ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟರೂ ಇವನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಒಂದು ಸಲ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದ ವಾಚ್‌ಮನ್ ಇವನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಮ್ಯಾನೇಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಮೇನೇಜರ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಕಾರೊಳಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಮನೆ ಕಡೆ ಕಾರು ನಡೆಸಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಏನನ್ನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದ ಶಬ್ಧವಾಯಿತು. ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ಥವಾಗಿದ್ದ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆತುರವಾಗಿ ಎದ್ದು ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ಗಂಡನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ರತ್ನಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಭರಿಯಾಯಿತು. ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನೆಳೆದು ಮೈತುಂಬಾ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಳು. 'ಯಾರು ನೀವು' ! ಎಂದು ನಡುಗುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಗಾಭರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ 'ಗಾಭರಿಪಡಬೇಡ', ನಾನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮ್ಯಾನೇಜರ್, ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಕುಡಿದು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿಸಿ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಕರೆದು ತಂದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ನನ್ನ ಜತೆಗೆ ಬಂದರೆ, ಕಾರಲ್ಲಿರೋ ನಿಮ್ಮ ಯಜ

ಮಾನರನ್ನು ಕರೆದುತರಬಹುದು. ರತ್ನ ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಕಾರಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ರೆಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರ ಭುಜಗಳ ಮೇಲೂ ಕೈಗಳನ್ನೂರಿ ತೂರಾಡು ತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಕರೆತಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು.

ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಮುಗುಳ್‌ನಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ. ರತ್ನ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಳು ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಗಂಡನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು, ದೀಪವಾರಿಸಿ ಮಲಗಿದಳು.

* * * *

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ವಿಪರೀತವಾದವು. ಪ್ರತಿದಿನ ಕುಡಿದು ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಮಾಮೂಲಾಯಿತು. ಅವನ ಜೂಜಾಟಕ್ಕೆ, ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಮಾರಾಟವಾಯಿತು. ರತ್ನ ಇದೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ತೀರಾ ಮಾಮೂಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಂಗು ಲಗಾಮಿಲ್ಲದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ರತ್ನಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು.

ದಿನಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಗೆಳೆಯರು ಯಾರಾದರೂ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ರತ್ನಳಿಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ರತ್ನಳಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಖುಷಿ. ವಿಠಲ, ನಾರಾಯಣ, ಪೀಟರ್, ವೇಣು ಇವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರು

ರತ್ನಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದಾಗ ಮನಸ್ಸು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಇವರತ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಠಲನ ರೂಪ, ನಾರಾಯಣನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ಪೀಟರ್‌ನ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ವೇಣುವಿನ ಸೌಜನ್ಯ-ರತ್ನಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೊಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಇವಳಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಯೆನಿಸಿತ್ತು. ಅಂದು ಒಂದುದಿನ-ಭಾನುವಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದಿನವಾದರೂ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕರೆದು ಹಬ್ಬ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪೇಟೆಯ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೊರಟ. ರತ್ನ ಎಣ್ಣೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು, ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬಿದ ಉಲ್ಲಾಸವೆನಿಸಿ, ಯಾವುದೋ ಚಿತ್ರಗೀತೆಯನ್ನು

ಗುಣಗುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ-ನಿಸ್ಸಂಕೋಚ ವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಾಡಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓರಣವಾಗಿ ಜೋಡಿ ಸಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲೇ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮೂರುವರ್ಷದ ವೀಣಾ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸುರುವಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಆಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ಎಲ್ಲಾ ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸಿ ನೀರೆರೆದುಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಡಿಗೆಯ ಅವಸರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದಿಷ್ಟು ಅನ್ನ ಸಾರು ಮಾಡಿದರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಕರೆದಿರುವುದು ಸಂಜೆಗೆ, ಅವರೆಲ್ಲಾ ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಬರ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಮಾಡಿದರೆ ಸರಿಯಾದೀತೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಯಾರೋ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು ಇದೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಂಡದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯಿತೋ ಏನೋ ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಸರಿ ತೆಗೆಯೋಣವೆಂದು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಹೋಗಿ, ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಯಾರು ?' ಎಂದಳು-ಒಳಗಿ ನಿಂದಲೇ. ನಾನು ಪೀಟರ್, ಶೀನಿ ಮನೇಲಿಲ್ವೇನು ಅತ್ತಿಗೆ ?'-ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ರತ್ನ ಯೋಚಿಸಿದಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕಳಿಸಿಬಿಡಲೇ, ಇಲ್ಲ ಬರುವವರೆಗೆ ಬಂದು ಕೂರಲು ಹೇಳಲೇ'-ಎಂದು, ಪೀಟರ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆಪ್ತಗೆಳೆಯ. ಈ ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಸಲುಗೆ. ಇಷ್ಟು ಸಲ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ಬರೋ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಭಯ ಯಾಕೆ ? ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನಂತೆ ?....ಒಳಗೆ ಬಂದು ಕೂತಿರಲಿ....ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯದಿದ್ದರೆ ಏನಂದುಕೊಂಡಾರು ?-ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ 'ಏನತ್ತಿಗೆ ಒಳಗೆ ಬನ್ನಿ ಅಂತ ಹೇಳೊಲ್ವೆ ?' -ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿದ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ. ತೆಗೆಯಲು ಚಿಲಕದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟಾಗ ರವಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ನಗ್ನತೋಳು ಕಂಡು ಬಂದು, ಬೆಚ್ಚಿ ರವಿಕೆಯಿಲ್ಲ ದ್ದನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ಒಂದ್ನಿಮಿಷ ಬಂದೆ ಇರಿ-ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಗೋಡಿ ರವಿಕೆತೊಟ್ಟು ಬಂದಳು, ನಂತರ ಚಿಲಕ ತೆಗೆದಳು.

ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಿದಂತೆ 'ಬಂದಿರೋ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾ

ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸೋದು ?-ಈಡಿಯಟ್, ಬಾ ಅಂತ ಕರೆದು ಬಿಟ್ಟು ಅವನೇ ಮನೇಲಿಲ್ಲಾ ?' ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದ ಪೀಟರ್.

'ಕ್ಷಮಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬರ ಹೇಳಿದ್ದು ಸಂಜೆಗೆ ಈಗಲ್ವಲ್ಲ ?' ಎಂದಳು. 'ಪೀಟರ್ ಹಾಂ ಏನಂದಿರಿ ? ಸಂಜೆಗೇಂದ್ರ ?'-ಓಹ್ ವೆರಿ ಸಾರಿ-ಹಾಗಾದ್ರೆ ಹೋಟು ಹೋಗ್ತೀನಿ. ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿ' ಎಂದು ಎದ್ದ. 'ಬೇಡಿ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ ಈಗ್ಲೇ ಬಂದು ಬಿಡ್ತಾರೆ, ಇಲ್ಲೇ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.' ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ನಾನೇನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ?....ಏನೋ ಒಂದಿಷ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಬಂಗಾರದ ಕೈಗಳಿಂದ ಒಂದು ಲೋಟ ವೈನ್ ...ಸಾರಿ ಸಾರಿ, ಬ್ರೈನ್ ರಿಫ್ರೆಷಿಂಗ್ ಟಾನಿಕ್ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ತಾ ಹೀರಿಬಿಡ್ತೀನಿ' ಎಂದುನಕ್ಕ.

ರತ್ನಳೂ ನಗುತ್ತಾ, ನೀವು ಏನು ಕೇಳಿದ್ರಿ ಅಂತ ನಂಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ದಯವಿಟ್ಟು ಬೇಗ ಹೇಳಿ ನನಗೆ ಕೆಲಸ ಇದೆ-ಎಂದಳು.

ಐಮೀನ್ ಕಾಫಿ....ಕಷಾಯ-ಈಗಲಾದರೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತಾ ? 'ಹೂಂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು'-ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಕಡೆ ಹೋದಳು. ಪೀಟರ್ ಎದ್ದು ಮಂಚದ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ವೀಣಾಳ ಜತೆ ಆಡತೊಡಗಿದ. ಓ ಲಿಟಲ್ ಡಾರ್ಲಿಂಗ್, ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಹೇರ್‌ಲಿಂಗ್' ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಕೊಡೋ ಕಾಫೀನ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಹೀರೋಣ, ಓಕೆ. ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದು ಮುದ್ದಿಸಿದ. ಪೀಟರ್‌ನ ಮೀಸೆ ವೀಣಾಳ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಇಟ್ಟಂತಾಗಿ ಕಿಲ ಕಿಲನಕ್ಕಳು. ಪುಟ್ಟ ಕೈಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೀಸೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡಿಸಿದಳು. ಎಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ! ನನ್ನ ಮೀಸೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಕೆಣಕ್ತಿದೀಯಾ ಮರಿ ಸಿಂಹಿಣಿ'-ಎಂದು ನಾಟಕದಲ್ಲಿನಂತೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿ ಹೂಂಕರಿಸಿದ.

ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮಾಟ....ಕಾಫಿ ತಗೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಅವಳು ಕೈ ಚಾಚಿ ಕೊಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೀಣಾಳ ಕೈ ತಗುಲಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಚೆಲ್ಲಿತು-ವೀಣಾಳ ಕಾಲಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಚಟ್ಟನೆ ಚೀರಿದಳು. ರತ್ನ ಆತುರವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪೀಟರ್‌ನೂ ಬಗ್ಗಿದ. ಇಬ್ಬರ ಕೈಗಳೂ, ಭುಜಗಳೂ ತಾಕಿದವು. ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಹರಿಯಿತು, ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಂದಾದುವು. ಪೀಟರ್ ಕ್ಷಮಿಸಿ-ಎಂದೇನೋ ಹೇಳಿದ. ರತ್ನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ

ನೆಂಬಂತೆ ಮುಗುಳ್ನಕ್ಕಳು. ಆ ಮುಗುಳ್ನಗೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನ ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕ ವಾಗಿ ಕಂಡಳು. ಪೀಟರ್ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ. ರತ್ನ ಮಗಳಕಾಲಿಗೆ ಕಾಫಿ ಬಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬರ್ನಾಲ್ ಹಚ್ಚಿದಳು. 'ಹೇಗಿದೆ ಮಗೂಗೆ'-ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ ಪೀಟರ್ ಅವಳ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಳ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆದ. ಒಳಗೇ ಖುಷಿ ಪಟ್ಟ. ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಂದ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದ ಪೀಟರ್‌ನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಾಯಿತು. ಇದೇನೋ ಈಗಲೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ ?" ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, 'ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆ, ಈಗಲೇ ಅಂತ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ ಕಣೋ, ನೀನು ಹೋಗು ಅಂದ್ರೆ ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತೀನಿ-ಎಂದ.

ಛೆ! ಛೆ! ನಿನಗೆ ಹಾಗಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯಾ, ಹೇಗಿ ದ್ದರೂ ಪೂರ್ತಿ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗು ಎಂದ. ರತ್ನಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ, ರತ್ನ ಈ ಬಕಾಸುರನಿಗೂ ಸೇರಿಸಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡು ಇಲ್ಲೇ ಇವನು ಕವಳಕ್ಕಿರ್ತಾನೆ' ಎಂದ. ರತ್ನ ಆಗಲೆಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸಿ, ವೀಣಾಳನ್ನು ಅವನ ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೊರಟಳು. ವೀಣಾ ಅಳು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ಆಡತೊಡಗಿದಳು. ಪೀಟರ್ ಹೇಳಿದ 'ಲೋ ಸೀನು, ಬೋರ್ ಆಗುತ್ತೆ ಅಡುಗೆ ಆಗೋ ತನಕ ಏನ್ಮಾಡಬೇಕೋ ಒಂದಾಟ ಆಡೋಣ ಬಾ' ಎಂದ. 'ಓ ನಾನೇನೋ ರೆಡಿ' ಎಂದ.

ಆಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದರು. ಪೀಟರ್‌ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲೇ ಇಸ್ಪೀಟ್ ಎಲೆಗಳಿ ದ್ದವು. ಸರಸರ ಸಜ್ಜಾದರು. ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಹುರ-ಪೇರಿತು. ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಆಡಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನದೇ ಪ್ರತಿ ಆಟದಲ್ಲೂ ಮೇಲುಗೈ. ಪೀಟರ್ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸೋತ. ಆಟ ಸಾಕೆಂದ.

ರತ್ನಳ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಬೇಗ ಅಡುಗೆಗೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದಳು. ಆಟ ಮುಗಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಹರಟೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದರು. ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ. ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿದರು. ಸಿಲ್ಲಿ ಜೋಕ್ಸ್ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಕಟ್ಟುದ್ದಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ನಕ್ಕರು.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಬೇಸರ ಬರತೊಡಗಿತು. ದರಿದ್ರದವರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆನೇ ವಕ್ರ
ಬಿಟ್ಟರು' ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಾತು ತನ್ನತ್ತ ತಿರುಗಿತ್ತು. 'ಲೋ ಸೀನು, ನೀ
ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದೃಷ್ಟವಂತ ಕಣೋ, ಎಂತಹ ಬ್ಯೂಟಿಫುಲ್ ವೈಫ್
ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾಳೆ' ಎಂದು ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಗರ್ವವೆನಿಸಿತ
ರತ್ನಳ ಕಿವಿಗೂ ಬಿದ್ದು ಮುಖವೆಲ್ಲಾ ಕೆಂಪಾಯಿತು. 'ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂ
ಸೌಂದರ್ಯವಿದೆಯೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ....ಹೌ
ಅದಕ್ಕೇ ಇರಬೇಕು ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ನೋಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ವ
ಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಸಾಯೋದು ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ಅಡಿಗೆ ಮುಗಿಸಿ ಬೇಗ ಇವರನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದಳ. 'ಇನ
ಸಂಜೆಗೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು ಈ ಊಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಗಿದ
ಅರ್ಧ ಕೆಲಸ ತೀರಿದ ಹಾಗೆ' ಎಂದುಕೊಂಡು ಆತುರಪಡಿಸಿದಳು.

ಪೀಟರ್, ಸೀನು ಊಟಕ್ಕೆಂದು ಎದ್ದು ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆಯು
ಹೋದರು.

* * * *

ಸಂಜೆಗೆ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲಾ ಬಂದರು. ತಿಂಡಿ ಕಾಫಿ ಆಯಿತು. ಅವರೆಲ
ವೀಣಾಗೆ ರತ್ನಾಗೆ ಉಡುಗೊರೆ ತಂದಿದ್ದರು. ರತ್ನ ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಡು
ಸಂದರ್ಭವೇನೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ಬೇಡವೆಂದಳು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಬಲವ
ಪಡಿಸಿದರು. 'ನೀವು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಕರೆದಿರುವಾ
ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಕೊಡೋದನ್ನು ನೀವ್ಯಾಕೆ ಬೇಡಾಂತೀರಿ
ತಗೊಳ್ಳಿ' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂ 'ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ತೆಗೆದಿ
ರತ್ನ' ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮವರು ತಾನೇ!' ಎಂದ. ರತ್ನ ಏನೂ ಕೇಳದೆ ಅವುಗಳ
ತೆಗೆದಿರಿಸಿದಳ.

ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಏಳು ಗಂಟೆ ಆಗಿತ್ತು. ಮ
ಅವರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಒಂದೆಲೆಯಾಟ ಆಡಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮನೆಯಲ
ಬಾಟಲಿಗಳನ್ನು ತಂದಿರಿಸಿದ್ದ. ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು, ಒತ

ಯಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ಪೆಗ್ ಹಾಕಿದರು. ರತ್ನಳಿಗೆ ಈ ಕುಡಿತದ ವಾಸನೆ ಹೊಂದಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಎಂದೋ ಒಪ್ಪಿ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ದಿನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರತ್ನಳನ್ನು ಕರೆದ. ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಕಂಪೆನಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಲವಂತ ಪಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂ ರತ್ನಳ ಕೈಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ಕೂರಿಸಿದ.

ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲಾ ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ತುಟಿಯ ರಂಗಿನಲ್ಲಿ, ತೀಡಿದ ಹುಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿದ ಕಾಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಹಣೆಯ ತಿಲಕದಲ್ಲಿ, ತೋಳಿಲ್ಲದ ರವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಪಾರದರ್ಶಕವಾದ ಆಕರ್ಷಕ ನೀಲಿ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಯಂತೆ ಕಂಡಳು. ನೋಡಿದಷ್ಟೂ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು, ಎಡೆ ಎಡೆರುಲ್ಲೂ ಚಿಮ್ಮುವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೀರಿ ಕುಡಿಯುವಂತೆ ನೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣಳಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಗೆಳೆಯರ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ: ನಕ್ಕ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟರು, 'ಮಾರ್ವೆಲೆಸ್ !' ಎಂದು.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಅಬ್ಬಬ್ಬ ! ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರು ಅವರು-ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಇರಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮೊದಲಿಗೆ ಹಿಂಜರಿದರೂ ನಂತರ ರತ್ನಳು ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದು ಅವಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವೇ ಆಯಿತು. ಏನಾದರೊಂದು ಉಡುಗೊರೆ ತಂದೇ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೀರೆ, ಒಡವೆ ಶೇಖರವಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ದುರುದ್ದೇಶ ಅಷ್ಟಾಗಿ ರತ್ನಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಬರುವ ಸಂಬಳ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಈ ಗೆಳೆಯರಿಂದ ಹಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರು ರತ್ನಳಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಜೊತೆಗಿನ ಅವರ ಸಲುಗೆಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮದ ಕಲ್ಪನೆ ಅವನಿಗಿಲ್ಲವಾಯಿತು.

ರತ್ನಳ ಮನಸ್ಸೂ ಬದಲಾಯಿಸಿತು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಡ್ಡೆ ಮೂಡಿತು. ತನ್ನಿಂದಲೇ ಹಣ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಎನಿಸಿತು. ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಗಿರವಿಯಿಟ್ಟು ಹಣ ತಂದು ಜೂಜಿಗೋ,

ಕುಡಿತಕ್ಕೋ ಸುರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಮುಂದೆ ಗೆಳೆಯರೇ ವಾಸಿ
ಎನಿಸಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನಡತೆಯೂ ಕ್ರೂರವಾಗಿತ್ತು. ಕುಡಿತಕ್ಕೆ
ಹಣ ಸಿಕ್ಕದಾದಾಗ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರತ್ನಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ. ರತ್ನ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಳು. ಬೈದಳು, ಮೋಸಗಾರ, ವಂಚಕ-ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ
ಬಂದಂತೆ ಬೈದು, ಅಂದು ಬಾಯಿ ಚಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ವಿರಸ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿ
ಅವನ ಗೆಳೆಯರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಿದಳು. ಅವರೊಡನೆ ತಿರು
ಗಾಡುವುದರ ಲಾಭ ಕಂಡುಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯು
ತ್ತಿದ್ದ ಅವರೂ ಅವಳ ಸಲುಗೆಯ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದರು.

ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದವರಿಗೆ ಅನುಮಾನವಾಯಿತು. ಇವಳ ಷೋಕಿಗೆ, ತಿರು
ಗಾಟಕ್ಕೆ ಹಣದ ಕೊರತೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅವಳ ದರಬಾರನ್ನು, ಹದ್ದು
ಮೀರಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ, ಆದರೆ ಅಸಹಾಯಕತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ
ಅವಳನ್ನು ಬೈದು ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವಳ ಮನ
ಒಲಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಸೋಲುವ
ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮದುವೆಯಾದವಳ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ರೀತಿಯನ್ನು
ಯಾವ ಗಂಡನು ತಾನೇ ಸಹಿಸಿಯಾನು, ಜನ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳ
ಬಹುದು ಎಂದು ದುರಾಲೋಚನೆಯ ದೂರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಗಂಡನ
ಮಾತಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತೆ ನಟಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
ಮನೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು.
ಇವರಿಬ್ಬರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವೀಣಾ ಬೇಡದ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದಳು. ವಿಧಿ
ಯಿಲ್ಲದೆ ಅವಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಪೀಟರ್‌ನ ಜೊತೆಗೆ ನಂದಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು
ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ವೀಣಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಜತೆಗೇ ಉಳಿದಳು.
ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ತಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹಟ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನ ವೀಣಾಳ
ಕೆನ್ನೆ ಚಿವುಟಿ, ಹೋಗಿ ಬರ್ಲಾ ಮರಿ ? ನೀನು ಅಪ್ಪನ ಜೊತೆ ಜಾಣ ಮಗುವಿ
ನಂತೆ ಇರ್ತೀಯಾ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ವೀಣಾ ಮುಖವನ್ನು ಗಂಟು ಹಾಕಿ

ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಳೇ ಹೊರತಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮತ್ತು ವೀಣಾಗೆ ಕೈಬೀಸಿ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟಳು.

* * * *

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕುಡಿತ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹೊತ್ತಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿಯೂ ಕುಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಿನ ನಿತ್ಯ ಏನೋ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಚ್ಚಾಟ. ಬೆಪ್ಪು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡು ತ್ತಿದ್ದ ವೀಣಾಳ ಪುಟ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕೋಲಾಹಲ ಆ ಮುಗ್ಧ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಬಂದು ಡಬಡಬ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ. ವೀಣಾ ರತ್ನಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಆ ಬಡಿತದ ಸದ್ದಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು 'ಅಮ್ಮ'-ಎಂದು ಕಿರುಚಿಕೊಂಡಳು. ನೈಟ್ ಗೌನ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ರತ್ನ ಎದ್ದು 'ಯಾರದು' ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದಿಢೀರ್ ಎಂದು ಬಿದ್ದ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿದ್ದ. ತೂರಾಡುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದ-ರತ್ನ ಡಾರ್ಲಿಂಗ್ ಇವರು ನನ್ನ ಫ್ರೆಂಡ್ ಸೋಮಣ್ಣ ತುಂಬಾ ಶ್ರೀಮಂತರು ಈ ದಿನ ಸಿಕ್ಕಿದರು ಮನೆಗೆ ಬಾ ಎಂದು ಕರ್ಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೇವ್ರು ಡಾರ್ಲಿಂಗ್, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಬೇಕೋ ಅಂತ ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ ಬಾ ಅಂತ ಕರ್ಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಬಾ ಕೂತ್ಕೋ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡಿಸು-ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿದ.

ರತ್ನಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದು ನಿಮಗೇನು ತಲೆಯಿದೆಯಾ? ಹೊತ್ತಲ್ಲದ ಹೊತ್ನಲ್ಲಿ ಕಂಡಕಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆತಂದು ನಂಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡ್ತೀರಾ? ನಿಮಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಬರೋ ನಿಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಇರೋದು ಬೇಡವೇ? ಸ್ನೇಹಿತರ ಹೆಂಡ ತಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಬೇರೆ ಹೊತ್ತಲ್ಲದೆ ಇಂಥಾ ಅಪರಾತ್ರಿನಾ ಬರೋದು? ನೋಡಿದ್ರೆ ಜನಾ ಏನಂದ್ಕೋತಾರೆ.

ಕುಡಿತದ ಅಮಲಿನಿಂದ ಮೈಮರೆತಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜಗ್ಗಂತ ಎದ್ದ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಮಲು ಮಾತಿನಿಂದ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು. ರತ್ನಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಡುವಂತೆ ಎದ್ದು, ಕೆನ್ನೆಗೆ ಛಳೀರೆಂದು ಒಂದು ಏಟು ಕೊಟ್ಟ. 'ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚು ಸಾಯಿ' ನಾನು ಕರೆತಂದವನ್ನ ಹೀಗಾ ಅವಮಾನ ಮಾಡೋದು ? ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಊರವರ ಜೊತೆಗೆಲ್ಲಾ ಅಲೀತಿಯೇನೊ ? ನನ್ನ ಫ್ರೆಂಡ್ ಪೀಟರ್ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ, ವೇಣು ಬೇಕಾದ, ನಾಣಿ ಬೇಕಾದ, ಇವನು ಮಾತ್ರ ಬೇಡ ಯಾಕೆ ?

ರತ್ನಳಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೊಳೆಯಿ:ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ 'ಗಂಡಸಾದ ನಿನಗೆ ಸಾಕುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ದೆ, ಕಂಡವರ ಕಡೆಗೆ ಹೆಂಡ್ತೀನ ಕಳ್ಸಿ, ಹೆಂಡಕ್ಕೆ, ಜೂಜಿಗೆ, ಸೂಳೆಗೇಂತ ಹೆಂಡ್ತಿ ಕೊಡೋ ದುಡ್ನ ತಿನ್ನೋ ನೀನೊಬ್ಬ ಹುಳುವಿಗಿಂತ ಕಡೆ. ನೀನೊಂದು ಕೀಟ, ಸುಖವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನ ಎಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಇಲ್ಲಿ ಸಾಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತಿರೋ ನೀನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಮಾತಾಡ್ತೀಯ ?'—ಎಂದಳು.

ಹೆಂಡತಿಯ ಏಕವಚನ ಸಂಬೋಧನೆ ಅವನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿತು.

ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚು ಹಾಳುಮುಂಡೆ, ಊರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಂಡವಾಳ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ವೇ ? ಬಾಯಿಬಿಟ್ರೆ ಬಣ್ಣಗೇಡು, ನೀನೊಂದು ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆ. ನಿನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಮುಳುಗಿಸ್ತಿ....ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಿದರೆ ಹಲ್ಲುದುರಿಸ್ತೇನೆ'—ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿದ.

ಈ ಗಲಾಟೆಗೆ ಎದ್ದ ವೀಣಾ ಹೆದರಿದ ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ರತ್ನಳ ಹಿಂದೆ ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಬಂದಾತ ಈ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ನೋಡೀಮ್ಮ , ಶ್ರೀವಾಸನದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ನಾನೇ 'ಬರ್ತೀನಿ' ಎಂದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಜಗಳ ಮಾಡಬೇಡಿ, ನೀವು ಬೇಡಾಂದ್ರೆ ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತೀನಿ,'—ಎಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಾ ಹೋಗೋಣ'—ಎಂದ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕರೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಪೆಚ್ಚಾದ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. 'ಅಶ್ವಮೇಧ' ಯಾಗದಲ್ಲಿ ನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸೋತು, ಐವತ್ತಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಠಪೂರ್ತಿ ಹೀರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಇನ್ನು ಅವನು ಹಣಕ್ಕೆ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿಯಾ

ನೆಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಾಡಿ, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದಿದ್ದ. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದ. ರತ್ನ ತೀರಾ ಸೋಷಿಯಲ್ಲಾಗಿ ಇರುತ್ತಾಳಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಆತನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಹಣದ ವಿಷಯ ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿದ್ದ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವೆಲ್ಲ ತಲೆಕೆಳಗಾಯ್ತು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕರೆದಾಗ ತೆಪ್ಪಗೆ ಎದ್ದು ನಡೆದ. ಹೋಗುತ್ತಾ ರತ್ನಳತ್ತ ಕಣ್ಣು ರುಚಿ ನೋಡಿದ.

ರತ್ನ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟಳು. ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದಳು. ವೀಣಾಳ ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿಯ ಮುತ್ತುಗಳಿದ್ದವು. ರತ್ನಳಿಗೆ ಏನೆನಿಸಿತೋ, ವೀಣಾಳನ್ನು ಎಳೆದು ರಭಸವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ವೀಣಾಳಿಗೆ ಅವಳ ರೀತಿಯೇ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮೈಚಾಚಿದಳು. ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ನಿದ್ದೆ ಹಾರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ರೆಪ್ಪೆಗೆ ರೆಪ್ಪೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ದೀಪವಾರಿಸುವ ಮನಸ್ಸೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ರತ್ನ ಹಾಲಿನವಳು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿಂದ ಎದ್ದಳು.

ಹಾಲು ತೆಗೆದು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ಬಂದ. ಅವನಲ್ಲೀಗ ಸಿಟ್ಟು ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದಂತೆ ಅನಿಸಿತು. ವೀಣಾಳ ಪುಟ್ಟ ಎದೆಯಲ್ಲಿ, ರತ್ನಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದು ಆಳವಾಗಿ ಉಳಿದುಹೋಯಿತು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಂದದ್ದು ರತ್ನಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತಾದರೂ ಅವನನ್ನೇನೂ ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪಾಡಿಗೆ ಅವನು, ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಇನ್ನೂ ಗಂಟೆ ಎಂಟು ಕೂಡ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಡಿಯೇನಾದರೂ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ತಡಕಾಡಿದಳು. ಎಲ್ಲವೂ ಖಾಲಿ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಒಂದೇ ಬಿಟ್ಟರೂ ಒಂದೆ !

ಪೀಟರ್, ವೇಣು, ನಾಣಿ ಯಾರೂ ಬಂದರೂ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಕೇಳ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು-ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಅವರು ಬರುವುದೂ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಪೀಟರ್‌ಗೆ ರೂರ್‌ಕೆಲಾದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ವೇಣುವಿಗೆ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದೆ. ನಾಣಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಪೀಟರ್‌ಗೆ ಈಗೀಗ ರತ್ನಳಲ್ಲಿ ಬೇಸರ. ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಏನಾದರೂ ಅವಳ ಕೋರಿಕೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೋಗುವುದೇ ಬೇಡವೆಂದು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೂ ಅವಳ ಆ ನಗೆ, ಕಣ್ಣಿನ ಮಿಂಚು ಅಯಸ್ಕಾಂತದಂತೆ ಸೆಳೆದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಪೀಟರ್ ಕೇರಳದಲ್ಲಿರೋ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬರೋಣವೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಹೇಳಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ-ಆತುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ರತ್ನ ಅಸಮಾಧಾನ ವನ್ನು ಅದುಮಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ವೇಣುವಿನ ಬಂಧುಗಳು ರತ್ನಳ ಮನೆಯ ಎದುರುಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ವೇಣು ಪದೇ ಪದೇ ಪದೇ ಆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದದನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ, ತೀರಾ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮಾತೂ ಆಡಿಸಿದ್ದರು.

ವೇಣುವಿನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವನ ಬಂಧುವೊಬ್ಬರು ರತ್ನಳ ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದರು.

ನೋಡಿ ಶ್ರೀಪತಿರಾಯರೇ, ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹುಡುಗ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಇಂಥವರ ಮನೆ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಇದ್ರೆ, ಇಂಥವ್ರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೇದಾಗೊಲ್ಲ. ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯವರಾದ್ರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ತಗೋಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಅದೇನು ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರೋ ನಂಗಂತೂ ಅರ್ಥ ವಾಗೊಲ್ಲ. ದಿನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಜನ ಗಂಡಸರು ಬರ್ತಿರ್ತಾರೆ ಮನೆಗೆ. ಆ ಮನೆ ಹೆಂಗ್ಸು ಲಂಗು ಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ, ನಾಚಿಕೆ, ಹೇಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ತೀರಾ ಸ್ವೇಚ್ಛೆ ಯಾಗಿ ನಡ್ಕೋತಾಳೆ. ಮದುವೆಯಾದವ್ಳಾದ್ರೆ ಹೀಗೆ ಕಂಡವರ ಜೊತೇ ಲೆಲ್ಲಾ ಅಲೀತಾಳೇನು ? ನೀವೇ ಹೇಳಿ ? ನಿಮ್ಮ ಮಗನ್ನ ನಾನು ಹತ್ತು ಬಾರಿ ನೋಡ್ತಿರ್ತೀನಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ. ಕೆಟ್ಟ ಜನ, ಕೆಟ್ಟ

ಸಹವಾಸ. ನಾಳೆ ಏನಾದ್ರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದ್ರೆ ಯಾರು ಜವಾಬ್ದಾರರು ! ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಸಾಲೆ ಹಚ್ಚಿ ರಸವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

ಶ್ರೀಪತಿರಾಯರಿಗೆ ವೇಣುವಿನ ವ್ಯವಹಾರ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಅಂಗ್ಡೀಗೇ ಬರ್‍ತಾ ಇರ್‍ಲಿಲ್ಲ. ಹಣ ಸಾಕಷ್ಟು ಇತ್ತು. ಇವನೆಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ತಾ ಇದ್ದಾ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಾಗ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಿನ್ನೋದು, ಅಲೆಯೋದು, ಅಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾನೆ ಅನ್ನೋದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವರ ಬಂಧುಗಳು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಪತಿರಾಯರಿಗೆ ವೇಣುವಿನ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನವಾಯಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ',ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿರೋ ಗಂಡುಮಗ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರೋದು ಬಿಟ್ಟು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟವರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡ್ತಿರೋದು ತಿಳಿದಾಗ ಮಗನ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಾಯಿಯ ಮುದ್ದು ತನವೇ ಕಾರಣವೆಂದುಕೊಂಡರು.

ವೇಣು ಚಿಕ್ಕವ, ದೊಡ್ಡವ ರಾಘವ. ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿದ್ದ. ಇದ್ದವನೀಗ ಮನೆಗೆ ವೇಣುವೇ ಹಿರಿಯ. ಅಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಇವನು ಹೀಗಾದರೆ ಹೇಗೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರು.

ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬಂದೀತೆಂದು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧ ನೋಡಿ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ವೇಣುವಿಗೆ ಆ ಮನೆ ಕಡೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಸಿಪ್ಪೂರವಾಗಿ ನುಡಿದಾಗ ವೇಣುವಿಗೆ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಬಂದರೂ, ನಂತರ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾರೋ ಹೇಳಿರಬೇಕೆಂದು ಹೊಳೆಯಿತು. 'ಅಪ್ಪನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಉದ್ಧಟತನ, ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಮಾತ್ರ ವೇಣುವಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವಾಗಿತ್ತು.

ತಾಯಿಗೂ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ವೇಣುವಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ವೇಣುವಿಗೆ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯವನ್ನು,ರಾದ್ಧಾಂತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲ- ಎನಿಸಿದರೂ ತಾಯಿಯ ಕಂಬನಿಗೆ ಕರಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರತ್ನಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗೆಲ್ಲಾ ರತ್ನಳು ಅಳುವಿನಿಂದಲೇ ವೇಣುವನ್ನು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರತ್ನಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗೆಲ್ಲಾ ರತ್ನಳು ಅಳುವಿನಿಂದಲೇ ವೇಣುವನ್ನು ಮನೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ದೂರಿದಳು. ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಸಿಟ್ಟಿಗೊಂಡಳು.

ವೇಣು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಹೇಗೋ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಾರುತ್ತಿದ್ದ. ಮದುವೆ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವೇಣುವಿನ ಬರುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ನಿಂತೇ ಹೋಯಿತು.

ನಾರಾಯಣ ಬಂದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೇ ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವಾಗ ರತ್ನಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು, ಅವಳ ಬಯಕೆ ಪೂರೈಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆವನು ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ರತ್ನಳಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ಆಸಕ್ತಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

* * * *

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹೋಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಪೋಲಿಸರು ಅವನನ್ನು ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ದರು. ಟಿಕೇಟು ಮಾರಾಟದಿಂದ ಬಂದ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮ್ಯಾನೇಜರನಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಬಳಿಸಿ, ಹಣ ಕಳುವಾಯಿತೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ. ಹೆದರಿಸಿ ಬೆದರಿಸಿದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಣ ಕೊಡದೆ ಹೋದಾಗ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಅವನನ್ನು ಪೋಲಿಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ.

ಇವರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಬೆಸತ್ತ ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕರು, ಇಂತಹ ಜನ ಸಂಸಾರಸ್ಥರ ಜೊತೆಗಿದ್ದರೆ ಕೇಡೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಕೂಡಲೇ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ಯಾರ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯುವುದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದಳು. ಅವಳ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಗೆಳೆಯರಾರೂ ಅವಳ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮ್ಯಾನೇಜರನ್ನೇ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಆತನ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡು ಹೋದಳು, ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಆತ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ. ರತ್ನ ಅವನ ಮುಂದೆ ತೀರಾ ವಿನೀತವಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಯಾಚಿಸಿ ದಳು. ಮ್ಯಾನೇಜರು ರತ್ನಳ ದೈನ್ಯತೆಗೆ ಕರಗಿದ. ಅವಳಿಗೆ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ, ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆ ಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ. ರತ್ನಳ ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ತೀರಾ ನಾಚಿಕೆಯೆನಿಸಿತು,

'ಸಣ್ಣವನಂತೆ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಕಾಣುವಂತಾಯಿತಲ್ಲ'-ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ಭಾವನೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ 'ರತ್ನ ಖಂಡಿತ ನಾನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದು ಹೇಗೋ ಕಳುವಾಯಿತು'- ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ.

'ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳ್ಳ ಎಂದು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ? ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ ಆ ಸಂಶಯ. ಅಂತೂ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದರಲ್ಲ ಅದೇ ಪುಣ್ಯ'-ಎಂದಳು.

ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟರೊ ನನಗೇ ತಿಳಿಯದು. ಆ ಮೇಲೆ ಮ್ಯಾನೇಜರರು ನಿಜ ತಿಳಿದು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ರು'-ಎಂದ ಗರ್ವದಿಂದ.

ಹೌದೌದು, ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಮಹಾ ಸಾಚ, ಸತ್ಯಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ವಂಶದವರೂಂತ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು, ಹೌದಲ್ಲ ?- ಆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಣಕವಿತ್ತು.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತೀರಾ ಬೇಸರವೆನಿಸಿತ್ತು. ತೌರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರೋಣವೆನಿಸಿತು. ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ತುಂಬಾ ದಿನಗಳಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ದಿವಸ ಇದ್ದು ಬರೋಣವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರತಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಎನಿಸಿತು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲಸ ಹೋಗಿದೆ. ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅವಳು ಹೋದರೆ, ಬರುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯಾವುದಾದ್ರೂ ಕೆಲ್ಸ ಸಿಕ್ಕೀತು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿದ.

ರತ್ನ ವೀಣಾಳೊಂದಿಗೆ ತೌರಿಗೆ ಹೋದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆದಾಡಿದ. ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಬ್ಬರು ಮತ್ತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರು. ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಯೊಬ್ಬ ಸಿಕ್ಕಿದ. ತಂದೆಯ ಕಡೆ ನೆಂಟ ದೂರದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅವನಿಗೆ ಅಣ್ಣನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹೋಟಿಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವನು ಬಿದ್ದ, ಕೂಡಲೇ ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿಯುತ್ತಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಏನೋ ವಾಸು ಇಲ್ಲಿ ? ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ ?-ಎಂದು ಕೇಳಿದ, ವಾಸುವಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು, ಕೂಡಲೇ

ಪರಿಚಯು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತ್ತು. ಓಹ್ ಸೀನಣ್ಣ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರಾ! ನನಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಕೆಲ್ಸ ಆಯ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆ ಎಂದ.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರಾ? ಅವರೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೇನೇ ಬಂದು ಬಿಟ್ರಾ ಹೇಗೆ?'-ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ.

ಇಲ್ಲಣ್ಣ ನಾನು ಮಾತ್ರ, ಇಲ್ಲೇ ರಾಜಾಜಿನಗರದ ನಾಲ್ಕನೇ ಬ್ಲಾಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆ ತಗೊಂಡಿದ್ದೀನಿ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀನಿ-ಒಬ್ಬನೇ. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಖಾಯಿಲೆ. ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರೋದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಮೊದಲೇ ಈ ಊರಿಗೆ ಬರೋದೇ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದಾರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಗೋಪಿನೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಂಜೊತೆ ಇರ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೂ ಇಲ್ಲೇ ಕೆಲ್ಸ ಆಗೋ ಹಾಗಿದೆ, ನಮ್ಮ ಸೋದರ ಮಾವನೇ ಕೊಡಿಸ್ತೀನೀಂತ ಪ್ರಾಮಿಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಹಾಗೆ ನೀವೆಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೀರಿ?-ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ, ಇದೋ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೇಂತಲೇ ಅಲೆದಾಡ್ತಿದ್ದೀನಿ. ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮತ್ತಿಗೇನೂ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ತೌರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ-ಎಂದ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕಷ್ಟಕೇಳಿ ವಾಸುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಪೇಚಾಡಿದ. ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸುವುದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ -ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇರರ್ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟ. ವಾಸುವೇ ಎರಡು ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಗೂ ಹಣ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಎದ್ದ.

'ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯ್ತು, ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಮನೆ ಕಡೆ ಬನ್ನಿ' -ಎಂದು ಮನೆಯ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಆ ಚೀಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ' ನೀನೂ ಬಾ ವಾಸು, ನಿಮ್ಮತ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೀತೀನಿ. ತಪ್ಪದೇ ಬರಬೇಕು. ಆಗಾಗ ಬಂದು ಹೋಗ್ತಿದ್ದರೇನೇ ತಿಳಿಯೋದು?....ಬರ್ತೀತಾನೇ' ಎಂದ. ಖಂಡಿತ ಬರ್ತೀನಿ. ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹೇಳಿ, ನಾನಂತೂ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಈ

ಸಲ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲ-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಳೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ತೋಚದೆ ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್‌ನತ್ತ ನಡೆದ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಡುವುದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ-ಆದರೂ ಹೋದ. ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಮರಗಿಡವೊಂದ ರಲ್ಲಿಯೂ ಹಸಿರು ಕಾಣುವುದು ಅಪರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ತರಗೆಲೆಯನ್ನು ತಲೆ ತುಂಬಾ ಮುಡಿದ, ಮರಗಿಡಗಳು ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದರೆ. ಸರಸರ ತರಗೆಲೆಯನ್ನು ಉದುರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಗತವೈಭವದ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಮಾತ ಹಸಿಯಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮೆಲುಕನ್ನೇ ಆಹಾರವಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬದುಕಿನಿಂತ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದಂತೆ ಕಂಡವು ಮರಗಳು.

ವಿಪರೀತ ಬಿಸಿಲು, ತಣ್ಣನೆಯ ನೆರಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತೀರಾ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಜಾಗ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬಿಸಿಲನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಹೇಗೋ ತನ್ನ ಹಸುರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದಷ್ಟು ಸಾಲುಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕಲ್ಲುಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ಕಣ್ಣು ಎಳೆದಂತಾಯಿತು. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಮೈಚಾಚಿದ. ಕೂಡಲೇ ಕನಸುಗಳು ಅವನನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮರೆಸಿಬಿಟ್ಟವು. ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ, ಕೈತುಂಬಾ ಸಂಬಳ,ರಾಣಿಯಂತೆ ರತ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ.ವೀಣಾ ಪುಟ್ಟ ಯುವರಾಣಿಯಂತೆ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅದು ಮರೆಯಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಗಲೆ, ಕೈತುಂಬಾ ಆಳುಕಾಳು. ತಾನು ಅವರ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರು. ಮೇಜಿನ ಸುತ್ತ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಎಲೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮೈ ಮರೆತಿದ್ದಾನೆ. ಕಂಠಪೂರ್ತಿ ಕುಡಿದರೂ, ದಿನಗಟ್ಟಲೇ ಆಡಿದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವವರಿಲ್ಲ. ತಾನು ಹೊರಟರೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ತನಗೆ ಸಲಾಮು ಹೊಡೆಯುವವರೆ! ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ತನ್ನಲ್ಲೇ ನಕ್ಕ. ಮರದ ಮೇಲಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಿಕ್ಕೆ ತಣ್ಣಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು.

ಕೈನೋಡಿಕೊಂಡ. ಗಡಿಯಾರವಿಲ್ಲದ್ದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಹದಿನೈದು ದಿನಗ
ಹಿಂದೆ ಕುದುರೆ ರೇಸಿನಲ್ಲಿ ಸೋತು ಬಂದಿದ್ದ. ಹಣ ಕೊಡಲಾಗದೆ ಕೈಗಡಿಯಾ
ಸುಲಿದು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಎದ್ದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ
ಹೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತೆ ಚುರುಗುಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಮನೆ ತಲುಪಿದ ಕೂಡಲ
ಒಂದಿಷ್ಟು ಅನ್ನ ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅಕ್ಕಿ
ಡಬ್ಬ ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ಲೋಟ ತಣ್ಣೀರು ಕುಡಿದು ತಣ್ಣಗ
ಮಲಗಿಕೊಂಡ ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ದೆ
ಮಾಡಿದ್ದ. ರತ್ನಳ ನೆನಪು ಬಂತು. ಅವಳಿದ್ದರೆ ಒಂದೆರಡು ಕಾಸಾದರೂ
ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಜೇಬು ಖಾಲಿ
ಎದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತಡಕಾಡಿದ. ಡಬ್ಬಗಳೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿದ. ಸಾಸುವೆ
ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂಟಾಣೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕೆನಿಸಿತು. ಸಿಗರೇಟು
ಕೊಂಡು ತರಬೇಕು. ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಯಾರಾದರೂ ಹುಡುಗರು
ಸಿಕ್ಕಾರೇನೋ ಎಂದು ನೋಡಿದ. ಒಂದಿಬ್ಬರು ಹುಡುಗರು ಗೋಲಿ ಆಡು
ತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಸಿಗರೇಟು ತರಲು ಹೇಳಿದ. 'ಹಾಗೆ
ನೀವು ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ಚಾಕಲೆಟ್ ತೊಗೊಳ್ಳಿ'—ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ
ಲಂತೂ ಆ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರೂ ಖುಷಿಯಿಂದ ಓಡಿದರು.

ಸಿಗರೇಟು ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಗುಂಗುರು ಗುಂಗುರಾಗಿ ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾ
ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಯೋಚನೆಗಿಳಿದ. ರತ್ನಳಿಲ್ಲದ್ದು ಬೇಸರವೆನಿಸಿತು. ಹೊರಗಿನವರು
ಏನಿದ್ದರೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಖುಷಿ ಕೊಡಲಾರರು. ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು
ಬೈದೆ—ಎಂದುಕೊಂಡ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಬೇಗ ಬರುವಂತೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಬೇಕು
ಎಂದುಕೊಂಡ. ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ಹಾಳೆಯೊಂದನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಂದ
ಸರಸರ ಒಂದೆರಡು ಸಾಲು ಗೀಚಿ ಮಡಚಿ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ
ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತುರವಾಗಿ ಪತ್ರ ಬರೆದರೂ ಅದನ್ನು
ಅಂಚೆಗೆ ಹಾಕಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಾಕಿದರಾಯಿತು-ಎಂದು
ಕೊಂಡ.

* * * *

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪತ್ರ ತಲುಪಿದ್ದೇ ತಡ ರತ್ನ ಓಡೋಡಿ ಬಂದಳು. ಗಂಡನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದೇನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕು ಬೇಸರ ಬರಿಸಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋದರೆ ಸಾಕು, ಎಲ್ಲರು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ಇವಳತ್ತ ನೋಡುವವರೇ ! ಅವರ ಆ ಚುಚ್ಚು ಗಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ತಾಯಿಯೇನೋ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದಳು ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ದಿನವಿರು ವಂತೆ ಜಲಜಳ ಒತ್ತಾಯವೂ ಇತ್ತು. ರತ್ನಳ ರೂಪ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಮೂಡಿಸಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವಳಿಗೂ ಸ್ನೇಹಿತರಿಲ್ಲದ ಬೇಸರ, ಇವಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿನ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿತ್ತು.

ರತ್ನ ಮಾತ್ರ ಯಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ ನೆಟ್ಟಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ. ಉಲ್ಲಾಸ ದಿಂದಲೇ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಕಳೆದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ವಾಸುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ. ರತ್ನಳಿಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ, ವಾಸುವನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಾಸುವನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಅವನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದ. ರತ್ನ ಕಣ್ಣಗಲಿಸಿ ವಾಸುವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ವಾಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚ ಸ್ವಭಾವದವ. ಎರಡೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ, 'ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಅತ್ತಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ'- ಎಂದ.

ರತ್ನ ಮುಗುಳುನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು, ನೋಡಿ ನನಗೂ ಯಾರ ಬಂಧುಗಳ ಪರಿಚಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬೇಸರವೆನಿಸಿತ್ತು. ನೀವೊಬ್ಬರು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. 'ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿರಿ' ಎಂದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸುವವರೂ ಇದೇ ಮೊದಲು ಎನಿಸಿತು. ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮಾತೂ ಚೆಂದ ; ಆಕೆಯ ರೂಪವೂ ಚೆಂದ ಎಂದುಕೊಂಡ. ಮಾತು ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತಾನು ಮನೆ

ಖಾಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ವಾಸುವಿಗೆ ನೋವಾಯಿತು. ಅವನದು ಹೆಂಗರುಳು. ಯಾರೊಬ್ಬರು ಕಷ್ಟವೆಂದರೂ ತನಗೆ ತನ್ನವರಿಗೆ ಆಗುವ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ಮರೆತು ಇರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮನೆಯ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದಾಗ, ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಯಾಕಿರಬಾರದು ಇವರು ? ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ! ಬಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ. ಅಮ್ಮ ಅಂತೂ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಮನೆಯೂ ದೊಡ್ಡದು' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ.

ವಾಸುವಿನ ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡ ಶ್ರೀನಿವಾಸ 'ಯಾಕೆ ವಾಸು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ ? ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತೋ ಏನೊ' ಎಂದ.

ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ, ನನ್ನದೊಂದು ಆಲೋಚನೆ ಇದೆ....ನೀವು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಬಂದಿರುವ ಮನೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತೆ. ನಾನಿರುವುದು ಒಬ್ಬನೇ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತಮ್ಮ ಬಂದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮನೆಗೇ ಬಂದು ಇರಬಹುದಲ್ಲಾ ? ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯರ್ಥ ಯಾಕೆ ಮಾಡ್ಬೇಕು. ನಿಮಗೂ ಉಪಯೋಗವಾದರೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾರ್ಥಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದ.

ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀಸಿವಾಸನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ಹೊರತೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದ. ಆದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೇನೋ ವಾಸುವಿನ ಸೂಚನೆ ತೀರಾ ಹಿಡಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವೆಂದೂ ಅನಿಸಿತು. ರತ್ನಳು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೋ ಅನ್ನುವುದಷ್ಟೇ ಸಂಶಯವಿತ್ತು.

ಇಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಯಾವೊಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬರದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಅತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿ. ಈಗಲೇ ಆತುರವೇನಿಲ್ಲ' ಎಂದ ವಾಸು.

ನಿನಗೇನೋ ಆತುರವಿಲ್ಲ ವಾಸು. ಆದರೆ ನಮಗೇನೇ. ಮನೆಯವರ ಕಾಟ ತಡೆಯೋಕಾಗೊಲ್ಲ. ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಕೊಂಕು ಮಾತು ಆಡುತ್ತಲೇ ಇರ್ತ್ತಾರೆ. ನಾವೇನೋ ಮರ್ಯಾದೆಗೆಟ್ಟ ಜನವಂತೆ, ಇವರು ಮಹಾ

ನಾವು ಮರ್ಯಾದೆ ಕಳ್ಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ? ಒಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರ ಸ್ವಲ್ಪ ಫ್ರೀಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಕಿಟಕಿ, ಬಾಯಿಗಳ ಸಂದಿಯಿಂದ ಕಳ್ಳರ ಹಾಗೆ ಕದ್ದು ನೋಡಿ ಏನೋ ಆಗೋಯ್ತು ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ ಎಗರಾಡ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೆ ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳು ಕಾಲೇಜಿಗಂತ ಹೋಗಿ ಕಂಡ ಕಂಡ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆ ತಿರುಗಾಡಿ ಬರ್ತಾರೆ. ಮನೇಲಿ ಮಹಾ! ಸಾವಿತ್ರಿಯರ ಹಾಗೇ ಇರ್ತಾರೆ. ಥೂ ದರಿದ್ರ ಜನ! ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ ಬುದ್ಧಿ ಇರುವವ ರೊಂದಿಗೆ ಇರೋದಕ್ಕಿಂತ ದೂರವಿದ್ರೆ ವಾಸಿ. ಅವರೂನೂ ದಿನ ಬೆಳಗಾದ್ರೆ ಮನೆಬಿಡಿ ಮನೆ ಬಿಡಿ ಅಂತ ಒಂದೇ ಸಮ ಗಂಟಲು ಹರ್ಕೊಳ್ತಿದ್ದಾರೆ.... ಇನ್ನೇನು ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡೋದಿದೆ ವಾಸು.' ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೇಲೆ ಇದ್ಬಿಡ್ತೀವಿ. ನಾವೂ ಸಹ ಬಾಡಿಗೇನ ಹಂಚ್ಕೊಳ್ತೀವಿ' ಎಂದಳು.

ಅದೆಂಥ ಮಾತು ಅತ್ತಿಗೆ ? ಬಾಡಿಗೆ ಹಂಚ್ಕೊಳೋದು ? ಅದೊಂದೂ ಬೇಡ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದರೂ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡೋದು ಕೊಡಲೇಬೇಕು. ನೀವು ಬಂದಿರೀಂತ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಕೊಡೊಲ್ಲವಲ್ಲ? ಆ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳ್ಬೇಡಿ ಎಂದು ಮುಖ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿದ.

ರತ್ನಳಿಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಸಂಪಾದನೆಗೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರೆತ ವಾಸುವಿನ ಸಹಾಯ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತರಿಸಿತ್ತು.

'ಆಯ್ತು ವಾಸು, ನೀ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸಮ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರ ವಾಗುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನೇನೂ ಹೇಳೋಲ್ಲ' ಎಂದಳು ರತ್ನ.

ವಾಸುವಿಗೆ ರತ್ನ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಒಂಟಿ ಬದುಕು ಬೇಸರ ತರಿಸಿತ್ತು. ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬೆರೆಯುವ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾಯಿಯಂತೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತು, ತನ್ನೊಂದಿಗಿನ ಅವಳ ರೀತಿ ವಾಸುವಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಳಿಸಿತು. ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಮಾತ ನಾಡುವ, ಸ್ನೇಹದ ಸೊದೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸುವ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ವಾಸುವನ್ನು

ಮಂಗಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೇಸರದ ಒಂಟಿ ಬದುಕು ಇನ್ನು ತನಗಿರಲಾರದೆಂದು ಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ವಾಸು ಅತ್ತಿಗೆ, ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ. ರತ್ನ ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೆಂದು ಬಲವಂತ ಪಡಿಸಿದರೂ ವಾಸು ಊಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಸಂಜೆ ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಾಗಿಯೂ, ಮನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸೋಣವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ. ರತ್ನ ಮುಗುಳ್ನಗುತ್ತಲೇ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಳು.

ವಾಸು ಹಗುರಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಟ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರತ್ನಳಿಗಾಗಿ ಕಾದರೂ, ರತ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗಾಗಿ ಕಾಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಅದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ-ಮೌನವಾಗಿಯೇ ರತ್ನಳ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದ.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಪರಿಹಾರವಾದಂತಾಯಿತು. ವಾಸುವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನ ಪೆದ್ದುತನಕ್ಕೆ ನಗು ಬಂತು. ಇಂಥವನೊಬ್ಬ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು ನಾಯಿಯಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾನೆ, ಎನಿಸಿತು.

ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ದೇವರು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ. ಕೈಲಾಗದ, ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದ ಈ ಗಂಡನ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಿಸಿ ಬಾಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ವಾಸುವಿನ ಮನೇಲಿರುವುದು ಮೇಲು-ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದಿದ್ದರೆ ಆಯ್ತು, ಮನೆಯವನಂತೆ ಜತೆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೂ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಅವರಮ್ಮ ಇರೋದು ಊರಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೋಡಿದರಾಯ್ತು. ನಡೆಯೋಷ್ಟು ಕಾಲ ನಡೀಲಿ ಎಂದು ಕೊಂಡಳು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ರತ್ನಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ಆತ್ಮೀಯಳಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸ್ವಾರ್ಥವಿತ್ತು. ಬದುಕಿನ ಸುಖವನ್ನಷ್ಟೇ ಬಯಸಿದ ರತ್ನಳಿಗೆ ನೀತಿ-ಅನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಕಾಳಜಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಏನೆಂದು ಕೊಂಡಾರು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಳ ನೈತಿಕತೆಯ ಕ್ರೂರ ಪತನಕ್ಕೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅವಳೆಷ್ಟು ಹೊಣೆಯೋ, ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದ ಗಂಡನೂ ಅಷ್ಟೇ ಹೊಣೆಯಾಗಿದ್ದ. ಬದುಕಿನ ಗಂಭೀರತೆಯು ಅವರನ್ನು ಎಂದೂ ಕಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದಿನ ಕಳೆಯುವ

ದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೇಗೆ ಕಳೆದರೇನು ? ಯಾರಿಂದ ಕಳೆದರೇನು ? ಇದರ ಚಿಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು.

ವಯಸ್ಸಿನ ಉನ್ಮತ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾದಕ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತು ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ರತ್ನರು, ಕಾಲ ಸರಿದಂತೆ ಒಬ್ಬರ ಬಣ್ಣವನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಚಾಳಿಗಳಿಗೆ, ಅವನ ವ್ಯವಹಾರ, ರೀತಿಗಳಿಗೆ ರೋಸಿ ಹೋಗಿದ್ದ ರತ್ನಳು, ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ನೈತಿಕ ಪತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದಾಗ, ದಾರಿ ಕಾಣದಾದಾಗ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಗಂಭೀರವಾಗಿ, ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾನಗಳೇ ಜೀವನದ ಉಸಿರಾಟವಾಗಿ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಭಯಂಕರ ವಿಕೃತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಹೇಸಿಗೆಯ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಗಲೀ, ರತ್ನಳಿಗಾಗಲೀ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗಿಂತ ಹೃದಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸ್ವಾರ್ಥವೇ ಎತ್ತರವಾಗಿ ನಿಂತು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕುಬ್ಜವಾಗಿಸಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ವಾಸುವಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಎಳೆವ ಹಾದಿ ಕಾದಳು.

ವಾಸು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ರತ್ನಳನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಗಮನಿಸಿದ. ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನಕ್ಕ 'ಅವಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ವಾಸು ಖಂಡಿತ ಅವಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರ' ಎನಿಸಿತು ಸೀನುವಿಗೆ

'ರತ್ನ. ಅದೇನು ಅವನು ಹೋದ ಕಡೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ನೋಡ್ತಿದ್ದಿ ಎಂದ. 'ಏನಿಲ್ಲ ಈ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧಿ ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಎಲ್ಲಿದ್ದ ?-ಅಂತ ಯೋಚಿಸ್ತಿದೀನಿ' ಎಂದಳು.

ಯಾಕೆ? ಅವನು ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾನಾ ? ಸಂಶಯದಿಂದ ಕೇಳಿದ. ಛಿ ! ಅಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಆಡಬೇಡಿ, ಅವನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಹಾಗೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವಕ್ಕೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದು ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು,

ನಾನು ಕೇಳಿದ ಮಾತನ್ನ ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ರಿ, ಒಳ್ಳೆಯುವನಾ ಅನ್ನೋ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆ ಅಷ್ಟೇ ! 'ಸರಿ ಸರಿ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ ಕೇಳಿ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಾಸು ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೇವ್ನು' ಎಂದಳು-ನಿರ್ಣಾಯಕ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಡಲು ಹೋಗಿದ್ದ ವೀಣಾ 'ಅಮ್ಮ ಹಸಿವಾಗ್ತಾ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಓಡಿ ಬಂದಳು. ರತ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಾಲನ್ನವನ್ನು ಕಲೆಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ರತ್ನಳ ಕೈಯಿಂದ ವೀಣಾ ಅನ್ನದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನಲು ಕೂತಳು. ರತ್ನ ಒಳಗಡೆ ಬೇಸನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೈ ತೊಳೆದು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಸಾಮಾನು ತರಲು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಜೇಬುಗಳು ಖಾಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ತಣ್ಣಗೆ ಮರೆತು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ತನ ರತ್ನಳಗೆ ಹೇಸಿಗೆ ತರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣವೇ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಭೀತಿ ಅವಳನ್ನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮುಂದುವರಿಯುವುದರಿಂದ ತಡೆದಿತ್ತು.

ಈ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಗೆಳತಿಯೊಬ್ಬಳು ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅದೆಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತೋ ಏನೋ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಮನೆಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಎರಡು ಸಲವೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮನೇಲಿರಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಳೊಂದಿಗೆ ಆಕೆ ಬಹಳ ಫ್ರೀಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಳು. ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ರತ್ನಳು, ಅವಳ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು. ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವಳಿಂದ ಹಾಡಿಸು ತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ರತ್ನಳಿಗೆ ಸಿನಿಮ ಹುಚ್ಚು ಸ್ವಲ್ಪ. ಗೌರಿ ಯಿಂದಾಗಿ ಆ ಹುಚ್ಚು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಡು ಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ರತ್ನಳ ಸ್ನೇಹ ಆದ ಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನೂ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಿನೇಮಾ, ಹೋಟೆಲು ಪ್ರಲೋಭನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ರತ್ನ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮತ್ತು ಗೌರಿ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಗೌರಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ. ಗೌರಿ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ವರೆಗೆ ಓದಿದ್ದಳು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹರುಕು ಮುರುಕಾಗಿ ಮಾತೂ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗೌರಿ, ತಾನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಇರುವಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಹರಕು ಮುರುಕಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರೆ ರತ್ನಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ನೇಹ ಕೊಟ್ಟ ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನು ತಳೆಯುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಾರಿಯೆಂದರೆ ಅವಳಿಂದ 'ತಾನೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು' ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದಳು. ಅದರಂತೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠವನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಳು.

ಗೌರಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ರತ್ನ ಮೂವರೂ ಹತ್ತಿರವಾದರು. ಏನೇ ಮಾಡಲಿ, ಎಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಲಿ ಸುಮಾರು ಬಾರಿ ಮೂವರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ರತ್ನಳ ಎದುರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸಾಚಾ ಆಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೂ ಕೂಡ, ಅವಳಿಲ್ಲದಾಗ ಮಾತ್ರ ಗೌರಿಯನ್ನು ಹಸಿದ ಕಂಗಳಿಂದ ಈಕ್ಷಿಸಿ ಹೀರಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕು ಅವಳ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ಹಿಸುಕಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮೈಸವರಿಕೊಂಡು ನಡೆವಾಗ ಗೌರಿಗೆ ಆದೊಂದು ರೀತಿಯ ಪುಲಕ. ಗೌರಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಯೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಅವನ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ರತ್ನಳ ಗೆಳೆತನವಾದ ಮೇಲಂತೂ ಅವಳಿಗೆ ಅವನ ಸಹವಾಸ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು. ಹೊತ್ತು ಮೀರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ರಾತ್ರಿಯೂ ಉಳಿದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ರತ್ನಳ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ.

ನಾಳೆ ಸಂಜೆಗೆ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಆದರೆ, ಗೌರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಸುಮಾರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಗೌರಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನಿಲ್ಲದಾಗ ಏನಾದರೂ ಬಂದಿದ್ದಳೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕೇಳಿದರೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದ: ಗೌರಿ ಬಂದು ಎರಡು ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದಳು. ಆ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಿಳಿದೀತು-ಎಂದು ಭಯವಿದ್ದರೂ ನಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದ. ರತ್ನಳು ಈ

ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅವಳು (ಗೌರಿ) ಬಂದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊಂಡ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತಿಳಿದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಭಯಪಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದರೂ, ಕೆಲಸದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅದೊಂದು ಬೇಸರವೆನಿಸಿತು. 'ರತ್ನ ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೇನೇ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದಿಡು. ಸಂಜೆ ವಾಸು ಬಂದಕೂಡಲೇ ಸಾಗಿಸ ಬೇಕಾಗುವುದು'-ಎಂದ.

ಅಯ್ತು, ನೀನು ಈಗ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೇನ ತಗೊಂಡು ಬರ್ಲೇ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ನಾಳೆಗೆ ಉಪವಾಸಾನೇ ಎಂದಳು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅವಳ ಮುಖನೋಡಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. 'ಹೂಂ' ಗೊತ್ತಿರೋದೇ ! ಯಾವತ್ತು ನಿನಗೆ ಮನೆಗೆ ಸಾಮಾನು ತಂದು ಹಾಕೋ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿದ್ದೆ?'-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಒಳಗಿನಿಂದ ಐದುರೂಪಾಯಿ ನೋಟೊಂದನ್ನು ತಂದು ಅವನ ಕೈಗೆ ಕುಕ್ಕಿದಳು.

ನರ ಸತ್ತವನಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪೆಚ್ಚು ಮುಖ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಐದು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತ. ರತ್ನ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚೀಲ ತಂದು ಎಸೆದಳು. ಊಟ ಮಾಡಿ ಎದ್ದ ವೀಣಾ ತಂದೆಯ ಜೊತೆ ತಾನೂ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಾಗ, ರತ್ನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಥಳಿಸಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆಳೆದು ಕೂರಿಸಿದಳು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಆಚೆ ಕಡೆ ನಡೆದ.

* * * *

ರತ್ನಳಿಗೆ ವಾಸುವಿನ ಮನೆ ತುಂಬಾ ಹಿಡಿಸಿತು. ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೇನೂ ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲ. ಎರಡು ಕೊಠಡಿ ಒಂದು ವರಾಂಡ ಒಂದು ಹಜಾರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಪುಟ್ಟ ಕಾಂಪೌಂಡು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳಿದ್ದವು.

ರತ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓರಣಗೊಳಿಸಿದಳು. ವಾಸು ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಳು ವಾಸು

ವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ಶೀರಾ ಆಳಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನೊಂದಿಗೆ ವಾಸುವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟು ಅದೃಷ್ಟ ಮಾಡಿರಬೇಕು ವಾಸುವಿನಂಥವನ ಕೈ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ!' ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೇನು ವಾಸುವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಬಾರದು, ವಾಸು ನನಗಾಗಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಖಂಡಿತ ಅವನನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ದೂರ ಸಿಡಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು ಎಂದೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು ರತ್ನಳ ಮನಸ್ಸು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕುಟುಂಬ ವಾಸು ಮನೆ ಸೇರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿತು. ವಾಸುವಿಗೆ ಮನೆ ತುಂಬಿದ ಹಾಗೆ ಅನಿಸಿತು. ದಣಿದು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರತ್ನಳ ಮಂದಹಾಸದ ಸ್ವಾಗತ. ಒಳಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರತ್ನ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಗ್ಲಾಸ್ ಹಿಡಿದು ವಾಸುವಿನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಈಗ ಬದುಕು ಹಾಯೆನಿಸಿತು. ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆದರಿಸುವಂಥವರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಂತೆನಿಸಿತು.

ರತ್ನಳ ಆದರ, ಉಪಚಾರ, ತನ್ನೊಂದಿಗಿನ ಸಲುಗೆ ವರ್ತನೆ ವಾಸುವನ್ನು ಶೀರಾ ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಧನನ್ನಾಗಿಸಿತ್ತು. ರತ್ನಳೆಂದರೆ ತನಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಯಾಕೋ ಕರಗಿ ಮೇಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನಳ ಸನಿಹಕ್ಕೆ, ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಲುಬಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕು, ಅತ್ತಿಗೆ ಎಂದು ಅವಳ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಮೋಡಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮರುಳನಂತೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ.

ರತ್ನಳಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ತಾನೂ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅವನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಳು. ವಾಸು ತನಗೆ ಸೋಲಬೇಕು, ತನಗಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು ಅವನ ಬದುಕಿಗೆ ತನ್ನಿಂದಲೇಅಸ್ತಿತ್ವ ದೊರೆಯು ಬೇಕು. ಎನ್ನುವ ಕೆಟ್ಟ ಛಲದ ಮನೋಭಾವವನ್ನುಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಳು. ವಾಸುತನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವ.ಆದರೇನು? ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವೊಂದು ಆಕರ್ಷಣೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಬದುಕುವ ಆಸೆಯುರಿಯನ್ನು ಚಿಗುರಿಸುವ ಚೈತನ್ಯವುಳ್ಳ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಯಿತು-ಎಂದು ಕೊಂಡಳು.

ರತ್ನಳಂತೆ ವೀಣಾಳೂ ವಾಸುವಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಳು. ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಕತ್ತು ಬಳಸಿ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ಮಾಮ ನನಗೇನು ತಂದೆ ?' ಎಂದು ಮುದ್ದಾಗಿ ಕೇಳುವ ವೀಣಾಳ ಮಾತು ಹೃದಯ ವನ್ನು ಮಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವೀಣಳಿಗಾಗಿ ಏನಾದರೂ ತರುತ್ತಿದ್ದ. ಚಾಕಲೇಟ್, ಬಿಸ್ಕತ್ತು, ಆಟದ ಸಾಮಾನು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವಳಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಫ್ರಾಕು-ಹೀಗೆಷ್ಟೋ !

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರತ್ನ ವಾಸೂರ ಸಲಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಲ್ಲುಕಿತ್ತ ಹಾವಿನಂತಾಗಿದ್ದ. ಕೆಲಸ ಹುಡುಕುವುದು ಆಯಿತೇ ವಿನಾ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ದಂಡ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಇಸ್ಪೀಟಾಟದಿಂದ ಬರುವ ಸಂಪಾದನೆ ಅವನ ಚಿಲ್ಲರೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಉಳಿಯು ವುದು ಬರಿ ಸೊನ್ನೆ. ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಾಳ ಬಹುದಾಗಿದ್ದ ವಾಸು ತಾನಾಗಿ ಸಂಸಾರದ ಹೊರೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಭಾರದಂತೇನೂ ಭಾಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಗೆ ನಗು ನಗುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ತನಗೇನೂ ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ.

ರತ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ವಾಸುವಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಯೋಚನೆ ಕರಗ ತೊಡಗಿತು. ತಂದೆಯ ಖಾಯಿಲೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮರೆತ. ಮನೆಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೊಂದಿಷ್ಟು ಹಣ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹಣದ ಅಭಾವದ ಅರಿವಾಗ ತೊಡಗಿತು. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಕಳುಹಿಸಿದರಾಯಿತೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಆದರೆ ಅದರ ಸಾಧ್ಯತೆ ದೂರ ಉಳಿಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚಿನ ಕಾರಣ ತಿಳಿದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

* * * *

ಶನಿವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವಾಸು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟ. ರತ್ನ ಇನ್ನೂ ಅಡಿಗೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಳು. ವಾಸು ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಗಾಭರಿಯಿಂದ

ಎದ್ದು ಬಂದಳು. ವಾಸುವಿನ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ಕೆಂಪಾಗಿತ್ತು. 'ಮುಖ ಬಾಡಿತ್ತು. ಶರೀರಾ ಬಳಲಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನ ಬಂದವಳೇ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

'ಯಾಕೆ ವಾಸು ಮೈ ಹುಷಾರಿಲ್ವೆ ?'

'ಹೂಂ : ಯಾಕೋ ತುಂಬಾ ತಲೆನೋಯ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ !'

ಏನಾದರೂ ತಗೊಳ್ತೀಯಾ ವಾಸು ? ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲೇ ?

ಏನೂ ಬೇಡ ಅತ್ತಿಗೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಲಗಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತೆ-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕೋಣೆ ಸೇರಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮೈ ಚಾಚಿದ. ರತ್ನ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಲೇ ನಡೆದಳು. ವಾಸು ತಲೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಅವನ ನೋವಿನ ತೀವ್ರತೆ ಅರ್ಥ ವಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಲೋಟ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ತಂದು ಕುಡಿಯಲು ಬಲವಂತ ಪಡಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮುಗ್ಧ ಮಗುವಿನಂತೆ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದ. ಲೋಟವನ್ನು ಒಳಗಿರಿಸಿ ಬಂದು ಅಮೃಂತಾಂಜನವನ್ನು ಕೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, 'ವಾಸು'-ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕರೆದಳು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಲೆಯನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕೈ ಸಡಿಲಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದ. ರತ್ನಳು ಅಮೃತಾಂಜನ ಹಚ್ಚುತ್ತೇನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ವಾಸುವಿಗೆ ಬಾಯಿ ಬಿಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ. 'ಕೊಡಿ ಅತ್ತಿಗೆ ನಾನೇ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ತೇನೆ'-ಎಂದ.

ರತ್ನ ಮುಖ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು. 'ಯಾಕೆ ವಾಸು, ನಾನು ಹಚ್ಚಬಾರದೇನು-ಎಂದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಪಿಳಿ ಪಿಳಿ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದ. ನೀವು ಹಚ್ಚಬಾರ ದೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ ವೃಥಾ ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ ಶ್ರಮ ಅಂತ....ಅಷ್ಟೇ ಎಂದು ತಡವರಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದ.

'ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಶ್ರಮ ನಿಮದ ಚಿಂತೆ ಬಿಡು, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಸರಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವನ ಹಣೆಗೆ ಅಮೃತಾಂಜನ ಹಚ್ಚಿದಳು. ಅವಳ ಬೆರಳು ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ವಾಸುವಿಗೆ ಏನೋ ಹೊಸ ಅನುಭವ! ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಹರಿಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಚಗುಳಿ ಇಟ್ಟಂತಾಯಿತು.

ಸಿಡಿಯುವ ನೋವನ್ನೂ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ ಹಿತವಾದ ಅನುಭವದ ಡಿಗ್ರಿಯೇರು ತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದ. ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಗುಣವಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ.

ರತ್ನಳೂ ಹಾಗೇ ಕನಸಿಗಿಳಿದಳು. ಇಬ್ಬರ ಆಲೋಚನೆಗಳ ದಿಕ್ಕೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸುವಿಗೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ರೇಖೆಗಳಿರ ಬಹುದೇನೋ ಎನಿಸಿತು. ತಾಯಿಯೂ ತನಗೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಂತಹ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡಿಕಲಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ಹಿತವಾದ ಆ ಸ್ಪರ್ಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಮಮತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡ. ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಆದ ಅನುಭವವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಪ್ತನಾದ ಆಸೆಗಳು ಅರಳಿದವು. ಹಾಗೇ ಅವನಿಗೊಂದು ಮುತ್ತು ಕೊಡೋಣವೆನಿತು. ಆದರೆ, ಆದರೆ....ಯಾವುದೋ ಸೌಜನ್ಯ ಮರುಕಳಿಸಿ, ತುಡಿಯುವ ತುಟಿಗಳನ್ನು ತಡೆದಳು. ವಾಸುವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಸ ಬಹುದು: ಗಾಭರಿಯಿಂದ ಚೀರಬಹುದು; ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬೇಸರ ಗೊಂಡು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬಹುದು-ಎಂದು ಒಂದು ಮನಸ್ಸು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ, ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಅವನೇನು ಗಂಡಸಲ್ಲವೇ. ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಅಸಹಾಯಕನೇ ?-ಎಂದು ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿತು. ರತ್ನಳ ಮನಸ್ಸು ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣ ಭಾವನೆಗಳ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತರೆ ಖಂಡಿತ ಆವೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೇನೆಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದಳು.

ರತ್ನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಏಳುವುದಕ್ಕೂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿ ಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ರತ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡ ಬಡಿಸಿದಳು. ಆಲೋಚನೆಗಳು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಹೋದವು.

ರತ್ನ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿ ಗೊತ್ತಾ ?....ನನಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದೆ'-ಎಂದ. ರತ್ನ ತಣ್ಣಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಈಗ ಅವನ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮನಃ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ರತ್ನಳ ರೀತಿ ಬೇಸರ ಬರಿಸಿತು. ಇವಳಿಗೆ ಆ ವಾಸು ಭೂತ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು' ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನ ಸಂತೋಷವೂ ಬೇಡವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡು

ಇನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯತ್ತ ನಡೆದ. ನಡೆಯುವಾಗ ವಾಸುವಿನ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗ ಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮುಸುಕೆಳೆದು ಮಲಗಿದ್ದ ವಾಸು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೇ ವಾಸು ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ರತ್ನಳನ್ನು, ಇದೇನು ವಾಸೂನ ಮಲಗಿರೋದು ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ರತ್ನ ಹೂಂ ಗುಟ್ಟಿದಳು.

'ಅದ್ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಇವತ್ತು ? ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ರತ್ನಳಿಗೆ, ಇವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುವ ತಾಳ್ಮೆಯಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಯಾಕೇಂದ್ರೆ ?....ತಲೆನೋವು ಬಂತಂತೆ ಬಂದ.

'ಯಾಕೆ ಬರಬಾರದಿತ್ತೇನು ?'-ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

ಬಂದಿದ್ದೀಕಂತ ಕೇಳಿದೆನೇ ಹೊರತಾಗಿ, ಬರಬಾರದಿತ್ತು ಅಂತ ಹೇಳಿದೆನೆ ?-ಕಟುವಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

'ಸರಿ ಸರಿ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ರ ವಾದ ಮಾಡೋಕೆ ನನಗೆ ಪುರುಸೊತ್ತಿಲ್ಲ'.... ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದೆದ್ದು ಕೈಲಿದ್ದ ನ್ಯೂಸ್ ಪೇಪರನ್ನು 'ರಪ' ಅಂತ ಬಡಿದ. ಒಳಗೊಳಗೇ ಮನಸ್ಸು ಕುದಿಯಿತು. ರತ್ನಳ ನಡತೆಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣ. ಕಂಡ ಕಂಡ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕರೆದು ತಂದು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವಳ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ನಡೆವಳಿಕೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವನೇ ನಾನು. ನಿಜ, ನನಗ್ಯಾಕೆ ಹಾಗೆನ್ನಿಸಿತೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬೇರೆಯವ ರೊಂದಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಲುಗೆಯಿಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದು ತನ್ನ ಷಂಡತನ. ಇವತ್ತು ಅವಳಿಗೆ ನಾನು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಬಾಳಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ದುರಹಂಕಾರ ತಲೆಗೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಸಂಪಾದನೆ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಅವಳನ್ನು ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದೆನೇ ?-ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮನಸ್ಸು ಅಳುಕಿತು. ತಾನು ಹಾಳಾದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚ ಜ್ಞಾನವೇ ಇಲ್ಲದ ಈ ಮುಗ್ಧ ವಾಸುವನ್ನು ಹಾಳುದಾರಿಗೆ ಎಳೆದಿದ್ದೇ ನೆಯೆ ?-ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡ. ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನಂಬುವ

ಹುಂಬ ವಾಸು. ಅಂಥವನನ್ನು ಇವಳು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ?.... ಒಂದೊಂದೇ ಕೆಟ್ಟ ವಿಚಾರ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಹೋಯ್ತು.

ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ತಲೆ ಸಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೆ, ಕಾದು ನೋಡೋಣವೆಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದ.

ಅಡಿಗೆಯಾಗಿದೆಯಾ ರತ್ನ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

'ಹೂಂ ಆಗದೆ ಏನು ? ತಂದು ಹಾಕಿದ್ರಲ್ಲ ಸಾಮಾನು, ಮಾಡಿ ಬಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ?' ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿದಳು. ಮೊದಲೇ ಕದಡಿದ ಮನಸ್ಸಾದ್ದರಿಂದ ಈ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕೆಣಕಿತು. 'ರತ್ನ' ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿದ. ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಹೊಡ್ಕೋತೀರಿ, ಏನೋ ಆದವರ ಹಾಗೆ. ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಸಂಪಾದನೆಯಿಲ್ಲ. ಸಿಟ್ಟು ಬರದೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ ?'

'ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚು, ಏನೋ ಕೆಲ್ಸ ಕಳ್ಕೊಂಡು ಒಂದೆರಡು ದಿವ್ಸ ಇದ್ದೆ. ಆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಪಾದಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ ಅಲ್ವಾ ? ಹೌದೌದು, ನಿನ್ನ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದಿ ಅಲ್ವಾ ?

ಛಿ ! ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ. ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ರಿ ನೀವು. ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ?-ಕುಡಿಯೋದಕ್ಕೆ ಜೂಜಾಡೋದಕ್ಕೆ....ಪೀಟರ್, ವೇಣು, ನಾಗರಾಜ ಇವರು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಣದಿಂದ ಅಲ್ವೇ ನೀವು ಉಂಡದ್ದು ?' 'ಹದ್ದು ಮೀರಿ ಮಾತನಾಡ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಜಾತೀನೇ ಅಂತಾದ್ದು. ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಿದ್ದದ್ದೇ. ಕಲಿತ ಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲಿ ಬಿಡ್ತೀಯ ? ಹೊನ್ನನ ಜತೆ ಮಲಗಿದ್ದು, ಕಿಟ್ಟನ್ನ ಪುಸಲಾಯಿಸಿದ್ದು-ನನಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನೀನೂ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ-ಎಲ್ಲಾ ಅಂಥಾವರೇ ? ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

'ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಮ್ಮಮ್ಮನ ವಿಚಾರ ತೆಗೀಬೇಡ. ನೀನೆಷ್ಟೋ ನಿನ್ನ ಪಾಡೆಷ್ಟೊ ನೋಡಿಕೊ' ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದಳು.

ಈ ಇಬ್ಬರ ಮಾತಿನ ಚಕಮುಕಿಯ ಸದ್ದು ವಾಸುವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಇದೇನು ಗಲಭೆ ಮನೇಲಿ' ಎಂದು ಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ಬಂದ. ವಾಸು ಬರುವುದನ್ನೇ ನೋಡಿದ ರತ್ನ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

ವಾಸುವಿಗೆ ಏನೊಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಒಂದು ಕಡೆ

ಬುಸುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ರತ್ನ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

'ಏನಣ್ಣಾ ಇದೆಲ್ಲಾ ರಂಪು ? ಅತ್ತಿಗೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೇಕೆ ?' ಎಂದ.

'ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೇನ ಕೇಳು. ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳ್ತಾಳೆ' ನಾನು ಹೊರಟೆ'-ಎಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಸರಸರನೆ ಹೊರಗೆ ನಡೆದ. ವಾಸು ಅಣ್ಣನನ್ನು ತಡೆಯಲೆತ್ನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ವಾಸು ಹತಾಶನಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದ.

ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಅವಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತನ್ನನ್ನು 'ಸೂಳೆಗೀಳೆ' ಅಂತ ಬೈದನೆಂದು ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನದೇ ಎಲ್ಲವೂ ತಪ್ಪು ಎನ್ನುವಂತೆ ಕತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ವಾಸುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕನಿಕರ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು.

'ಸುಮ್ಮನಿರಿ ಅತ್ತಿಗೆ, ಏನೋ ವಿಷಗಳಿಗೆ. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೇಜಾರಾಗ ಬೇಡಿ. ಅಣ್ಣ ಬೇಕಂತ ಬೈದಿರಲಾರರು. ಏನೋ ಬೇಸರವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ನೀವು ಅತ್ತರೆ ನನ್ನ ಕರಳು ಕಿವುಚಿ ದಂತಾಗುತ್ತದೆ, ನನಗಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಿರಿ' ಎಂದ.

ರತ್ನ ವಿಧೇಯಳಂತೆ ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡಳು. ಮುಖ ತೊಳೆಯಲು ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೀಣಾಳನ್ನು ಆಯಾ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಬಂದ ವೀಣಾಗೆ ಎದುರಲ್ಲೇ ವಾಸು ಇದ್ದದ್ದು ನೋಡಿ 'ಕೆನೆಯುವಷ್ಟು ಖುಷಿಯಾಯಿತು'. 'ಮಾಮಾ ನಾಳೆ ಶಾಲೆಗೆ ರಜಾ' ಎಂದಳು. ವಾಸು ಅವಳನ್ನು ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿ 'ಹೌದಾ ಮರಿ ? ನಂಗೂ ನಾಳೆ ರಜ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೀನೆ, ಆಯ್ತಾ ?' ಎಂದ ನಗುತ್ತಾ.

'ನಿಜವಾಗಿಯೂ ?' ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಕೇಳಿದಳು ವೀಣಾ.

'ಹೂಂ, ಖಂಡಿತವಾಗಿ' ಎಂದ.

ಅಮ್ಮನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಓಡಿದಳು.

ಮೂರನೇ ದಿನ ಭಾನುವಾರ. ಎಲ್ಲರೂ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋಗೋಣ ವೆಂದು ವಾಸುವೇ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂದ. 'ನೀವೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ, ನನಗೆ ಯಾಕೋ ಮೈ ಸರಿಯಿಲ್ಲ, ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ' ಎಂದ.

ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸಾಕಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಮರಳಿದ್ದ. ವಾಸುವೇ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿದ್ದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಕುಡಿದು ಬಂದದ್ದು ತಿಳಿಯಿತು. ವಾಸು ಮೂಗು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನೇ ಹೊರತಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುತ್ತೇನೆಂದಾಗ ಬಲವಂತ ಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಳಿಗಂತೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವನೋ ಎನ್ನುವ ಭೀತಿ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ತಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ರತ್ನ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಉಸಿರುಬಿಟ್ಟಳು. ವೀಣಳಿಗಂತೂ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂಭ್ರಮ. ರತ್ನ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಾಣೆಯ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿ ರೆಡಿಯಾದಳು.

ರತ್ನ ಆ ದಿನ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ವಾಸು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯುಟ್ಟಳು. ತೋಳಿಲ್ಲದ ರವಿಕೆ ಧರಿಸಿದಳು. ಹುಬ್ಬು ಎಸಳಿನಂತೆ ತೀಡಿಕೊಂಡಳು. ತುಟಿಗಷ್ಟು ರಂಗು ಹಚ್ಚಿದಳು. ಹಣೆಗೆ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ತಿಲಕವಿಟ್ಟಳು. ಬೇಗಬೇಗನೆ ರೆಡಿಯಾಗಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ವೀಣಾಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟು ನಿಂತು, 'ವಾಸು ಆಯ್ತಾ ? ಇನ್ನು ಹೊರಡೋಣವೇ ?' ಎಂದು ಆತುರಪಡಿಸಿದಳು. ವಾಸು 'ಇಗೋಬಂದೆ, ಒಂದು ನಿಮಿಷ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಬಂದ. 'ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇವೆ ಅಣ್ಣ'— ಎಂದ. ರತ್ನ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ 'ಹೋಗಿ ಬರ್ತೀವೀಂದ್ರೆ'. ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರತ್ನಳ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬೆರಗುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣ ನೋಡಿದ.

ರತ್ನ, ವಾಸು, ವೀಣಾ ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳವಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಉಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮರೆತು ನಡೆದರು. ವಾಸು ರತ್ನಳನ್ನೇ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸು ತ್ತಿದ್ದ. ಅಬ್ಬ ! ಅತ್ತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆ ! ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ. ನೋಡಿದಷ್ಟೂ ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ನೋಡಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ

ಸಂಕೋಚ ಅವನನ್ನು ಮೂಕನಾಗಿಸಿತ್ತು. ರತ್ನಳ ಉಲ್ಲಾಸ, ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ತನ್ನರೂಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ತೀರದ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸಿತು. ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕೊಂಡಾಗ ತನ್ನ ರೂಪ, ತನಗೇ ಮೋಹಿಸುವಂತೆ ಆಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗಂಡುಗಳು ಕೀಟಗಳಂತೆ ತನ್ನ ಬಳೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡಲು ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ-ಎಂದು ಕೊಂಡಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದು ಆಟೋ ಹತ್ತಿದರು. ರತ್ನ ಹೇಳಿದಳು. 'ವಾಸು ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಬೇಡ, ಲಾಲಾ ಬಾಗ್‌ಗೇ ಹೋಗೋಣ' ಎಂದಳು. ವಾಸೂಗೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಆಸೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೀಣಳಿಗೆ 'ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕ್' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಕರ್ಷಣೆ ಇದ್ದುದು ಅಲ್ಲಿ. ಆದರೆ 'ಬೇರೆಡೆಗೆನ್ನುತ್ತಾರೆ'. ವೀಣಾಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಮುಂದಿನವಾರ ಕರೆದೊಯ್ದರಾಯಿತು. ಇವತ್ತು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಆಸೆಯೇ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಲಿ'-ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಆಟೋದವನಿಗೆ 'ಲಾಲ್ ಬಾಗ್'ಗೆ ಎಂದ.

ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಸುತ್ತಾಡಿದರು. ಮನತುಂಬಾ ಮಾತಾಡಿದರು. ರತ್ನ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ, ತನ್ನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದಳು. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಾಕಲಾರದೆ ಹಿಂಸಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು, 'ವಾಸು ನೀನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಬದುಕುವ ಆಸೆ ಸಾಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮಣ್ಣನೊಂದಿಗಿನ ಬಾಳು ಭಯಂಕರವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸದಾಕುಡಿತ, ಜೂಜು, ಇಸ್ಪೀಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಹುಶಃ ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಇನ್ನೇನೂ ಕಂಡಿರಲಾರ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಗಳು ಇದ್ದಾರೆನ್ನುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಸಾಕಿ, ಅವರ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಇಬ್ಬರೂ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಎಂತಹ ಬದುಕೆನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಬೇಡ. ಮದುವೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಆಸೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊತ್ತು ತಂದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿವೆ. ಬಯಸಿದ ಸೀರೆ ಕೊಳ್ಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ, ಮಗುವಿಗೊಂದು ಬಟ್ಟೆಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ವೀಣಾಳ ಶಾಲೆಗೆ ಫೀಸು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಇಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ

ನಾನು ಬದುಕಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಸು ? ನೀನೇ ಹೇಳು ?....ಈ ತಂಪು ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಕ್ಷಮಿಸು. ನನಗೆ ಆತ್ಮೀಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಸಲುಗೆ ಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀನಿ ಅಷ್ಟೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲ'-ಎಂದಳು.

ವಾಸುವಿಗೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಬಾಳಿನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ತೀರಾಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು. ಅವಳ ನೋವಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಛೆ! ಛೆ! ಒಳ್ಳೆ ಅತ್ತಿಗೆ, ಇವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಬರುವುದು ತೀರಾ ಅನ್ಯಾಯ-ಎಂದಾ ಲೋಚಿಸಿದ. ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದ.

'ನೀವು ಬೇಸರ ಪಡಬೇಡಿ ಅತ್ತಿಗೆ. ನನಗ್ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಹೇಳಿ ? ನಿಮಗೇ ನಾದರೂ ಬೇಕೆನಿಸಿದರೆ ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ. ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳ ಬೇಡಿ. ನೀವೇನೂ ಬೇರೆಯವರಲ್ಲವಲ್ಲ ?....ಎಂದ.

ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾದ್ಯ ? ನಿನಗೂ ಅಮ್ಮ ಅಪ್ಪ, ತಮ್ಮ ತಂಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಇರುವಾಗ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾವು ಸಹಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಬಹಳ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತೆ ವಾಸು.

'ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ ಆ ವಿಚಾರ, ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ಯಾಯವಾಗದ ಹಾಗೆ ನಾನು ನೋಡ್ಕೊಳ್ತೀನೆ ?' ಎಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ.

ರತ್ನಳ ಮುಖ ಮಿಂಚಿತು. 'ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಖಂಡಿತ ಮರೆ ಯುವುದಿಲ್ಲ ವಾಸು. ಯಾವುದೋ ಜನ್ಮದ ಋಣ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು-ಎಂದಳು ನಸುನಗುತ್ತಾ.

ವಾಸು, ರತ್ನ ಇಷ್ಟುಬೇಗ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿ ನಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದ. ಸಂಜೆ ಬಾಡುವಂತಿತ್ತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ವೀಣಾ ಜಿಂಕೆಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನಿ ಸುತ್ತಾ, ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾ, ನಗುತ್ತಾ ಮೈ ಮರೆತಿದ್ದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಹೋಗೋಣವೆನಿಸಿತ್ತು. ರತ್ನಳಿಗೆ ಮನೆ ಸೇರುವುದೇ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ವಾಸು ಹೊರಡೋಣವೆಂದಾಗ ಒಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎದ್ದಳು. ವೀಣಾಳನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದಳು. ಅವಳು ಆಟದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ರತ್ನಳ ಕೂಗು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ

ಬಿದ್ದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಾಸು, ರತ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕರೆದರು. ವೀಣಾ ಬಂದು ಯಾಕೆಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಹೋಗೋಣ ವೆಂದಾಗ ಸೊಟ್ಟ ಮೋರೆಯಿಟ್ಟಳು. ನಡಿ ವೀಣಾ ಇನ್ನು ಹೊತ್ತಾಯಿತು ಅಪ್ಪ 'ಬೈತಾರೆ' ಎಂದ ವಾಸು. 'ಹೂಂ' ಎಂದು ಮುಖ ಊದಿಸಿಕೊಂಡೇ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದಳು.

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಆಟದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿದ್ದ ವೀಣಾಳಿಗೆ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಈಗ ಹೊಟ್ಟೆ ಚುರುಗುಟ್ಟಿತು. 'ಮಾಮ' ಹಸಿವಾಗ್ತಿದೆ ಎಂದಳು, ವಾಸು ದಾರಿಯಲ್ಲಿನ ಹೋಟೆಲೊಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಕಂಠಪೂರ್ತಿ ತಿನ್ನಿಸಿದ. ಎಷ್ಟು ದಿವ್ಸದ ಮೇಲೆ ಹೋಟೆಲು ಮುಖ ಕಂಡದ್ದೊ !' ಎನಿಸಿತು ರತ್ನಳಿಗೆ.

ಅಂತೂ ಸುಮಾರು ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆ ಸೇರಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮನೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಬೀಗದ ಕೈ ಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿದ್ದ. ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗ ನೋಡಿ ಗಾಭರಿಯಾದರೂ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ತುಂಬಾ ದಣಿದಿದ್ದರು. ರತ್ನಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅಡಿಗೆಗೆ ಕೂರುವುದೆಂದರೆ ತಲೆ ನೋವೆನಿಸಿತು. ಬಂದದ್ದೇ ಕುರ್ಚಿಯೊಂದ ರಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕರಿಸಿ ಮೈ ಚಾಚಿದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ದಣಿವು ಅರ್ಥ ವಾಯಿತು. ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬಂದ. ಇನ್ನೂ ರತ್ನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತೇ ಇದ್ದಳು. ವೀಣಾ ಮಂಚ ಹತ್ತಿ ಮಲಗಿದಳು. ವಾಸುವೇ ರತ್ನಳನ್ನು 'ಅತ್ತಿಗೆ ನೀವು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿ, ನಾನೇ ಇವತ್ತಿನ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಇಷ್ಟು ದಿವ್ಸ ನನ್ನ ಕೈರುಚಿ ನೋಡಿರ ಲಿಲ್ಲ ಈಗ ನೋಡುವಿರಂತೆ' ಎಂದ ನಗುತ್ತಾ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಈಗ ಅಡಿಗೆ, ಊಟದ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿದರೆ ಸಾಕೆನಿಸಿತ್ತು.

ವಾಸು ನನಗೇನೂ ಊಟಗೀಟ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಸೇರುವುದು ಯಾವಾಗಲೋ ನಡು ರಾತ್ರಿಗೆ, ಇಲ್ಲ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವಕ್ಕೆ' ಎಂದಳು.

ನನಗೇನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ. ತಿಂದದ್ದು ಈಗಲೇ ಗಂಟಲು ದಾಟಿ ಬರುವ ಹಾಗಿದೆ'-ಎಂದ 'ಹಾಗಾದರೆ ಅಡಿಗೆ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಕ್ಯಾನ್ಸೆಲಾ'-ಎಂದು

ನಕ್ಕಳು. ವಾಸುವಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. 'ಅದೇಸರಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯತ್ತ ನಡೆದ.

* * * *

ವಾಸು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರತ್ನಳ ವಶವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಬರುವ ಸಂಬಳವೆಲ್ಲಾ ಅವಳ ಆಸೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಗೇ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರತ್ನಳ ಸಂಬಂಧ, ಅವರ ನಡವಳಿಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದ್ವೇಷಿಸುವಂತೆನಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಾಸುವನ್ನು ಸುಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆನಿಸಿತು ರತ್ನಳ ಸೀರೆಗಳಿಗೆ, ಅಲಂಕಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ, ವೀಣಾಳ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗೆ, ಅವಳ ಸ್ಕೂಲ್ ಫೀಸ್‌ಗೆ, ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಜೂಜಗೆ ಹಣ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಾಸುವಿಗೆ ಸಾಕು ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಹಣದ ಮುಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದು ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ವಿಷಾಧ ಕರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳಿಗೂ ವಾಸುವಿನ ಹಣವೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ವಾಸುವಿಗೆ, 'ರತ್ನಳು ತನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಆದರಗಳಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡುವುದು ಅಲ್ಪವೆನಿಸು ತ್ತಿತ್ತು. ಇವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನೇ ಮರೆತ. ತಾಯಿ, ತಂದೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಬರೆದು ಔಷಧಿ ಆರೈಕೆಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಬೇಕೆಂದು ಬರೆದರೂ ವಾಸು ಅದನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ. ತಂದೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಗಂಭೀರವೆಂದಾ ಗಲೂ ನೋಡಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. 'ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೈಗೆ ಸರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ವಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾದೀತೆಂದು ಹೆದರಿ ತಂದೆಯ ಖಾಯಿಲೆ ಯನ್ನೂ ಮರೆತ.

'ವಾಸುವಿನ ತಾಯಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ವಾಸುವಿನ ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಊಹಿಸದಾದಳು. ಯೋಗ್ಯಮಗನೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣು ಹಸಿಗೂಡಿತು. ದೇವರೇ ಗಂಡನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿಯಾದರೆ ಗತಿಯೇನೆಂದು ಗಾಭರಿ

ಯಾದರು. ಕಾದು ಕಾದು ಕಾಗದವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಂದಿ ಹೋದರು. ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗಂತೂ ತಾಯಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಸಿಟ್ಟು ಗೊಂಡು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಬರೆಯುವ ಕಾಗದಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಯೋಚಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಮುರಳಿಯನ್ನು ವಾಸುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ತಮ್ಮನ ಬರವಿನಿಂದ ವಾಸುವಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತೇ ವಿನಹ ಸಂತೋಷವಾಗ ಲಿಲ್ಲ. ಮುರಳಿಯಂತೂ 'ಅಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಲು ಊರಿಗೆ ಬರಲೇಬೇಕಂತೆ' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದಾಗ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ನೆನಪು ಮತ್ತೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿತು. ವಾಸು ಮುರಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ. 'ಮುರುಳಿ ನೀನು, ನಾನು ಬರುವವರೆಗೂ ಇಲ್ಲೇ ಇರು, ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತೆ'—ಎಂದು. ಮುರುಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಹೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಣ್ಣನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೊರಟ. ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕರುಳು ಹಿಂಡಿದಂತಾಯಿತು. ತಾಯಿ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವಾಗಿ ದ್ದಾರೆ, ತಂಗಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಇರಬೇಕಾಗಿದ್ದವಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೊರಗಿ ಬತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಟದ ಚಲನೆ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ಚಲನೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಾರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಳೆ ಬೆಳೆಯಾಗದೆ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲದೆ ಕಣಜಗಳೆಲ್ಲಾ ಖಾಲಿಯಾಗಿವೆ. ತನ್ನಿಂದ ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಣವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಹೇಗಪ್ಪಾ ಬದುಕಿದರು ?-ಎಂದು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಆಲೋಚಿಸುವಂತಾಯಿತು.

'ಅಮ್ಮ' ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೂಗಿದ.

ತಾಯಿಗೆ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಸಾವು ನೋವಿನ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮನೋಭಾವ ದಿಂದ ಇದ್ದ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಲೇಬಾರದೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಹೃದಯ ಕೇಳದೆ ಮುರುಳಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕರೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು ನಿಜವಾದರೂ, ಈಗ ಅವನೇ ಮಾತಾಡಿಸ ಬಂದಾಗ ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ನೋವು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವನ ತಪ್ಪು ಅವನಿಗರ್ಥವಾಗದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದು ಹೆದರಿಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ವಾಸುವಿಗೆ ತಾಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರದಿದ್ದುದು ತೀರಾ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿದರೂ, ಬಲವಂತದಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸಿದರೆ ಎದೆಯು ಸಿಟ್ಟು ಸಿಡಿಯುಬಹುದು. ನಾಳೆ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರ ಕೋಪದ ಕಾವಾರಿ ತಣ್ಣಗಾಗಿರುತ್ತದೆ', ಎಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಅವಳಿಂದ ದೂರ ಸರಿದ. ಆ ದಿವಸವಿಡೀ ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿಟ್ಟ ಅಡಿಗೆ ಯನ್ನೂ ಮೌನವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಎದ್ದು ನಡೆದ. ತಂದೆಯನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸೋತಿತು. ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಾಸು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವನು ಯಾರೆಂದು ತಮಗೆ ಗುರುತು ಹಚ್ಚಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸೆಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತೆರೆದು ಶೂನ್ಯದತ್ತ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದರು. ಇವನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ತಾನು ಊಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಭೀರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಬೋಧೆಯಾಯಿತು.

ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಹೊಲಗಳ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ. ಹಸಿರು ಕಡ್ಡಿಯೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಭೂಮಿ ಬೆಂದು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬಿರುಕುಗಳು. ಒಂದು ಸಲ ಸುತ್ತಿಬಂದ. ಊರಿನಮಧ್ಯದ ಕೆರೆಯೂ ಬತ್ತಿ ತಳ ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಬತ್ತಿದ ಕೆರೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಯೋಚನೆಗಳು. ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆಗಳೇ ! ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತಂದೆಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ತನ್ನ ಬಾಧ್ಯತೆಯೇನು ? ಹೇಗೆ ಈ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ? ಅತ್ತಿಗೆಯ ಗತಿಯೇನು ?....ಎಂದೇ ಯೋಚಿಸಿದ.

ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕುಟುಂಬ ಒಂದು ಕಡೆ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ?-ಎಂದು ಯಾವುದನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾರದವನಾಗಿದ್ದ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ತಾಯಿ ತಂಗಿ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದರೂ, ಅತ್ತಿಗೆಯ ಆಕರ್ಷಣೆ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಸರ್ಪ ಬಂಧವಾಗಿತ್ತು. 'ನಾನೇಕೆ ಹೀಗೆ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗು

ತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಮಾಧಾನ ಮಾತ್ರ ಕೈಗೆಟುಕದ್ದಾಗಿತ್ತು. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ತಲೆ ದಿಮ್ಮೆನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಸೋತಕಾಲನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆ ಸೇರಿದ. ಅಣ್ಣನ ಮ್ಲಾನ ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮಿ,

'ಯಾಕಣ್ಣಾ ಒಂದು ಥರಾ ಇದ್ದೀಯ ಮೈಸರಿಯಿಲ್ಲವೇ' ಎಂದು ಆತಂಕದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು. ವಾಸು ಏನಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಾರಿಕೆಯ ಮಾತಾಡಿದ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದರೆ ಸಾಕೆನಿಸಿತು. ಇಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿ. ನಾಳೆ ಖಂಡಿತ ಹೊರಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ.

ರಾತ್ರಿ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ತೀರಾ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆತಂದ. ಆದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ದಿವಸಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬದುಕುವ ಆಸೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಡಾಕ್ಟರು ತಿಳಿಸಿದರು. ವಾಸುವಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಇರಲು ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗುವುದೊ ಹೇಳುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ವಾಸು ಮೂರು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ರಜೆ ಹೇಳಿಬಂದಿದ್ದ. ಹೋಗಲೇಬೇಕು ನಾಳೆ. ತಾಯಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿ ಒಂದು ವಾರವಾದರೂ ಇರು ವಾಸು, ನೀನು ಹೊರಟು ಹೋದರೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಂಡಸರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಹೇಳು ?-ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣೀರು ಕರಗಿಸಿದರೂ, ರಜೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಹೋಗಲೇಬೇಕೆಂದೂ ಮತ್ತೆ ಒಂದೆರಡು ದಿವಸದ ನಂತರ ಬರುವುದಾಗಿಯೂ ಭರವಸೆ ನೀಡಿ, ಅವನೆಂದು ಕೊಂಡಂತೆ ಮರುದಿವಸವೇ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೋಗುವಾಗ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಸೀರೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ವಾಸು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿ ಹೊರಟ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟದ್ದೇ ಅವನಿಗೆ ನಿರಾಳವೆನಿಸಿತು. ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುವ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಹೊರಗಿನ ತಂಪು ಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಗುರವೆನಿಸಿತು. ಅತ್ತಿಗೆಯ ನೆನಪು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಬಂತು. ಪಾಪ ! ನನಗೋಸ್ಕರ ಎಷ್ಟು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ-ಎಂದು ಕೊಂಡು ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ.

ಹೋಗಿ ಮನೆ ಸೇರುವಾಗ ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆ ಮುರುಳಿ ಜೊತೆಗೆ ಕುಳಿತು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಕೇರಂ ಆಡು

ತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿನ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಕ್ಕಿ ಮುರುಳಿಯ ಕೆನ್ನೆ ಚಿವುಟಿದಳು. ಆಂ,' ಎಂದು ಮುರುಳಿ ನೋವಿನಿಂದ ನರಳಿದ. 'ಮುರುಳಿ ನೀನೂ ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ಇದ್ದು ಬಿಡು. ನೀನು ಇದ್ದರೆ ಹೊತ್ತು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಳೆಯುತ್ತೆ-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವಾಸು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ವಾಸುವಿನ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಿದಂತೆ ಚಂಗನೆ ಎದ್ದಳು ರತ್ನ. ಅಬ್ಬ ವಾಸು ; ನೀನು ಹೋಗಿದ್ದು ಮೂರೇ ದಿವ್ಸವಾದರೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ಸದ್ಯ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ ? ನೀನೆಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಹೆದರಿದ್ದೆ. ವೀಣಾಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. 'ಮಾಮು' ಮಾಮು' ಅಂತ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ರಂಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ-ಎಂದು ಬಡ ಬಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಸವರಿ, ಇದೇನು ವಾಸು ಎರಡು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸೊರಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೀ ?-ಎಂದು ಆತಂಕದ ಧನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

ವಾಸು ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಳ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಉತ್ತರಿಸದಿದ್ದರೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಪ್ಪನ ಮೈಸರಿಯಿಲ್ಲ, ತೀರಾ ಗಂಭೀರವಾಗಿದೆ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೇನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಹೋದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಅವ್ಯಕ್ತ ಭೀತಿ. 'ವಾಸು ವೇನಾದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದರೆ ?....ದೇವರೇ ಹಾಗಾಗದಿರಲಿ-ಎಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ನಿಜವಾಗಿ ವಾಸುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಅನುಕಂಪಕ್ಕಿಂತ-ಅವನೆಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ, ತಂಗಿ-ಎಂದು ತನ್ನಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗುವನೋ-ಎಂದು ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದರೊಂದಿಗೆ ವಾಸುವಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ನೆನಪಿನಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರೊಂದೇ ಸಾಕು ಅವನನ್ನು ಕರಗಿಸಲು. ತನಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಆಸೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಪೂರೈಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಹಸಿದಿದ್ದಾನೆ ಅದನ್ನು ತಾನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ'-ಎಂದು ಭರವಸೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅವಳಿಗೆ.

ಮರುದಿವಸವೇ ವಾಸು, ಮುರಳಿಯನ್ನು ಊರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ. ಆದರೆ ಸೀರೆಗಾಗಿ ತಂಗಿಯ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೂರೈಸುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿದರಾಯಿತು. ಮೊದಲ ತಾರೀಖಿಗೇ ತಂದ ಸಂಬಳವನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ತಾನು ಅವಳಿಂದ ಕೇಳಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಈಗ ಕೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದೆಂದು ರತ್ನಳನ್ನು ಹಣ ಕೇಳಿದರೆ, ಅಯ್ಯೋ ವಾಸು, ಎಂಥಾ ಕೆಲ್ಸ ಆಗೋಯ್ತು. ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನು ತಂದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮೊನ್ನೆಯಾರೋ ಒಂದು ಸೀರೆ ತಂದು ತೋರಿಸಿದರು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಬಿಡೋಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲ. ತೆಗೆದಿರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ವೀಣಾಳಿಗೆ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಫಂಕ್ಷನ್ ಇದೆಯಂತೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕಳಿಸಬೇಕಂತ ಹೇಳಿದರು. ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಆದಕ್ಕೇ ದುಡ್ಡೇನೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಬೇರೆ ಸಾಲ ಅಂತ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಪೀಡಿಸಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದರು ಎಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ವಿವರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಏನೂ ಹೇಳ ಲಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ ಅತ್ತಿಗೆ' ಎಂದಷ್ಟೇ ನುಡಿದು, ಮುರಳಿಗೆ 'ಮುರಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಹೇಳು ಮುಂದಿನ ಸಲ ಬರುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಸೀರೆ ತರ್ತೀನಂತ ಹೇಳು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ.

ಮುರಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ವಾಸುವಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕು ಮೊದಲಾಯಿತು. ರತ್ನಳ ಬೇಡಿಕೆ ಗಳು ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದವು ವಾಸುವನ್ನು ಸುಲಿಯುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಪರಿ ಪಾಠವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ವಾಸುವಿನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೊಸ ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರತ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಈಗ ಹೊಡೆದಾಡುವುದೇ ಅಪರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರೂ ಆಗಾಗ ಕ್ಲಬ್ಬುಗಳಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದು ಹೇಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಹಣ ಬರುತ್ತಿತ್ತೋ ವಾಸುವಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು ಎನ್ನೋಹಾಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಪಾದನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇಬ್ಬರ ದರ್ಬಾರಿಗೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲವಾಯಿತು.

ರತ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರೊಂದಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ ದ್ದಳು. ಅವಳ ಜೇನು ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗದವರೇ ಅಪರೂಪವಾಗಿತ್ತು.

ಮೂರುಹೊತ್ತೂ ಮನೆ ಸುತ್ತುವುದೇ ಅವಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಸಂಸಾರದ ಕಡೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ವೀಣಾ ತಾಯಿಯ ಜಾಡಿನಲ್ಲೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರವಾದರೂ ನಿಷ್ಠೂರವಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವನಾಗಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಾಯಿತಂದೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡೋಣವೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನಾದರೂ ತಂದೆಯನ್ನು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆತರುವುದು ಆಗದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ತಾಯಿಯೂ ತಂದೆ ಅಲ್ಲಿರುವವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ-ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದ.

ವಾಸು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಾಸುವಿನ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ವಾಸುವಿಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸುದ್ದಿ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಾನಿದ್ದಾಗ ಡಾಕ್ಟರರು ಮೂರು ದಿವಸಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬದುಕಲಾರರು ಎಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಂದು ವಾರ ಬದುಕಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೆ. ಕೂಡಲೇ ಮತ್ತೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ತಂದೆಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಲ್ಲ' ಎಂದುಕೊಂಡು ಕೂಡಲೇ ಹೊರಟ.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೇ ತಂದೆಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಗೆಳೆಯನಿಂದ ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಿಡುವಾಗಿ ಕುಳಿತಾಗ, ವಾಸುವನ್ನು ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

'ಏನೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದೀಯ ವಾಸು ಮುಂದಕ್ಕೆ ?-ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

'ಏನೋ ಏನೂ ತೋಚುತ್ತಿಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. ನೀವೇನಾದರೂ ಹೇಳಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕಂತ'-ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

'ನಾನು ಏನು ಹೇಳೋದು ವಾಸು. ನಿನ್ನದು ಬಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅಮ್ಮ ತಂಗಿ, ತಮ್ಮ ಇವರನ್ನು ನೀಸಿರೋ ಕಡೇನೇ ಕರ್ಕೊಂಡು ಹೋಗು. ನೀನೂ ಒಬ್ಬಂಟಿಗ. ನಿಂಗೆ ಜೊತೆಯಾಗಿರುತ್ತೆ.

'ಅಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿದರೆ ನನಗೇನು ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅವರು ಬರೋಕೆ ಒಪ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಮನೇಲಿದ್ದು ಸಾಯ್ತೀನಿ ಅಂತಾರೆ'—ಎಂದ.

ಅದೆಲ್ಲಾ ಏನಿಲ್ಲ, ನಾನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ನೋಡ್ಕೊಂಡಿರ್ತೀನಿ.' ಹೊಲಗದ್ದೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ಬಿಡಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಂಗೇನೂ ಯೋಚ್ನೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ತಂಗಿ ತಮ್ಮನ್ನ ಹೇಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೋದು ಅಂತ ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೀನಿ." 'ಅಂದ್ರೆ ?' ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡೋದೇನಿದೆ ವಾಸು ? ನೀನು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಮನೆ ಮಾಡಿದ್ದಿ ಅಂದೆ. ಇನ್ನು ಕರ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೋಕೆ ತೊಂದರೆ ಏನ್ಬಂತು. ಒಬ್ಬನೇ ಕೈಸುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬದುಕುವುದೇಕೆ ? ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದ ಹಾಗಾಗುತ್ತೆ. ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೂ ಚಿಂತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳು ಎದುರಿಗಿದ್ದರೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

'ಸರಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ನೀವು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಕರ್ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀನಿ' ಎಂದ.

'ಬೇರೆ ಮನೆಯಾಕೆ ? ಈಗ ನೀನಿರೋ ಮನೆ ಏನಾಗಿದೆ ? ಚೆನ್ನಾಗೇ ಇದೆಯುಲ್ಲ ?'-ಎಂದರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ.

ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಈಗ ಅದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ. ನಾನು ಅವನ ಮನೇಲಿದ್ದೀನಿ. ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡಮನೆ ನನಗ್ಯಾಕೆ ಅಂತ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆ.'

'ಯಾವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೋ ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ವಾಸು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವವನೇ ಎನಿಸಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದ ಸಂಬಂಧವೂ ಹೌದು. ಅವರ ತಂದೆ ಹಿಂದೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನನ್ನು ಮಗನೇ ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಿ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ವಾಸುವಿನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿಚಾರ ವಾಸುವಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮೂರಿನ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ, ಎನ್ನುವ ಪುಕಾರು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇವರ ಕಿವಿಗೂ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ವಾಸು ಅಂಥವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.

ವಾಸುವಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಸಹವಾಸ ಬಿಡುವಂತೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧ ಸಿದರು.

ವಾಸು ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ನೀನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದ ಕೊಳ್ಳೊಲ್ಲ ತಾನೆ ?-ಎಂದು ಪೀಠಿಕೆ ಹಾಕಿದರು.

ಹೇಳಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳೋ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನೀ ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರು. ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರು. ಅದೇನು ಹೇ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ನುಡಿದ.

'ನೋಡು ವಾಸು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಗಲೀ ಅವನ ಕುಟುಂಬದವರಾಗಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವರಲ್ಲ. ಕೆಟ್ಟವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ನೀನೂ ಯಾಕೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರ ಹೊತ್ಕೊಳ್ತೀ. ಇಲ್ಲೀವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಬಾಳಿದೆ ವಿನಾ ಕಾರಣ ಕೆಟ್ಟವನಂತ ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳೋದು ಬೇಡ. ನಾವು ಒಳ್ಳೇವ್ರಾದ್ರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನಮಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಈಚಲು ಮರದ ಕೆಳ ಕುಳಿತು ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕುಡಿದರೂ ಹೆಂಡಾಂತಲೇ ಜನ ಭಾವಿಸೋದು. ನಮ್ ಮಾತನ್ನು ಯಾರೂ ನಂಬೊಲ್ಲ....ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಎ ಹೊಡ್ಕೊಂಡು ಸಾಯ್ತಾರೆ. ನನ್ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅವರಿಂದ ದೂರ ಹೊರಟ ಬಿಡು,' ಎಂದು ಉಪದೇಶ ನೀಡಿದರು.

ವಾಸುವಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಗೆಯದ ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಪ್ರೀ ಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಆದರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂಥ ದ್ದರಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟವರೆಂದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಂಬುವುದು ? ದೊಡ್ಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೇನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಫ್ರೀಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಕೆಟ್ಟವರೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

'ಯಾಕೆ ವಾಸು ಸುಮ್ಮನಾದೆ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ ?

'ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ- ಬೇಗ ಮನೆ ನೋಡಿ ಇವರನ್ನು ಕರೆಸ್ಕೊಳ್ತೀ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಾ' ಎಂದ.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಊಟಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತಾಯಿತೆಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ವಾಸುವಿಗೆ ಮುಂದಿನ ದಾರಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು

ಇಲ್ಲಿವರೆಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಉಂಡಾಡಿಗುಂಡನಾಗಿ ಬದುಕಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೇ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಹೊರೆ, ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತೋ ಎಂದು ಹೆದರಿದ.

ತಾಯಿ ತಂಗಿ ತಮ್ಮ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೂರ ಇರಬೇಕಾದೀತು. ಪಾಪ ! ಎಷ್ಟು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೋ ಏನೋ ? ಅತ್ತಿಗೆಯ ನಗು ಮುಖ. 'ಸಲುಗೆಯ ಮಾತು.' ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಉಪಚಾರ ಇನ್ನು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊಂಡ. ತಾಯಿ ತಂಗಿ ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಲೋಕ ನಿಂದಿಸುತ್ತೆ. ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮನಸ್ಸು ನಿಂದಿಸುತ್ತೆ. ಯಾರಿಗೆ ಹೆದರದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ ವಾಸು. ಆದರೂ ಕರ್ತವ್ಯದ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಡುವುದು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ.

ವಾಸುವಿಗೆ ಹತ್ತು ದಿವಸಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ತಾಯಿ, ತಂಗಿ, ತಮ್ಮನಿಗೆ ಬೇಗದಲ್ಲೇ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಹೊರಟ. ವಾಸುವಿನ ತಾಯಿ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ, ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವೈದವ್ಯದ ಭಯಂಕರ ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರೂ ಒಂದು ರೀತಿದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯನಿಸಿತು. ಇತ್ತ ಸಾಯುಲೂ ಬದುಕಲೂ ಆಗದೆ ತ್ರಿಶಂಕು ಬದುಕನ್ನು ನರಳುತ್ತಾ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಗಂಡನ ಜೊತೆಗಿನ ಬಾಳ್ವೆ ಅಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ದೇವಮ್ಮ ಧೈರ್ಯವಂತೆ. ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಡನ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣಗುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಪೋಷಿಸುವುದು ಸುಲಭದ ಮಾತಾಗಿರ ಲಿಲ್ಲ. ವಾಸು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಒತ್ತಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಒತ್ತಾಯ ಅರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಅವಳಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿತ್ತು.

ವಾಸು ಹೊರಟ. ಅಸ್ಪಷ್ಟವೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ಧಾರದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಿತ್ತು.

ಊರಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ವಾಸುವಿನಲ್ಲಿ ರತ್ನ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆ ಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ವಾಸು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರು ವಂತೆನಿಸಿತ್ತು. ರತ್ನ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂಕಾರಣ ಅವನಿಂದ ತಿಳಿಯು ಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವಾಸುವಿಗೆ ದಿನಗಳು ಕಳೆದರೂ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ತಾನು ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವಿಚಾರ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಸಲ ಪ್ರಯ ತ್ನಿಸಿದಾಗಲೂ ಮಾತುಗಂಟಲಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. 'ಇದ್ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಗು ತ್ತದೆ?' ಅವಳಿಗೂ ನನಗೂ ಇರುವ ನಂಟಾದರೂ ಏನು ? ತಾಯಿ, ತಂಗಿಗೆ ಕರಗದ ಮನಸ್ಸು ಇವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅವಳಿಗೊದಗಬಹುದಾದ ನೋವಿನ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಉರಿಯಾಗಿ ಎದೆ ಸುಡುತ್ತದೆ. ಅವಳ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ನೂರು ಬೆಳ್ದಿಂಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜೇನು ಕೊಡಗಳೇ ತುಳುಕುತ್ತವೆ. ನಾನೇಕೆ ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ? ಇದು ನನ್ನದೇ ಹೃದಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ಅಥವಾ ಅವಳ ಮುಷ್ಠಿಯ ಬಿಗಿತವೇ ? ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದ ಅಪರಿಚಿತತೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಳವಾಗಿ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿತೇಕೆ–ಎಂದು ತನ್ನನ್ನೇ ತಿವಿದು ತಿವಿದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಾಸುವಿನ ಮನಸ್ಸು ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಘರ್ಷ ಭೂಮಿಯಾಯಿತು. ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಿದ್ದೆಯನ್ನೇ ಮರೆತಿದ್ದ. ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲವೆನಿಸಿತು. ಹೇಗೆ ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದೆಂದು ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡ.

ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದ. ಅವಳಿ ಗಾದರೆ ಗಂಡನಿದ್ದಾನೆ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು. ಆದರೆ ತನ್ನ ತಂಗಿ, ತಾಯಿ ತಮ್ಮನಿಗೆ ತಾನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಯಾರು ? ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪರಿಚಯ ಸ್ನೇಹಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಷ್ಟು ಸಂಬಂಧವೇನು ? ಬದುಕಿನ ಪ್ರವಾಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದವರು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ತನ್ನ ಕುದಿಯುವರೆಗೂ ಬರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ದಾರಿಯನ್ನು

ಅವರಿಗಾಗಿ ಬದಲಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ-ಎಂದುಕೊಂಡು ತನಗೆ ತಾನೇ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡ.

ಸರಿ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಬಿಡಬೇಕು' ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ವಾಸು ರತ್ನ ಎದುರು ಬದುರಾಗಿ ಕೂತರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ಬರುವುದೇ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವನ ಬರವೇ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಾದರೆ ಬಂದ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲ. ಮನೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಧರ್ಮಛತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಬಂದು ರತ್ನಳ ಸಂಗ ಬಯಸಿ ಕಾಡಿಬೇಡಿ ಪಡೆದು ಮರಳುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನಳಿಗೂ ಅವನ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಲ್ಲದಂತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವೆನಿಸಿದವು. ತನ್ನ ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರದಂತೆ ನಿರುಪದ್ರವಿಯಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಅವಳು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಾಯದ ಬಯಕೆಗಳು ಸಾಂತ್ವನಕ್ಕಾಗಿ ಎದುರು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಗಂಡನ, ವಾಸುವಿನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾಸುವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಯಾಕೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭೀತಿ. ಆದರೆ ವಾಸು ಅವಳನ್ನು ಆರಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆ ದೇವರಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅಣ್ಣನ ಕಿರುಕುಳ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡೂ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇದನ್ನೇ ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವಳ ಸಲುಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯವೆಂದೇ ತರ್ಕಿಸಿದ್ದ. ಇಂತಹುದರಲ್ಲಿ ರತ್ನಳ ಅನೀತಿಯ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾದರೆ, ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತಳೆದಿರುವ ಗೌರವವೂಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆದಾಯ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದೇನೋ ಎನ್ನುವ ಭಯವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ವಾಸು ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ರತ್ನ.

ವಾಸು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದ. 'ಅತ್ತಿಗೆ ನಾನೊಂದು ಮನೆ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಅಮ್ಮ, ತಂಗಿ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲರೂ ಊರಿಂದ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಜೊತೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ಮನೆಯ ಋಣ ತೀರಿತು' ಎಂದ.

ರತ್ನಳು ಹೆದರಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಂತೆ ವಾಸುವಿನಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಟಿತು. ರತ್ನಳು ಅಚ್ಚರಿ ಪಡದೆ 'ಯಾಕೆ ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡಿದೆ ವಾಸು ? ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆತರಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲ ? ಎಂದಳು. ಇಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಡಿ, ಆಚಾರ ಹೆಚ್ಚು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಆದಕ್ಕೆಂತಲೇ ಬೇರೆ ಮನೆ ನೋಡ್ಬಿಟ್ಟೆ' ಎಂದ.

ರತ್ನಳ ಮುಖ ಬಾಡಿತು. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಆ ಕಂಬನಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರೆಷ್ಟೋ. ನಿಜವಾದ ಕಣ್ಣೀರೆಷ್ಟೋ ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿತು. ವಾಸುವಿಗ ಹೆಂಗಸರ ಕಣ್ಣಲ್ಲ ಅದೂ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಂಡರೆ ಸಾಕು ಹೃದಯ ಇರಿದಂತೆ, ಕರುಳು ಹಿಂಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು. ರತ್ನಳಿಗೂ ವಾಸುವಿನ ಮೌನ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರು ಮಾಡ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳ ಜಾಡು ಹತ್ತದಂತೆ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು, 'ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ವಾಸು, ನಿನ್ನ ಸುಖವನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿ. ಏನೋ ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಮೂಡಿಸಿತ್ತು. ನನ್ನವರ ಕಿರುಕುಳ, ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಬೇಸರ ಮರೆತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬದುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯ ವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ವೀಣಾಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತೀನಿ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಹೇಳಲಿ. ನಿನ್ನ ಸುಖ ಸಂತೋಷ ತಡೆಯಲು ನಾನು ಯಾರು ? ನಾನೇನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅತ್ತಿಗೆಯೇ ? ಎಂದು ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡಳು.

'ಅತ್ತಿಗೆ ನೀವು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ, ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅತ್ತಿಗೆ ಯಿದ್ದರೂ ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು. ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಋಣಾನುಬಂಧವೋ ಏನೋ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪರಿಚಿತರಾದಿವಿ. ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಷ್ಟು ಬಂಧುತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದಿವಿ. ನನ್ನ ತಾಯಿ, ತಂಗಿ, ತಮ್ಮನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಲಾಗದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ. ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ, ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದಷ್ಟೂ ನನ್ನವರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸ

ಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸೋತೆ, ನನಗೆ ಹೃದಯವೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ವಹಿಸಿರುವ ಕಳಕಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು 'ಸ್ವಂತ ಅತ್ತಿಗೆ'ಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಬೇಡಿ.

'ನಿಜ ವಾಸು, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಅತ್ತಿಗೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ, ತಾಯಿ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲಾಗದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ. ಈ ಹಾಳು ಭಾವನೆಯ ಸೆಳೆತದಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಿದೆ. ನೀನು ಸುಖವಾಗಿರುವುದು ಮುಖ್ಯ. ನನ್ನಲ್ಲೇ ನೀನುಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಂತ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ ವಾಸು, ನಿನ್ನ ಬಡಪಾಯಿ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡಬೇಡ. ಅಷ್ಟೇ ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು.

'ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನನಗೆ ತಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು. ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಸಲುಗೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದಷ್ಟೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಿರುತ್ತೆ. ನೀವೇನೂ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನಿಂದ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು' ಎಂದ ವಿನಯದಿಂದ.

ರತ್ನ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮ ವಾಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಆಗಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಅಗಲಿರಬೇಕಾಗಿದೆಯಲ್ಲ' ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ನೋವು, ಸುರಿದ ಕಣ್ಣೀರು ಮುಗ್ಧ ವಾಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾದವು. ಬೆಳ್ಳಗಿರುವುದೆಲ್ಲ ಹಾಲೆಂದೇ ನಂಬಿದ ವಾಸು.

ತನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯಥೆ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಸಂಬಂಧ ಋಣಾನುಬಂಧ. ಜನ್ಮಜನ್ಮದ ನಂಟು. ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಕಗ್ಗಂಟು....ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೇ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದ.

ಒಂದು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೋ ವಾಸು. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತೆ. ಆಗಾಗ ಬಂದು ಈ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡು

ತ್ತಿರುತ್ತ ತಾನೇ ?....ಅದೊಂದು ಭರವಸೆ ಸಾಕು' ಎಂದಳು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನಗು ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ.

ಇದು ಮತ್ತೊಂದು ಮಮತೆಯ ಕುಣಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಗಂಟೆ ಹನ್ನೆರಡು ಹೊಡೆಯಿತು. ರತ್ನಳು ವಾಸುವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಲು ಹೇಳಿದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ತಲೆ ತುಂಬಾ ಯೋಚನೆಗಳು. ಆದರೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎದ್ದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಬಲವಂತವಾಗಿಯಾದರೂ ನಿದ್ದೆ ತಂದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು-ಎಂದುಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಹೋದ. ಹೋಗುವಾಗ ಅನ್ನಿಸಿತು, 'ಪಾಪ ! ಅತ್ತಿಗೆ ಇವತ್ತು ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು.

ವಾಸು ಎದ್ದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟುಸಿರೊಂದು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸಿತು, ವಾಸು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೋದರೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ? ಅವಳಿಗೆ ಸ್ನೋ, ಪೌಡರ್, ಲಿಪ್ ಸ್ಟಿಕ್, ಸೆಂಟ್ ಬೇಕು ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗೆಂದು ಚಿಂತೆಯಾಗಿತ್ತು. ವಾಸುವಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನೂ ಮರೆತು ಅವಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅಂತಹವರು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ? ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ರತ್ನಳಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಭಯಂಕರವೆನಿಸಿತು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟಳು. ರತ್ನಳ ಮನೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ರತ್ನಳಿಂದ ವಾಸುವಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಷ್ಟಗಳಗೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಒಂದರ ಹೊರೆಯನ್ನೇ ಹೊರಲಾಗದ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕುಟುಂಬಗಳ ಹೊರೆ ಬಿತ್ತು. ದಿನ ಬೆಳಗಾದರೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಗೋಳಿನ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನ ತಾರೀಖಿಗೆ ಬಂದ ಹಣ ಎರಡು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಗನನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಣ ಕೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ವಾಸು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದ. ವಾಸುವಿನಲ್ಲಿ ಜೀವ ನೆಟ್ಟಿದ್ದ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ವಾಸುವಿನ ಮನಸ್ಸು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಆಕೆಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ವಾಸುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕೈ ತುಂಬಾ ಸಂಬಳ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಾಗ, ವಾಸು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲ 'ನ'

ಕಾರದ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಗಮನಿಸಿದಳು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೊರಟರೆ ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಹತ್ತೋ ಹನ್ನೊಂದೋ, ಊಟ ಮಾಡುವುದೂ ಅಪರೂಪ, ತಾಯಿ ಬಹಳ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ಗೆಳೆಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟವಾಯಿತು-ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಮನೆಗೆ ಬಂದರೂ ಮೌನ, ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾತನಾಡು ತ್ತಿದ್ದುದೇ ಇಲ್ಲ. ದೇವಮ್ಮ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ, ಮಗನ ರೀತಿಗಾಗಿ ಕೊರಗಿದಳು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದೆನೇನೋ-ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದ್ದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ವಾಸುವಿನ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೂಕಳಂತೆ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾಯಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುರುಳಿಗೆ ಹಾಡಿನ ಹುಚ್ಚು, ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಲೆಯುವುದು, ಹಸಿವಾದರೆ ಎಲ್ಲೂ ಕವಳ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಗೆ.

ವಾಸು, ಮುರುಳಿ, ರತ್ನಳ ಮನೆಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ತಪ್ಪದೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾಸು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಯಾವೊಂದು ಆಘಾತವೂ ರತ್ನಳಿಗೆ ಆದಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಗೆಲುವಾಗೇ ಇದ್ದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಊಟ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, ಷೋಕಿ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ವಾಸು ಇದ್ದಾಗಿ ಗಿಂತ ಈಗ ಇನ್ನೂ ಅವಳ ಅಲಂಕಾರ, ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಇತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'ಕೇಶಾಲಂಕಾರ' ಕೋರ್ಸ್ ಯಾವುದನ್ನೋ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತಾನು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯೆನಿಸಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಬೇಸರ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಜೊತೆ ಕಳೆಯುವ ಎರಡು ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ವಾಸು ಹೋದದ್ದು ತಿಳಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ವಾಯಿತು. ಇನ್ನಾದರೂ ರತ್ನಳು ತಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾಳೆ-ಎಂದು. ಮನೆಗೆ ಈಗೀಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ವಾಸು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಅವನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಆದರ, ಪ್ರೀತಿ ತನಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಸಂಶಯದ ದೃಷ್ಟಿ ಕೆರಳಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ನರಳಿತು.

ರತ್ನಳನ್ನು ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿಯೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರತ್ನ ದುಡಿದು ತಂದು ಹಾಕುವ ಅವನಿಗೆ ಆದರ ತೋರಿಸದೆ ಗಂಡ ಅಂತ ಅನ್ನಿ ಕೊಂಡೂ ಜೂಜು ಕುಡಿತದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮರೆಯು ವಂತಹ ನಿನಗೆ ಆದರ ತೋರಿಸಬೇಕೇ ಎಂದು ರೊಯ್ಯಾನೆ ಉತ್ತರವನ್ನ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಳು. ಅವಳು ನುಡಿದ ಮಾತು, ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿ ಸವಾಲಿನಂತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಅವನ ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಇವಳಿಗೆ ಕೈ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದ ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ.

* * * *

ವಾಸು ಯುಗಾದಿಗಾಗಿ ಸೀರೆ, ಕುಪ್ಪಸದ ಬಟ್ಟೆ, ಎರಡು ಫ್ರಾಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ. ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಂದವನು ದಣಿದಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮೈ ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆಂದೆಣಿಸಿ ಸ್ನಾನದ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದ. ತಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಪಾರ್ಸಲನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೋಣೆ ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸಲ ಬಂದಳು. ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ವಾಸುವಿನ ಕೊಳೆ ಬಟ್ಟೆ ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಎಸೆದಿದ್ದ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಮಾಡಿದಳು. ಕೊಳೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ಒಂದ ಬಕೆಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿದಳು. ಎಸೆದಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಡವಿ ಮೇಜಿ ಮೇಲಿಡಲು ತಿರುಗಿದಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದರ ಮೇಲಿದ್ದ ಪಾರ್ಸೆಲ್ ಕಾಣಿಸಿತು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಬಿಚ್ಚಿದಳು. ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಸೀರೆ 'ಕಣ್ಣು ಮಿಂಚತ ಅಬ್ಬ! ಎಷ್ಟು ಚನ್ನಾಗಿದೆ? ಅಣ್ಣ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವನು. ನಾನು ಕೇಳದೆಯೆ ಸೀರೆ ತಂದಿದ್ದಾನೆ ನನಗೆ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡ ಗುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ಪೊರಕೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಎಸೆದು ಅಡಿಗೆ ಕೋಣೆಗೆ ಓಡಿದಳು ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಓಡಿ ಬಂದೆ?....ಏನೇ ಅದು ಕೈಲಿ?-ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿ ನಂತರ ಕೇಳಿದರು. 'ಅದೇನಮ್ಮ ಯಾವತ್ತೋ ನಾನು ಸೀರೆ ಬೇಕೂಂ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಅಣ್ಣ ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಬಂ ದ್ದಾನೆ,

ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನಾಳೆ ಹಬ್ಬ ಅಲ್ವಾ ? ಅವಕೇಂತಲೇ ಈಗ ತಂದಿದ್ದಾನೆ, ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವನಲ್ಲವೇನಮ್ಮ ?- ಎಂದು ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಹೂಂ ! ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿ ಅವಳ ಕೈಲಿ ಮಗನಿಗೆಂದು ಕಾಫಿ ಲೋಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಮಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈಗೊಂದಾರೂ ತಿಂಗಳಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಸೀರೆ ಕೊಡಿಸೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರಾದರೂ ವಾಸು ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು, ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳೆಂದು ಮುಂದೂಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಲ ಬೋನಸ್ ಬಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ವಾಲೆ ಕೊಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಬೋನಸ್ ಬಂದರೂ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹರಕು ಸೀರೆಯನ್ನೇ ತೇಪೆ ಹಾಕಿ ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಮಗೇ ತಂದಿದ್ದಾದರೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ತಾವೇಕೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ರೂಮಿನತ್ತ ನಡೆದ ವಾಸುವನ್ನು ತಡೆದು, ಲಕ್ಷ್ಮಿ 'ಅಣ್ಣಾ' ಎಂದಳು. ವಾಸು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವಳ ಕೈಲಿ ಸೀರೆಯಿತ್ತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ವಿಷಯ ಏನೂಂತ ಹೊಳೆಯಿತು. 'ಇದನ್ನು ನನಗೇ ಅಲ್ವೇನಣ್ಣ ತಂದಿದ್ದು ? ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಹಿಡಿಸಿತು'-ಎಂದು ಬಡಬಡನೆ ಅವನ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಾಯದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ವಾಸು ನಿರುತ್ತರನಾದ.

ಸೀರೆ ತಂದದ್ದು ರತ್ನಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು. ಹೋದವಾರ ರತ್ನಳೇ ವಾಸುವಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಪ್ರತಿಯುಗಾದಿಗೂ ತಪ್ಪದೆ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಳೆಂದೂ, ಈ ಸಲ ತನಗಾಗಲೀ, ತನ್ನ ಮಗಳಿಗಾಗಲೀ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯು ಕೋಗವಿಲ್ಲನೆಂದು ನೊಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ತೀರಾ ಪಾಪ ! ಎನಿಸಿತು. ಎರಡು ಮೂರು ಉಗಾದಿಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಈ ಸಲ ತಪ್ಪಿಸುವುದೇಕೆಂದು ಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದ. ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು

ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬರೋಣವೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದ. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ತಂಗಿ
ಸೀರೆ ತನಗೆ ತಂದದ್ದು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳಿಗೆ ಈ ಸೀರೆ ನಿನಗ
ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೋ ತಂದಿರುವುದು'- ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು ? ಮೊದಲ
ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸೀರೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೇಜಾರಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂ
ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗುವುದು ? ರತ್ನಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳಿ
ತಾನು ತಂದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಬೇರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು
ಮುರಿಯುವುದು ಹೇಗೆ. ಹಣವಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊಂಡು ನಿಭಾಯಿಸಬಹು
ದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದ್ದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದಿದೆ. ಮೊದಲನೇ ತಾರೀಖಿಗೆ
ರತ್ನ ಆಫೀಸ್‌ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು
ಕಸಿದುಕೊಂಡಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ. ವೀಣಾ
ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೆ ಲೋಲಾಕು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕಿವಿ
ಲೋಲಾಕು ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಮಿಕ್ಕದ್ದು ಮನೆಗೆ, ತನ್ನ ಖರ್ಚಿಗೆ, ಈ
ತಂದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಹೋಯಿತು. ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನುಳಿದ ದಿನಗಳ
ಶಿವರಾತ್ರಿ ! ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಾದರೂ ಉತ್ತರಕೊಡದಿದ್ದ ವಾಸುವನ್ನು
ನೋಡಿದ ದೇವಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಗದ್ದರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಡು ಸೀರೇನ
ಯಾರಿಗೇ ತಂದಿರಲಿ, ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಆಯಿತೆ ? ಉಗಾದಿ
ನೀನೇನೂ ಬೆತ್ತಲೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇರೋವುಗಳರಲ್ಲೇ ಹೊಸ
ದೊಂದನ್ನು ಉಡು ಸಾಕು'—ಎಂದರು.

ವಾಸುವಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಮಾತು ಚಿವುಟಿದಂತೆನಿಸಿತು. ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು
ಅವಳ ವ್ಯಂಗ್ಯಕ್ಕೆ, ಆದರೆ ತಪ್ಪು ತನ್ನದಿರುವಾಗ ?....ಏನಾದರೂ ಸರಿ, ಈ
ದರಿದ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾಯಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೀ
ದಿರುವ ಹಾಗೆ ಆದರೆ ಸರಿ'—ಎಂದುಕೊಂಡು ಹೌದು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿನಗೇ ತಂ
ರೋದು, ನಿನಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ಯಾರಿಗೆ ? ನಿನಗೆ ಹೇಳ್ದೆ, ಕೇಳ್ದೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು
ನಿನ್ನನ್ನು ತಡಪಡಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಈಗಲೇ ನೀನ
ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟೆ. ಹೋಗಲಿಬಿಡು. ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಯ್ತು ತಾನೇ ಎಂದ
ಕೇಳಿದ.

ಓ....ತುಂಬಾನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ....ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಫ್ರಾಕುಗಳಿದ್ದುವಲ್ಲ.... ಅವು ಯಾರಿಗಣ್ಣ ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಓ ಹಾಳಾದವಳು ಎಲ್ಲಾ ರಟ್ಟು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು. ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಾ-ನನ್ನ ಫ್ರೆಂಡ್‌ದು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ತೆಗೆದೆವು. ಅವ್ನು ಹೋಗುವಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋದು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ದೇವಮ್ಮ ನಂಬಿದರು.

ವಾಸುವಿಗೆ ತಾನು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಾಜೂಕಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ? ಈ ಜಾಣತನ ತನಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು ?....ಅಂತ ಯೋಚಿಸಿದ. ಒಟ್ಟಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಅಸಹ್ಯಕರವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸೀರೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಿತು.

ವಾಸು ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನ ಬಳಿ ಸಾಲ ಮಾಡಿ ರತ್ನಳಿಗೆ ಸೀರೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಹಬ್ಬಕ್ಕಾಗಿ.

*   *   *   *

ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ವಾಸುವಿಗೆ ರತ್ನಳ ಮನೆಯೊಂದಿಗಿದ್ದ ಸಂಬಂಧದ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ದೇವಮ್ಮನ ಮೈದುನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದೇವಮ್ಮ ಅಷ್ಟಾಗಿ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನವರ ಬಗ್ಗೆ ವಾಸುವಿನ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಯೋಚಿಸಿ ಸೋತಿದ್ದವರಿಗೆ ಸುಳುವು ಹತ್ತಿತು. ವಾಸು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ರತ್ನಳ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದ. ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ರತ್ನಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೂ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನ ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾಗಿ, ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಳು. ಮೈದುನನೆಂದಂತೆ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ರತ್ನಳು ಕೆಟ್ಟವಳೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಮಗನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ರತ್ನ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮುಖ ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾಸುವಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಖುಷಿ ತರಿಸಿತು. ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬಹುದೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ರತ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಅನೀತಿಯ ಬದುಕು ತಿಳಿಯಿತು. ದೇವಮ್ಮನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ತಂದೆಯ ಸಂಬಂಧ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಯಾರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಯಾರೂ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೇರೆ ಜಾತಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿರುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಆ ಬೀದಿಯವರೂ ರತ್ನಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಗಂಡಸರನ್ನ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕ್ಕೋತಾಳೆ. ಇಲ್ದೆ ಇದ್ರೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಬರೋ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಸಾರ ನಡೆಯೋದು ಹೇಗೆ ? ಕುಡಿಯೋಕೆ, ಜೂಜಿಗೆ ಹಣ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕು. ಇವಳಿಗೆ ಫ್ಯಾಷನ್ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಹಣಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಸೀರೆ, ತುಟಿಗೆ ಬಣ್ಣ-ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ದುಡ್ಡು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು....ಎಷ್ಟು ಜನ ಹುಡುಗರು ಇವಳ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೆಟ್ಟು ಹಾಳಾಗಿಹೋದರೋ !—ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಜವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಬಣ್ಣಗಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದರು.

ದೇವಮ್ಮನ ಚಿಂತೆ ಚಿತೆಯಾಗಿ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಇವಳ ಬಲೆಗೆ ಮಗ ಬಿದ್ದು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ದುಡಿಯುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಳಿಗೇ ಹಾಕ್ತಿರಬೇಕು. ಅವನು ತಡವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರೋದಕ್ಕೂ ಅವಳೇ ಕಾರಣ ಇರಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವಳ ಹೊಸ್ತಿಲು ತುಳೀಬಾರದೂಂತ ವಾಸುವಿಗೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ....ಅವನು ನನ್ನಿಂದ ದೂರವಾಗಬಾರದು. ಅವಳ ಮೋಹಿನಿಯಾಟಕ್ಕೆ ಮೋಸ ಹೋಗಬಾರದು. ಸರ್ವನಾಶವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು—ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು.

* * * *

ಭಾನುವಾರ ರಜವಿತ್ತು ವಾಸುವಿಗೆ, ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ. ಹೊರಗೆ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೋಣವೆಂದು

ಹೊರಟ. ಆ ದಿನ ಹಾಳಾದ್ದು ಗೆಳೆಯರ್ಯಾರೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಅವಳ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾದ. ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಾದ ಮೇಲೆ ಬಸ್ಸು ಬಂತು ಸರಿ ರತ್ನಳ ಮನೆ ಸೇರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ. ಆದರೆ ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಮನೆ ನಿರ್ಜನವಾಗಿದೆ. ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕವೂ ಹಾಕದೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಬೇಕೂ ?—ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ನಡೆದ. ಅಲ್ಲಿನ ದೃಶ್ಯ ನೋಡಿ ಸ್ತಂಭಿಸಿ ಹೋದ. ರತ್ನ ಮನೋಹರನ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮನೋಹರನೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ?—ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ.

ಮನೋಹರ ವಾಸುವಿನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ. ವಾಸುವಿಗೆ ತುಂಬಾ ಗೆಳೆಯ, ಆಗಾಗ ವಾಸು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ರತ್ನಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೆಗೇ ಬಂದು, ತನ್ನವರಿಗೇ ದ್ರೋಹ ಮಾಡ್ತಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸುಳಿವೂ ತಿಳಿಯದೆ ತನ್ನತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಖೂಳ, ಹಲ್ಲು ಮುರಿದು ಬಿಡಬೇಕು—ಎಂದುಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತ. ಇಬ್ಬರೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ! ತಾನೇ ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡು, ಮನೂ !—ಎಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಬಯಸಿದರೂ ಬಾರದ ಗಡಸುತನ ತಂದುಕೊಂಡು ಅರಚಿದ—'ಮನೂ' ಎಂದ. ಮನೂ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ತಿರುಗಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ 'ಅಪರಾಧಿ' ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಸರಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಮನೂ ಮತ್ತು ರತ್ನ, 'ವಾಸು ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ! ಎಂದರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ.

ವಾಸುವಿನ ಮುಂದೆ ತೀರಾ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಯಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಮುಗ್ಧನೆಂದೇ ವಾಸುವನ್ನು ನಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಈಗ ಮುಗ್ಧತೆಯ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ 'ಧೂರ್ತ'ತನ ಹೊರಬಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು.

ವಾಸುವಿಗೆ ಮುಖ ಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಮನುವಿಗೆ. ವಾಸುವಿನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯಿತು.

ರತ್ನಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇದಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಹೃದಯ ಬುಸುಗುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ತಪ್ಪು ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ವಾಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದಳು. ವಾಸು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದುಃಖ ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂತು. ರತ್ನಳನ್ನು ಈ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೋಷಿಯಲ್ ಅಷ್ಟೆ! ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶ ಹೃದಯ... ಪವಿತ್ರಳು, ಸಲುಗೆಯ ಸ್ವಭಾವದವಳು–ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ, ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಈ ನಡತೆ ವಾಸುವಿಗೆ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಬರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ದುಃಖವನ್ನೇ ಬರಿಸಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಅನೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದುಕಡೆ ಆಳವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡ ಸಂಬಂಧವಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ನಂಟು. ಯಾರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳುವುದು. ಸುಮ್ಮನೆ ಅಪರಾಧಿಗಳಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ರತ್ನ ಮತ್ತು ಮನುವನ್ನು ನೋಡಿದ. ಮನೋಹರ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವನು? ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಇರಲು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ನೇಹಿತ. ತನ್ನ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೋಸಲ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ್ದ. ಮುಗ್ಧ! ಸಹೃದಯಿ, ಸೌಜನ್ಯವುಳ್ಳವನು, ಎಂದೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈಗ ಛೆ! ಛೆ! ಯೋಚಿಸಲೂ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸುವುದು–ಎಂದುಕೊಂಡರೂ ಮನೋಹರನನ್ನು ಎದುರೇ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕೋಣವೇ? ಸಿಲುಬೆಗೇರಿಸೋಣವೇ–ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಗಳೂ ಅಡ್ಡಹಾದವು. ಆದರೆ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಮನೂ ನಾಳೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೀಯಾ?–ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಮನೋಹರನಿಗೆ 'ದಮ್ಮಯ್ಯ'–ಸದ್ಯ ಏನೂ ಬೈಯ್ಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ!–ಬದುಕಿದೆ–ಎನಿಸಿತು. ಓಹ್! ಎಸ್!–ಎಂದು ತಟಕ್ಕನೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಮತ್ತೆ ರತ್ನಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ 'ಅತ್ತಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡುವುದಿದೆ! ಎಂದ. ಮನೋಹರನಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥವಾಯಿತು ಐಯಾಮ್ ಸಾರಿ. ಬರುತ್ತೇನೆ ವಾಸು–ಎಂದವನೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲುಕಿತ್ತ.

ರತ್ನಳಿಗಾದ ಅವಮಾನ ನಾಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸಮಾಪ್ತವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ತಿರುಗಿತ್ತು. ಸೆಡೆದುಕೊಂಡೇ, ಹೂಂ! ಹೇಳು, ಏನು ಮಾಡೋದಿದೆ-ಅಂತ ಕೇಳಿದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ರತ್ನಳ ಮನದ ನಿಲುವು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸದ ಮಾತುಗಳು ಬಂದಾವೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು-ಎಂದುಕೊಂಡ. ಆದರೂ ಒಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತಾದರೂ ಆಡದಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ತಾನೆಷ್ಟರವನು ಎಂದೆಸಿಸಿದರೂ, ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮ ವಂಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ-ಅನಿಸಿ ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟ-'ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅತ್ತಿಗೆ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಾನು ಈ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾನ ಬಹುಶಃ ನೀವು ಊಹಿಸಿರಲಾರಿರಿ. ತಾಯಿ, ತಂಗಿಯನ್ನೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೆಣಗಿದೆ. ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಋಣಾನುಬಂಧದ ಸೆಳವೋ ಹೀಗೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮತ್ತ ದೂಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹ ಸಲುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಿಂದಲೂ ದೊರೆಯದ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಎಳೆ ಕಂಡೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಪ್ರೀತಿಸಿದೆ, ನನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದೆ-ಇಂತಹ ಅತ್ತಿಗೆ ನನಗಿದ್ದಾರೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ. ಅಣ್ಣನ ಆ ದುಶ್ಚಟಗಳನ್ನೂ ಕಂಡೂ ಬಾಡದ ನಗುವಿನ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾದೆ. ಆದರೆ....ಆದರೆ ಇಂದು ನನಗೆ ತೀರಾ ಕಸಿವಿಸಿ ಎನಿಸುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಲಿಗೆಯ ಅತಿರೇಕ ಈ ಮಟ್ಟದ್ದೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ....ಯಾಕತ್ತಿಗೆ ಮನುವನ್ನು ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬರಲು ಬಿಟ್ಟಿರಿ? ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಎರಡು ಥಳಿಸಿ ಅಟ್ಟಬಾರದಿತ್ತೆ?-ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ರತ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು-ವಾಸು ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ, ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಲುಗೆಯನ್ನು ಕಂಡೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೀನಿ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ನನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ನಿನಗಿಲ್ಲ. ಮನೂನ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸ್ತೀನಿ. ಅವನೂ ಅಷ್ಟೆ! ನಾವಿಬ್ಬರು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೀವಿ ನಾನು ಮನುಷ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಬಾಳಬಲ್ಲೆನೇ ಹೊರತಾಗಿ

ಮೃಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಾಳಲಾರೆ ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಒಂದು ಪಶು. ಅವನು ನನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಡೈವೋರ್ಸ್ ಪಡೆದು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮದುವೆಯಾಗ್ತೀವಿ. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಕಂಡರೆ, ಸರಿಯೆನಿಸಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಸುಖಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ನೀನೂ ಸಹಕರಿಸು. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ನಿನಗೊಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ತಿರುಗಿದಳು. ವಾಸು 'ಅತ್ತಿಗೆ' ಎಂದ, ಪಟಪಟನೆ ಕಂಬನಿಯೆರಡು ಉದುರಿದುವು. ರತ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಳು. 'ವಾಸು' ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು. ವಾಸುವಿಗೆ ಕಚಗುಳಿಯಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪುಲಕದ ಮೊಗ್ಗುಗಳರಳಿದವು. ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕವಿದಿದ್ದ ಕಹಿಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ಮರೆಯಾದವು.

'ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅತ್ತಿಗೆ, ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಅಣ್ಣನ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಹಾಳಾಗುವುದು ನನಗೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ನೀವು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಇರುವುದಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು. ಮನುವಿನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಬಲ್ಲರೆನಿಸಿದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಾನೂ ಸಹಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನಿಗೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ'-ಎಂದ.

'ವಾಸು ನನ್ನ ನಡತೆ ನಿನಗೆ ಕೆಟ್ಟದೆನಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ರೋಸಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀನಿ ಗೊತ್ತಾ ? ನನಗೇನು ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲವೇ. ನನಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಲ್ಲವೇ ? ಆದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೀನಿ. ನಾಳೆ ನಾನು ಬದುಕಲು ಯಾರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರು ? ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ತರುವ ಹಣ ಎಷ್ಟಂತಲೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಕುಡುಕನಂತೆ ಕಾಣಬೇಕೇ ಹೊರತು ಜವಾಬ್ದಾರಿವುಳ್ಳ ಒಂದು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಂತೆಯಾಗಲೀ, ಮರ್ಯಾದೆಯ ಗಂಡನಂತೆಯಾಗಲಿ, ಮೀಣಾಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆಯಂತಾಗಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಇದ್ದಬದ್ದದನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡವಿಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಅಡವಿಡುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಮೈತುಂಬ ಸಾಲ. ಅವನು ಬಂದರೆ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಸಾಲಗಾರರ ಹಿಂಡೆ

ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀನೇ ಹೇಳು—ನನಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಡುವ, ಕಾಪಾಡುವ, ಪ್ರೀತಿನೋಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅದನ್ನು ಬಯಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದೆಯೆನ್ನುತ್ತೀಯಾ ?—ಎಂದು ಮುಳು ಮುಳು ಅತ್ತಳು.

ವಾಸು ಕರಗುವುದಕ್ಕೆ, ವಾಸು ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ, ವಾಸು ಮತ್ತೊಂದು ಅಡಿ ಆಳದ ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ-ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ಲೀಸ್ ಅತ್ತಿಗೆ, ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರು ಬಿದ್ದರೂ ನನ್ನಾಣೆ-ಎಂದ.

ರತ್ನ 'ಸೊರ್' ಎಂದು ಮೂಗಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸೆರಗಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡಳು. ವಾಸುವೇ ಸಮಾಧಾನದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದ. 'ನಾಳೆ ಯಾರಾದರೂ ಲಾಯರನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನೇ ನಿಂತು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹೆರವರ ಮನೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಂದು ಹಿಂಸಿಸಿ ಪ್ರಾಣತೆಗೆಯುವ ಪಶುತನ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಕನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಡಲು ತಿರುಗಿದ. ರತ್ನ 'ಇಲ್ಲೇಇದ್ದು ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗು ವಾಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ವಾಸು 'ಇಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ ಈಗ ನಾನು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾಳೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಬಂದಾಗ ಊಟ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲ'—ಎಂದು ನಡೆದೇಬಿಟ್ಟ.

ವಾಸು ಇನ್ನೂ ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿರಲಾರ, ರತ್ನಳ ಮುಖದ ಮೋಲಿನ ಮೋಡಗಳು ಚೆದುರಿ ಮಿಂಚು ಬೆಳಕಿನ ನಗು ಸುಳಿಯಿತು.

* * * *

ಹಿಂದಿನ ದಿನ ರತ್ನಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಅಲೆದಾಡಿ ಅಲೆದಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ಮನೆ ಸೇರುವ ವೇಳೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ದಾಟಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಈ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಂಟುಗಂಟೆಯಾದರೂ ಎದ್ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೇಳುವ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೇವಮ್ಮ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೇ ಎರಡು ಸಲ ಬಂದು ಅವನು ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ

ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ, 'ಪಾಪ ! ಮಲಗಲಿ ಮೈಗೆ ಆಲಸ್ಯವೋ ಏನೋ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಫೀಸಿಗೆ ರಜೆ ಕಳಿಸಿದರಾಯಿತು' ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರದೆ, ಅಣ್ಣ ಗಂಟೆ ಎಂಟಾಯಿತು. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲವೇನು ?'—ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

ವಾಸೂಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ಮನೂನೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ನೆನಪಾಯಿತು. ದಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಒಂದು ಲೋಟ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಡು ಬೇಗ-ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಕಾಫಿಗಾಗಿ ಆತುರಪಡಿಸಿದ. ಎರಡು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಲೋಟ ಅವನ ಕೈಗೆ ಬಂತು. ಗುಟುಕರಿಸಿ ಲೋಟವನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಕಡೆ ನಡೆದ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ರೆಡಿಯಾಗಿ ಬರುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೇವಮ್ಮ ಮಣೆ ಹಾಕಿ ಊಟ ಬಡಿಸಿದಳು. ಬಂದವನೇ ಬಿಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಾರಲ್ಲಿ ಕಲೆಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೆರಡು ತುತ್ತು ತಿಂದು ಎದ್ದ. ಮಜ್ಜಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣುವಷ್ಟು ಸಹನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವಮ್ಮ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಕೇಳದೆ ಅರ್ಧಂಬರ್ಧ ಊಟ ಮಾಡಿ ಎದ್ದ. ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಆತುರ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ರೀತಿಗೆ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಯಿತೇನೋ ಅಂದರೆ ಮಾಮೂಲು ವೇಳೆಗಿಂತ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದ. ದೇವಮ್ಮ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಳೇ ಹೊರತು ಮಗನನ್ನು ಅವನ ಗಡಿಬಿಡಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಆಫೀಸು ಸೇರುವ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ 10-30 ಆಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಸೀಟನಲ್ಲಿ ತಾನು ಕುಳಿತ. ಇನ್ನೂ ಸೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಬರಬೇಕಿತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಗೂ ಬಂದಿದ್ದುದೇ ಅಪರೂಪ ಕಾದು ಕುಳಿತ. ತನ್ನ ಪಕ್ಕದ ಕುರ್ಚಿ ತುಂಬುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರು ಬಂದರೂ ಅವನಿಗೆ ಪರಿವೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊತ್ತು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮನು ಈಗ ಬಂದಾನು....ಈಗ ಬಂದಾನು-ಎಂದು ಕಾದ. ಆಫೀಸ್‌ನಲ್ಲಿನ ಉಳಿದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ವಾಸುವಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣು

ತ್ತಿದ್ದ ಚಡಪಡಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಬಾಲು ಕೇಳಿದ-ಹೇಯ್ ವಾಸು, ಇದೇನು ಈವತ್ತು ತುಂಬಾ ಅಪಸೆಟ್ ಆದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲ, ವೈ ಹುಷಾರಿಲ್ಲವಾ ?-ಎಂದು. ವಾಸು ಆಷಾಢಭೂತಿ ನಗೆ ನಕ್ಕು, ಏನಿಲ್ಲ ಬಾಲು, ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಗೆನಿಸಿದೆ ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟೆ. ತನ್ನ ಗಡಿಯಾರ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದು, ಅಂದ ಹಾಗೆ ಟೈಂ ಏನಾಗಿದೆ ಈಗ ?-ಎಂದ. ಬಾಲೂಗೆ ನಗು ಬಂತು. ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಗಡಿಯಾರ ಇಟ್ಕೊಂಡು ಟೈಂ ಕೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಾ ?-ಎಂದ. ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ನಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಲೋ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಕೇಳಿದೆ ಎಂದ-ವಾಸು. ಬಾಲು 'ಹನ್ನೊಂದುವರೆ' ಎಂದ. ಅಬ್ಬ ಆಗಲೇ ನಾನು ಬಂದು ಒಂದು ಗಂಟೆಯಾಯಿತೇ-ಎಂದುಕೊಂಡ. ಬಹುಶಃ ಮನೂ ಬರಲಾರ-ಎಲ್ಲೋ ರಜೆ ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಎಂಥ ಈಡಿಯೆಟ್-ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಈಗಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ನಿರಾಶೆಯಿಂದಲೇ ಇಡೀ ದಿನ ಕಳೆದ. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಸಂಜೆವರೆಗೂ ಆಫೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ. ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ, ನಾಳೆಗೆ ಮಿಸಲಿಟ್ಟು, ಗಂಟೆ ಐದಾಗುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದು ಮನೆಯತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ.

* * *

ಮರು ದಿವಸವೂ ಮನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನ ಅವನ ಮನೆಗಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ.

ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಾಸುವಿಗೆ ಫೋನ್ ಬಂತು. ಮನೂ ಏನಾದರೂ ತನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಕಾತುರತೆಯಿಂದ ರಿಸೀವರನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ರತ್ನಳ ಪರವಾಗಿ ಯಾರೋ ಮಾಡಿದ್ದರು. ರತ್ನಳು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ವಾಸುವಿಗೆ ಗಾಭರಿಯಾಯಿತು. ಈ ಕೂಡಲೇ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ರಿಸೀವರನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟ.

ಬಾಸ್‌ನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಸೇಂಟ್ ಮೇರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯತ್ತ ಓಡಿದ. ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರತ್ನ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಂಚದ ಬಳಿ ಪಕ್ಕದ

ಮನೆಯ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಯಜಮಾನರೇ ವಾಸುವಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದುದು. ವಾಸುವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಳು ಜೋರಾಯಿತು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ ವಾಸು. 'ನಿದ್ದೆ ಮಾತ್ರೆ ನುಂಗಿದ್ದಾರಂತೆ, ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದರು. ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಈಗೇನೋ ಪರವಾಗಿಲ್ಲಂತ ಹೇಳಿ ದ್ದಾರೆ ಡಾಕ್ಟರು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹೋದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆ ನೀರು ನೀರು ಅಂತ ನರಳ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಬದುಕಿಸಿ, ನನ್ನ ಬದುಕಿಸಿ'- ಅಂತ ಹೊರಳಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರು. ನನಗೆ ನೋಡಿ ಗಾಭರಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮವರನ್ನು ಕರೆದು ತಂದೆ. ಅವರು ಕೂಡಲೇ ಆಂಬ್ಯುಲೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಕರೆಸಿ ದರು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದೆವು. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ಪೋಲೀಸ್ ಕೇಸ್ ಅಂತ ಏನೋ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರು. ನಿಮ್ಮಣ್ಣನೂ ಊರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ನಮಗ್ಯಾಕೋ ಭಯವಾಯ್ತು, ನಿಮ್ಮ ನೆನಪು ಬಂತು. ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರೇ ನಿಮಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರು-ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು.

ತುಂಬಾ ಉಪಕಾರವಾಯ್ತು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ. 'ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಮ್ಮತ್ತಿಗೆಯ ಪ್ರಾಣ ಉಳೀತು' ಎಂದು ವಾಸು ಕೈ ಮುಗಿದ.

ಅಯ್ಯೋ ಬಿಡಪ್ಪಾ ! ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗದೆ ಹೋದರೆ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾರ್ಥಕ ಏನು ?-ಎಂದು ನುಡಿದರು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ.

'ರತ್ನಳ ಅಳು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿತ್ತು. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನ ಯಜಮಾನರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ವಾಸು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರು, ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟ ರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರೆಲ್ಲರ ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೇಳಿದರು. ರತ್ನ ತನಗೆ ವಿಪರೀತ ಹೊಟ್ಟೇ ನೋವಿನಿಂದಾಗಿ ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದೆ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಗುಳಿಗೆ ನುಂಗಿದುದಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವರ ಯಜಮಾನರು ರತ್ನಳು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಡಾಕ್ಟರು, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ರತ್ನಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಹೋದರು.

ಸದ್ಯ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ರತ್ನಳನ್ನು ವಾಸುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ರತ್ನ ನಿದ್ರೆ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಳೆಂದು ಮಾತ್ರ ಊಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ಕೇಳಿದರೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾದೀತೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಾನು ಕೇಳಬಾರದು, ಅವಳೇ ಹೇಳಿಯಾಳು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರಣ ತಿಳಿಯುವವರೆಗೂ ವಾಸುವಿನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಂಡ.

* * * *

ಮನೋಹರ ರತ್ನಳನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸಲು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನೇ ಹೊರತಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ, ರತ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಟಹಿಡಿದಾಗ ಮನೋಹರನಿಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಹೇಗಾದರೂ ಈ ಅನಿಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರಾದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ವಾಸುವಿಗೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ವಾಸು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮದುವೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ರತ್ನಳ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿ, ಇನ್ನು ಅವನು ಹಟ ಹಿಡಿದರೆ ಕಥೆ ಮುಗಿದಂತೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ವಾಸು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡ ಒಂದು ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ 10-00 ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ರತ್ನಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದ, ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ಮನು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ರತ್ನಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತನಾಡ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು, ಮನುವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಳ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು.

ಇದೇನು ಮನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ದೆ ಕೇಳ್ದೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ? ಎಂದಳು. ಬರಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂತು ಬಂದೆ. 'ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳ್ತೀನಿ, ನೀವು ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು,'-ಎಂದ.

'ಇದೇನು ಬಹಳ ಒಗಟಾಗಿ ಮಾತಾಡ್ತಿದೀರಿ ಇವತ್ತು ?' ಎಂದಳು

'ಹೌದು....ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಸ್ತಿದ್ದೀರಾ?'

'ಈಗ್ಯಾಕೆ ಆ ಸಂದೇಹ?'

'ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿ. ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸಿದ.'

ಹೌದು, ಹೌದು, ಹೌದು....ಇನ್ನು ನಂಬಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?....ಸ್ವಲ್ಪ ರೋಷದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

'ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, ನಾನು ಹೋಗೋ ಕಡೆಗೆ ನೀವು ಬರಬೇಕು.'

'ಹೂಂ!' ಎಂದಳು ಧೈರ್ಯದಿಂದ.

ಮನೂ ಒಂದಷ್ಟು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯೊಳಿದು ಸುರಿದ.

'ಏನಿದು?' ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಕೇಳಿದಳು.

'ನಿದ್ರೆ ಗುಳಿಗೆಗಳು, ನನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಹೂಂ ಗುಟ್ಟಿ ಇದ್ದ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮಾತು ಮೀರಿ ಮದುವೆಯಾದರೆ ನಾವಿಬ್ರೂ ಸಾಯ್ತೀವೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಹೆದರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವರು ಸಾಯೋದು ಬೇಡ, ನಾನೇ ಸಾಯೋಣಾಂತ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೀನಿ-ಇದಕ್ಕೇನು ಹೇಳ್ತೀರಿ ?-ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ವೀಣಳ ನೆನಪಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯಿತು. ಮನೂಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣಗಳ ತರುವಾಯ, ಅವನೇನಂದು ಕೊಂಡಾನು? ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಶಂಕಿಸಿಯಾನು....ಯಾವುದೋ ಸಿನೇಮಾ ನೆನಪು....ಪ್ರೇಯ ಸಿಯ ತ್ಯಾಗ. ಪ್ರಿಯ, ಪ್ರೇಯಸಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ. ತನ್ನನ್ನೂ ಮನೋಹರನನ್ನೂ ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮನೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ....ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ಎಂದ.

'ಮನೂ ನೀವು ಹೋದಲ್ಲಿ ನಾನು' ಎಂದಳು.

ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವನ್ನು ಕಂಡರು. ಬೆಳಗಿನಜಾವ ಎದ್ದವನೇ ಮನು ಅವಳಿಗೆ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನುಂಗಿಸಿದ, ನಾನು ನಿಮ್ಮಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಗುಳಿಗೆ ನುಂಗುವಂತೆ ನಟಿಸಿದ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಮಂಪರು, ಏನೊಂದು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮನೂ ನೀವೂ ಬರುತ್ತೀರಿ ತಾನೇ ?

—ಎಂದು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು.

ಮೆಲ್ಲನೇ ಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಾರಿದ.

—ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ರತ್ನ ವಾಸುವಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದಳು. ವಾಸು ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದ ಅವನು ಸಿಕ್ಕರೆ ಖೂನಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹಾರಾಡಿದ. ಆದರೆ ರತ್ನಳೇ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದು ವಾಸು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಮನೋಹರನೊಂದಿಗೆ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟ.

* * * *

ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಒಂದೇ ಚಿಂತೆ. ವಾಸುವನ್ನು ಹೇಗೆ ರತ್ನಳ ಪಂಜಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದು. ಮನೆಗಿಂತ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮನೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕೇಳಿ ನೋಡಿದಳು. ಅತ್ತು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೀಣಾಳನ್ನು ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದ. ಅವಳ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ರತ್ನಳ ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್, ಪೌಡರ್‌ವರೆಗೆ ವಾಸುವಿನ ಹಣವೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ರತ್ನಳು ಬದಲಾದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಬರು ಬರುತ್ತಾ ಬೀದಿಯೇ ರತ್ನಳನ್ನು ಥೂಕರಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಬಾಳುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಜನ ಬಾಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊಣಗಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬರುತ್ತಿದ್ದ, ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ, ಅವನಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ಅನಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ರತ್ನ ಬರು ಬರುತ್ತಾ ಬುದ್ಧಿವಂತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಂಡನನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಡಸರನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಆರಾಧಕರು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮಾತ್ರ ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಬದಲಾಗದೆ ಹಳೇ ಚಟಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ರತ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ರತ್ನಳ ಷೋಕಿ, ಹೋಟೆಲು, ಸಿನಿಮಾ ತಿರುಗಾಟ ಮಿತಿಮೀರಿತು. ವಾಸು ಎಷ್ಟೋ ಸಲಬಂದು ಬಂದು ಬಾಗಿಲಿನ ಬೀಗ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದವರೆಲ್ಲಾ ಇವನು ಬಂದುದನ್ನು ಕದ್ದು ಕದ್ದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾಸುವಿಗೆ ಆಗ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರೆಲ್ಲಾ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೇನೋ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಯಾಕೋ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಕೋಚ, ಕಸಿವಿಸಿ.

ರತ್ನಳ ಕಾರುಬಾರು ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದರೂ ವಾಸುವಿನ ಕಿವಿಗೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ರತ್ನಳನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾಣುವುದು ಅಪರೂಪವಾದರೂ ಅವಳಿಂದ ಏನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ವಾರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸಲ ಫೋನ್ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಸು ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಮರೆಯದೆ ವಾಸುವಿಗೆ ಫೋನ್ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ರತ್ನಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗದೆ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ವಾಸುವಿಗೆ ಕಾಸು ಕೇಳಿದಾಗ, 'ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು, ಸಾಯಲಿ ನನಗೇನು ? ಈಗ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ನೆನಪಾಯಿತೇನೋ ? ಎಂದು ಗುಡುಗುಡಿಸಿದರೂ ಮರು ಕ್ಷಣವೇ ಕಾಲು ಇವಳ ಮನೆಯತ್ತ ಧಾವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವಾಸು ಬಂದಾಗ ರತ್ನ ಕಾಣದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಏನೇನೋ ನೆಪಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನಂಬಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಿಟ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿಗೇ 'ಪುಸ್' ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ತೆತ್ತು ಅವಳಿಂದ ಉಪಚಾರ ಪಡೆದು ಮುಖವರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಾಸು.

ದೇವಮ್ಮನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೋತವು. ರತ್ನಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಕೇಳಿದಷ್ಟೂ ವಾಸುವಿನ ಹಟ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಂಗೀ ಸಿನೀಮಾಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಕೇಳಿದರೆ ಕಾಸಿಲ್ಲ; ಅಮ್ಮ ಹರಕಲು ಸೀರೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನೋಡಿ ಸೀರೆ ಕೊಡಿಸಲು ಕಾಸಿಲ್ಲ. ರತ್ನಳಿಗೆ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಸೀರೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳನ್ನು ಸಿನಿಮಾಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದೆಂದರೆ ವಾಸುವಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಅನುಭವ.

ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ದಿಢೀರೆಂದು ಯೋಚನೆಯೊಂದು ಹೊಳೆಯಿತು. ರತ್ನ ಬಹುಶಹ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ವಶ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಟಮಾಡಿರಬಹುದೇ

ಎನಿಸಿತು. ಸರಿ ಕೂಡಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಊಹೆ ನಿಜವಾಗಿತ್ತು. ದೇವರು ಆ ಪೂಜಾರಪ್ಪನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದು 'ಯಾರೋ ಹೆಂಗಸರು ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಮಾಟ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ-ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಪರಿಹಾರ ಏನೂಂತ ಕೇಳಿದಾಗ 'ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿ ಮುಂದೆ ನಲವತ್ತು ದಿನ ನಿಂಬೇಹಣ್ಣಿನ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಡು, ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ದೇವಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಯಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಹಾಗೇ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಗ ದಾರಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಮಾರಮ್ಮ ನಿಗೆ ಸೀರೆ ಉಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಳು. ಅವಳ ಮುಗ್ಧ ನಂಬಿಕೆಗಳೇ ಅವಳ ಬದುಕಿನ ಭರವಸೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಾಸು ಪೂರ್ತಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕ ಹಣ ತಾನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ರತ್ನಳ ಮನೆಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆಯಂತೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕುದುರೆ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬಂತು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಂದು ಅವನಿಗೆ ಪರ್ವದಿನವಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಅದೇನೆನಿಸಿತೋ ರತ್ನಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಳೆ ಸುರಿದು ಹಣದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಅವಳ ಮುಂದೆಸೆದ. ರತ್ನಳ ಕಣ್ಣರಳಿತು. ದೃಷ್ಟಿ ಮಿಂಚಿತು. 'ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ರತ್ನ ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿಂಗೇ ಕಣೆ, ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿ, ನೋಡಿ ದೆಯಾ ಈಗ ?–ಎಂದ ಹಂಗಿಸುವ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ.

ರತ್ನ ಮರು ಮಾತಾಡದೆ ಮೆಲ್ಲಗೊಂದು ಮುತ್ತು ಒತ್ತಿದಳು. ಶ್ರೀನಿ ವಾಸನ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿತು. ಹದಿನೈದು ದಿನ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಿದರು. ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕರೆದು ಪಾರ್ಟಿ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಸಿನೀಮಾ, ಹೋಟೆಲ್, ಕ್ಲಬ್ಬುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿದರು. ವಾಸು ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಲ್ಲೇ ಉಳಿದ. ದೇವಮ್ಮನ ಚಿಂತೆ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಇವಳ ಹೊಸ್ತಿಲು ತುಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ವಾಸುವಿಗೆ ತೀರಾ ಅವಮಾನವಾದಂತಾ ಯಿತು. ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೈದ. ದೇವಮ್ಮ ರತ್ನಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. 'ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ನಾನೇನೂ ಕಟ್ಟಿ

ಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕರ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ' ಎಂದು ನಕ್ಕಳು. ದೇವಮ್ಮನ ಮೈ ಉರಿಯಿತು. 'ಊರಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನ ಇದಕ್ಕೇನಾ ವಾಸು ನೀನು ಕರೆಸಿದ್ದು'-ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾ ವಾಸುವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ರಾದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿ ಮನಸುಗಳ್ನ ಕೆಡಿಸ್ತೀಯಾ' ಎಂದ ನಿಷ್ಠೂರವಾಗಿ ದೇವಮ್ಮ ಒತ್ತಿ ಬಂದ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಮರುಮಾತಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದರು.

ವಾಸು ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೈಯ್ಯುವಾಗ ಬೈದುಬಿಟ್ಟ. ಆದರೆ ನಂತರ ಅವನಿಗೇ ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪವೆನಿಸಿತು. ತನ್ನ ವರ್ತನೆಗೆ ತಾನೇ ನಾಚಿದ. ತಾಯಿ ಯಾಕೆ ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ? ಇವಳು ತಿಳಿದಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟವಳೇ ಅತ್ತಿಗೆ ?-ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ತಾಯಿಯೊಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಜನ ತನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಲಘುವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ತಾರೆ. ತಾನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿಲ್ಲವೇ ?-ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಒಂದು ಸಲ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕೆಟ್ಟವರೆಂತ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟುವುದು ಅಪರಾಧವಲ್ಲವೇ ? ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ಮನುವಿನ ಸಹವಾಸ ಬಯಸಿದ್ದು-ಎಂದು ತಾನೇ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡ.

ರತ್ನಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ವಾಸುವಿನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅವಳ ಸ್ವಾರ್ಥ, ವಿಶ್ರುಂಖಲ ಬದುಕು ಅರ್ಥವಾಗುವವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಹೇಳಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿರಲಿಲ್ಲ.

* * * *

ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಜ್ವರ. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಏನೇನೋ ಬಡ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಕೈಕಾಲು ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೀಗೆ ತಾಯಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯಲು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕುಳಿತು ಅತ್ತಳು ವಾಸುವು ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆತಂದ. ಅವರೇನೋ ಭಯ ವಿಲ್ಲ. ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿ ಔಷಧ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು, ಸೂಜಿ ಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿಯೂ ವಾಸುವಿಗೆ ಗಾಭರಿಯಾಯಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಳುವುದನ್ನು

ನೋಡಿದಾಗ ಮತ್ತೊ ಕರುಳು ಇರಿದಂತಾಯಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಒಂದು ದಿನ ವಾಸುವನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಅಳುತ್ತಲೇ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೇಳಿದಳು. ಅಣ್ಣಾ ದಯುವಿಟ್ಟು ನೀನು ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗ ಬೇಡಣ್ಣಾ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅದೇ ಆಲೋಚನೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ದಿನಾ ನನ್ನ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅಳು ತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲೇ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಖಾಯಿಲೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದೇ ಚಿಂತೆಯುಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು ? ನೀನು ಯಾಕಣ್ಣಾ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗ್ತಿ ?-ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ವಾಸುವಿನ ಜೊತೆ ಮಾತ ನಾಡಿದ್ದು. ಅವಳು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿದಂತಾ ಯಿತು. ಹೌದು, ತಾನೇಕೆ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ?-ಚಿಂತಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವನಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು. ತಂಗಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ. ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಬಾತ ಕಣ್ಣುಗಳು ! ಹಿಂಡು ಜೇನು ಹುಳುಗಳು ಕಡಿದಂತಾಯಿತು !

'ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ? ಮನಸ್ಸೆಷ್ಟು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದರೂ ತಾನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತು ನಿಮಗೆಷ್ಟು ನೋವಾಗಿದೆ ಇದರಿಂದ ಎಂದು. ಅಮ್ಮನ ಹೃದಯಕ್ಕಾದ ಆಘಾತಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಕಾರಣ. ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಒಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಲೆ ದಿಮ್ಮೆನ್ನುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ನನಗೆ ಶತ್ರುವಾಗಿದೆ. ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ನೀವೂ ಅನು ಭವಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮ ಬಂದಿದೆ' ಎಂದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನೀನು ತಡೆಯಲೇ ಬೇಕು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ವಾಸಿ ಆದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ಎಂದಳು ನಿರಾಸೆಯಿಂದ. ಆದರೆ ಅವಳ ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚುವ ಮೊನಚು ಕಂಡ.

'ಆಗಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಆದಷ್ಟೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸ್ತೇನೆ.' ನನಗೇನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬೇಸರಗೊಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ'-ಎಂದ.

ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದ ವಾಸು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದ. ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ, ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ

ನಾನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ದುರ್ಬಲನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ-ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಮಾಧಾನ ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕದೇ ಹೋಯಿತು.

ದೇವಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಸರಿಯಾಗಿ ಹದಿನೈದು ದಿನವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವಾಸು ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಮರಳಿದರೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಇದರಿಂದಾದ ಸಮಾಧಾನವೇ ಅವಳು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕರಿಸಿತು.

ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳಿಂದ ವಾಸುವಿನ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲದಾದಾಗ ರತ್ನ ಚಡಪಡಿಸಿದಳು ಅವನ ಮನೆಗೇ ಹೋಗೋಣವೆನಿಸಿದರೂ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲದಾಯಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಮನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ದೇವಮ್ಮ ಖಾಯಿಲೆ ಹಾಕಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿದ್ದಳು. ರತ್ನ ಆಫೀಸಿಗೇ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಳು. ವಾಸು ಧುಮುಗುಟ್ಟಿದ. ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ವಾಸು ವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ವಾಸುವಿನ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ರತ್ನಳ ಪರಿಚಯ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸಲ ಆಗ್ತಿತು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಅವಳ ವಿಚಾರ ವಾಗಿ ಏನೇನೋ ಪುಕಾರು ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು. ವಾಸು ಬಂದರೆ ಮುಸಿ ಮುಸಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಫೋನಿನ ಗಂಟೆ ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಇವರು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಿವಿಯಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾಸುವಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವಾಯಿತು. ತನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಆಫೀಸಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಬಾಲು 'ಏನು ವಾಸು ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಗಿರಾಕಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯಂತೆ, ನಮಗೂ ಒಂದು ಸಲ ಇಂಟ್ರೊಡ್ಯೂಸ್ ಮಾಡಿಕೊಡು' -ಎಂದ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತ. 'ಛಳ್' ಎಂದು ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯ ಬೇಕೆನಿ ಸಿತು. ಆದರೆ ಬೀದೀಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದು 'ಬಾಲೂ' ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿದ, ಬಾಲೂ ಹೆದರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ, ವಾಸುವಿಗೆ 'ಶಾಂತವಾದರೆ ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ ನನ್ನ ಮಾತಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಅಂತ'-ಎಂದು ನಗುತ್ತಲೇ ನುಡಿದ.

ಇಡೀದಿನ ಬಾಲುವಿನ ಮಾತು ವಾಸುವಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಡಿತು. ರೋಷ ಹೆಚ್ಚಿ ಮೈ ಬೆಚ್ಚಗಾದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮರು ದಿನ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋದಾಗ, ರತ್ನಳನ್ನು ಯಾರೋ ಗಂಡಸರ ಜೊತೆ ನೋಡಿದ. ರತ್ನಳಲ್ಲಿ

ಮೊದಲು ಕಾಣಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಹೊಡೆದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನಗುವಿನ ದನಿ 'ಅತ್ತಿಗೆಯಂದಂತೆ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇದ್ದರೂ, ಛೀ ಇರಲಾರದು ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಮಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋದಾಗ ವಾಸು ಗಮನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ವಾಸುವಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಅಲ್ಲಿರುವ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಎದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ

ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಹೊರಳಾಡಿದ. ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಛೀ ಛಿ! ಈಕೆ ಇಂಥಾ ಕುಲಟೆಯೇ ? ಇಂಥವಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ನನ್ನವರನ್ನು ವಂಚಿಸಿದೆನೇ ? ಒಂದು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವ ಭರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ, ದುಷ್ಟ ಗಂಡನಿಂದ ನೋಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕರಗಿದೆನಲ್ಲ ? ಇದೆಲ್ಲ ಅವಳಾಡಿದ ನಾಟಕವೇ? ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಇದ್ದೀತು ? ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳು ತೋರಿದ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳು ಕೇವಲ ಸ್ವಾರ್ಥದ್ದೇ ? ಅವಳ ಸಲುಗೆಯನು ನಾನೇ ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿರಬೇಕು. ಅವಳಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಾದದ ಬೆಳಿಯಿಂದ ಅಳೆದೆ. 'ವಾಸು ಖಂಡಿತ ನೀನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಡ, ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ' ಎಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ಏನರ್ಥವಿದ್ದೀತು ?... ಛೀ! ಛಿ, ಪತಿತಳಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಿತಿಯಿಲ್ಲವೇ ? ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನನಗಾಗುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ, ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಾಯಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ ....ಇನ್ನವಳ ಮನೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಬೇ ಬಾರದು ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಬಿಗಿಯಾಗಿ ರೆಪ್ಪೆ ಮುಚ್ಚಿ ಬಲವಂತವಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ.

* * *

ಆಫೀಸಿನಿಂದ ವಾಸು ದಣಿದು ಬಂದ. ದೇವಮ್ಮ ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಗನಿಗೆ ತಾನು ಕೇಳಿದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದರು. ವಾಸು ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಹೇಳಿದರು. 'ಕೇಳಿದೆಯ ವಾಸು ನಿಮ್ಮತ್ತಿಗೆಯ ಸುದ್ದೀನ ?' ಉತ್ಸಾಹ ವ್ಯಂಗ್ಯದ ಧನಿಯ

ಹೇಳಿದರು. ವಾಸುವೊದಲೇ ಧಣಿದಿದ್ದ. ಚಿಟಗುಟ್ಟುವ ಮನಸ್ಸು, 'ವಿಷಯ ಏನೂಂತ ಮೊದಲು ಹೇಳಮ್ಮ'-ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ನುಡಿದ.

'ಬೀದಿ ಜನವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ, ಹೊಡೆದು, ಇನ್ನೊಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಆ ಬೀದಿ ಬಿಟ್ಟು ಓಡದಿದ್ದರೆ, ಪೋಲಿಸಿಗೆ ದೂರು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಸಿದ್ದಾರೆ! ನನ್ನ ಪರಿಚಯದ ಶ್ಯಾಮಲಮ್ಮ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಂದಾಗ ಹೇಳಿದರು. ನಿನ್ನನ್ನ ಆ ಕಡೆ ಬರದ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೋಂತ್ಲೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರು.

"ಹೂಂ! ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, ಅವರವರ ಕರ್ಮ' ಎಂದು ಗೊಣಗುಟ್ಟಿದ. 'ನೀನೆಷ್ಟು ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡಿದೆ ವಾಸು. ನಾನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಆ ದೇವರ ಕೃಪೆ, ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಆ ಮಾಟಗಾತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನಾಶವಾಗಬೇಕಿತ್ತು' ಎಂದರು.

ವಾಸು ರತ್ನಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೇನೋ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಬೇಗನೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಬಂಧ, ಬಂಧದ ಗುರುತುಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಹಸಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದವು. ಹೋಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಉಗಿದು ಬರೋಣವೇ ಎಂದು ಆಗಾಗ ಅನಿಸಿದರೂ, ಅವಳ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಸೋಲಿನ ಭೀತಿ ಅವನ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ಉರುಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳ ಹಸ್ತ ಸ್ಪರ್ಶದ ನೆನಪು ನೂರಾರು ಭಾವ ತರಂಗಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿಂಚುವಗೆಯ ಆಕರ್ಷಕ ಮುಖ ಮೃದುವಾಗಿ ಎದೆಯನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಿಳಿನೀಲಿ ನೈಲಾನ್ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿ, ಜಡೆಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಮುಡಿದ ಕೆಂಗುಲಾಬಿಯಲ್ಲಿ, ಉದ್ದನೆಯ ಕೆಂಪು ತಿಲಕದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೇರಿದ ರಂಗು ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತನೋಟದ ಸ್ಮೃತಿ, ಹುಚ್ಚೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳ ಆಳದ ಅರ್ಥವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗದ ಅಸಂಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಣದಂತೆ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಷ್ಠೂರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ, ನುಡಿಯುವ ಭರವಸೆ ಕುಂಟುವಂತಿತ್ತು. ಆದಕ್ಕೇ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲೇಬಾರದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ.

* * * *

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ರತ್ನಳಿಗ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರ ಬಂದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಸುಖಲೋಲುಪತೆಯ ಭೀಕರತೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬದುಕು ಸಿನಿಮಾದಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನದನ್ನು ಅನುಕರಿಸತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡಿದಳೇ ಹೊರತಾಗಿ, ಹಿಂದು ಮುಂದುಗಳ ಪರಿವೆ ಮರೆತಳು. ಗಂಡ ಕೊಟ್ಟ ಸಲುಗೆಯ ದುರುಪಯೋಗವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ತೀರದ ಬಯಕೆಗಳ ತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತುಟಿಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಹಾರುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಈಗ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಾಳುವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಬಯಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವರಾರೂ ಹೆಸರು ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಗಂಡ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವನೂ ಇದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಹುಡುಕುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟ.

ರತ್ನಳಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚ ಭಯಂಕರವೆನಿಸಿತು. ಅರಳಿನಗುತ್ತಿದ್ದ ವಸಂತ ಸುಡು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ರಸಬತ್ತಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡ. ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೆಂಡದ ಕಿರೀಟ. ಯಾರೂ ಸಹಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಬೀದಿಗೆ ಬೀದಿಯೇ ಎದುರು ಬಿದ್ದಿದೆ. ನಗುವ ಬೀದಿಯೇ ಎದುರುಬಿದ್ದಿದೆ. ನಗುನ ತುಟಿಯ ರಂಗು ಹಾರಿತು. ಮಿಣುಕುವ ಕಣ್ಣ ಬೆಳಕು ಸತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಾಸದ ಸೆಲೆಬತ್ತಿತ್ತು. ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿತು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಖಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದು ಎದ್ದವರ ನಿಶ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಚೀರಿಡುವಂತಾಯಿತು. ಈ ಅ ಸ ಹಾ ಯ ಕ ತೆ ಯ ಲ್ಲಿ ನನಗ್ಯಾರು ಎಂದು ಚೀರಿಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಆಸೆಯ ಮಿಂಚಾಗಿ 'ವಾಸು' ನೆನಪಾದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಅವನಿಗಾಗಿ ಕಾದಳು. ಆಫೀಸಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಳು. ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾದಳು. ವಾಸು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹಾಳು ಮುಖದಿಂದ ವಾಸುವಿನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ.

ನಿರಾಸೆಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದಳು.

* * * *

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವಾಸು ದಿಗ್ಗನೆದ್ದು ಮುಖ ತೊಳೆಯದೆ, ತಾಯಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಯಾವುದೋ ಭೀತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಭೂತ ಹಿಡಿದವನಂತೆ, ದೇವಮ್ಮ 'ವಾಸು ವಾಸು' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದ. ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾಯಲಿಲ್ಲ. ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ಆಟೋ ಹತ್ತಿ ರತ್ನಳ ಮನೆಯತ್ತ ನಡೆದ. ಅವಳ ಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ನಾಲ್ಕು ಜನ ಅವಳ ಹೆಣವನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಹೋಯಿತು.

ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟ.

ಬರಬರುತ್ತಾ ಗುಂಪು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು, ಗುಜು ಗುಜು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ರತ್ನಳ ಮೇಲಿನ ಸೇಡು ತೀರಿದಂತಿತ್ತು. ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ !-ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಜನರ ನಡುವೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಬಂತು. ತಪ್ಪಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುವ ನೆಲೆಯ ಭೀಕರತೆಯ ಅರಿವಾಗಿ ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬೀಳುವಂತಾಯಿತು. ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ-ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುತಪ್ಪಿಸುವ ಹಾದಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ, ಬದುಕಿನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನೇ ಅವಲಂಭಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನೊಯ್ಯುವ ಸರಿಯಾದ ಹಾದಿ ಯಾವುದೆಂದು ಅರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿವೇಕ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿ, ತಪ್ಪುದಾರಿ ಹಿಡಿದಾಗ ನೆಲೆ ಅರಿಯುವ ಮುನ್ನವೇ ದಾರಿತಪ್ಪೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರೂ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಅಂಕು ಡೊಂಕು ಕವಲು ಕವಲಾದ ಬಳಸಾದ ಹಾದಿಗಳಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರೆದು, ಇನ್ನೂ ನೆಲೆಯವರೆಗೂ ನಡೆಯುವ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲದೆ ಹಾದಿಯ ಅರ್ಧದಲ್ಲೇ ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕುಸಿಯ ಬೇಕಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶವೇ ಇದೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗ ತೊಡಗಿತು. ಮನಸ್ಸು ಭಾವ್ಯತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಹೋಗುವುದು ವಾಸಿಯೆನಿಸಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ನುಣುಚಿಕೊಂಡ.

ಹಿಂಡಿದಾಗ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹನಿ ಮಾತ್ರ ಉದುರಿದುವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು ಅರ್ಥಗಳು ಕರಗಿದ್ದವು.

— ೦ —

ಜಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಡಾ॥ ವಿಜಯಾಸುಬ್ಬರಾಜ್ ಅವರ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿ ಬರಲಿರುವ ಹೊಸ ಕಾದಂಬರಿ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮಂಗಳದ ಮುಂಬೆಳಕಾಗಿದೆ.

ಡಾ॥ ವಿಜಯಾಸುಬ್ಬರಾಜ್ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಅವರ ಹೊಸ ರೀತಿಯ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕವನಸಂಕಲನವೊಂದು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಲಿದೆ. ನಿಸ್ತೇಜಗೊಂಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖಕಿ ಉತ್ತಮ ಭರವಸೆಯನ್ನು ತುಂಬಬಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂಅವುಗಳನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಶಿಲ್ಪಶೈಲಿ ಈ ಕೃತಿಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಡಾ॥ ವಿಜಯಾಸುಬ್ಬರಾಜ್ ತಮ್ಮ ಗೀತ ನಾಟಕಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಬೋಧಕರಾಗಿರುವ ಡಾ॥ ವಿಜಯಾ ಸುಬ್ಬರಾಜ್ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೀಡಬಲ್ಲ ಸಮೃದ್ಧ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.